

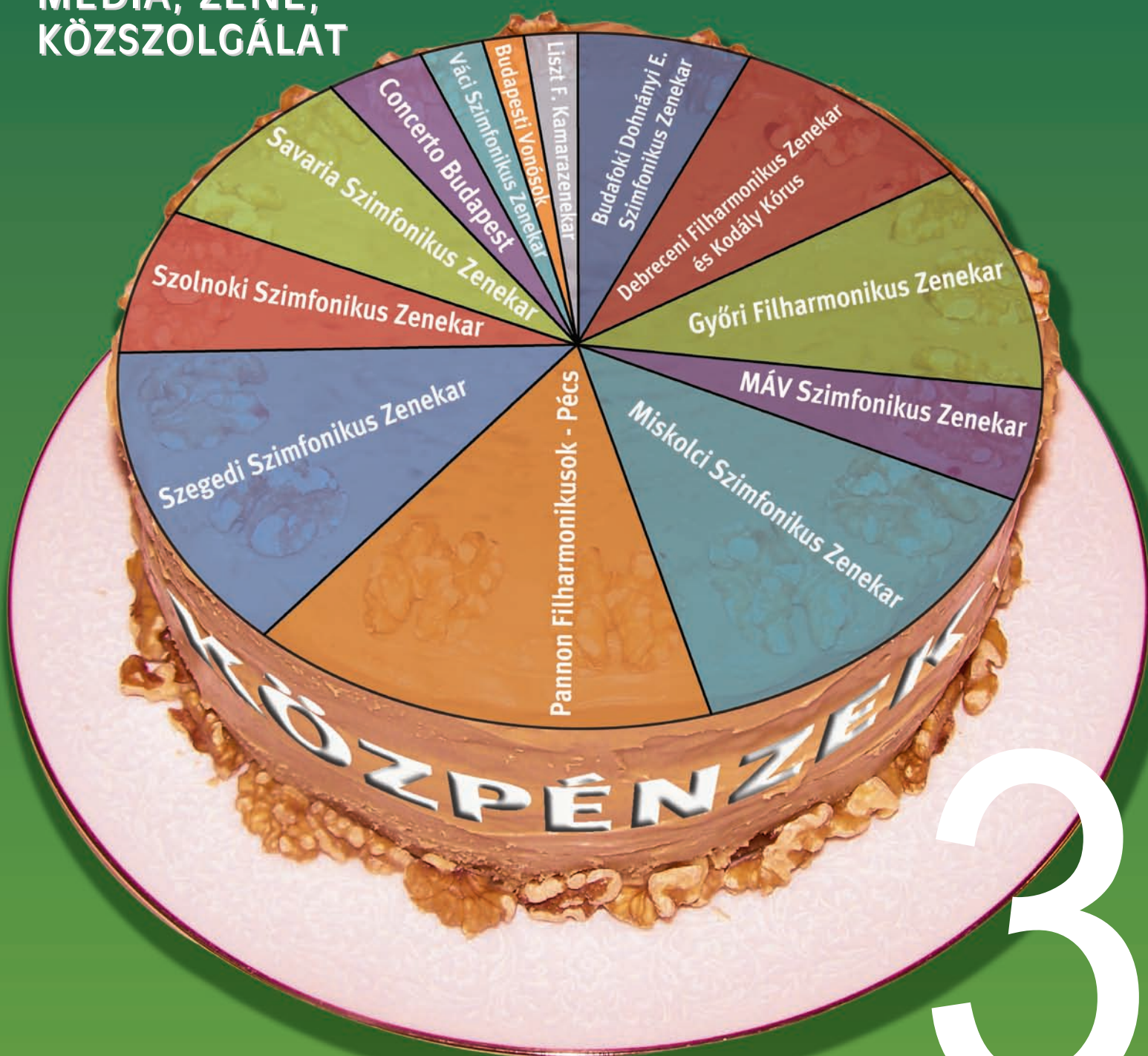
KÖZPÉNZ-OSZTÁS NORMATÍV ALAPON

ÚJ MESTERHANGSZEREK

MÉDIA, ZENE, KÖZSZOLGÁLAT

nka

Nemzeti Kulturális Alap

3

KALENDÁRIUM

2

ZENEI KÖZÉLETÜNK

„Tartozunk annyival a köznek, hogy a legjobbat hozzuk ki magunkból”

Zamárdiban együtt tanácskoztak a szakszervezet és a munkáltatók képviselői, s a kétnapos találkozón számos ügyben sikerült megállapodniuk. Akadt azonban némi nézetkülönbség is, de ezekben a kérdésekben sem tértek el túlzottan a vélemények. Kovács Géza, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének elnöke, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Nemzeti Énekkar és Kottatár főigazgatója számolt be arról, mi rejlik a vitás pontok mögött, s hogyan működik a minősítés a saját együtteseinél. *(Réfi Zsuzsanna)*

5

„A jutalmazás és az elismerés a lényeg”

Az MZTSZ a zamárdi értekezleten – támogatva a Szövetség elképzeléseit – amellet foglalt állást, hogy a státuszok, s nem a fellépő muzsikuskok száma alapján kellene a támogatási összeget szétosztani. Azzal a felvétellel is egyetértettek, hogy bővüljön a fenntartók köre. A minősítésre pedig azzal a kikötéssel mondtak igen, hogy csakis önkéntes alapon történhet, s a jutalmazás, az elismerés legyen a lényege. A tanácskozás részleteiről Dr. Gyimesi László, a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének elnöke, a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének főtitkára beszélt. *(Réfi Zsuzsanna)*

7

Módosításokra várva

Az együttesek az év elején több módosító javaslatot is felvetettek az előadó-művészeti törvénnyel kapcsolatban. Ezeket az elképzeléseket az Előadó-művészeti Tanács megvitatta, s döntött arról, hogy mely módosító javaslatokat terjeszti a kulturális tárca miniszterre elé. Ha minden a megfelelő tempóban halad, és ezeket a javaslatokat az államigazgatási egyeztetések során is elfogadják, akkor az országgyűlés akár már ősszel dönthet az előadó-művészeti törvény módosításairól. Az elfogadott módosító javaslatokról Victor Máté, az Előadó-művészeti Tanács (EMT) Zenei Szakkollégiumának egyik tagja beszélt. *(Réfi Zsuzsanna)*

9

„Olyan ez akár egy házasság”

A Miskolci Szimfonikus Zenekarnál a zamárdi tanácskozást követően sikerült a zenekar vezetésének és a szakszervezetnek megállapodnia a teljesítményértékelés és minősítés alkalmazásáról. Az együttes a Nemzeti Énekkar szakmai kontrollingjét tartja a legjobbnak, s ennek átdolgozott verzióját kívánják bevezetni. Mindannyian bíznak abban, hogy ezáltal még jobbá válik a zenekar munkája. Az együttes emellett számos újdonsággal készül a következő időszakra. Minderről az együttes művészeti vezetője, Kovács László és a zenekar igazgatója, Szabó Péter beszélt. *(Réfi Zsuzsanna)*

11

HANGVERSENYKRITIKA

A Pannon Filharmonikusok, a Nemzeti Filharmonikusok, a Miskolci Szimfonikus Zenekar, a Szegedi Szimfonikus Zenekar, a Concerto Budapest, a Budafoki Dohnányi Zenekar, a Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara és a MÁV Szimfonikus Zenekar hangversenyiről.

(Fittler Katalin)

13

MŰHELY

Beszélgetés Kocsis Zoltánnal

„Ha a kultúra teljesen elsovad Magyarországon, akkor Magyarországot leírják.”

Lapunk előző számában útjára indítottuk azt a sorozatot, amelynek célja a magyar zenekari kultúra állapotának felmérése, és párbeszéd kialakítása a legfontosabb tennivalókról. Neves művészek és szakemberek megszólaltatásával, véleményük megismertetésével kívánunk választ kapni a szakmát foglalkoztató aktuális kérdésekre. *(Kaisinger Rita)*

19

„A muzsikusból azt kell kihozni, ami benne van”

Beszélgetés Kovács Jánossal, a Magyar Állami Operaház és a Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekarának első karmesterével zenekari működésről, Operaházról, repertoárról és társulatépítésről. *(Kaisinger Rita)*

21

Minőségi kultúrát szolgáltat-e a Magyar Rádió? – 3. rész

Cikksorozatunk harmadik és egyben befejező részében – a Magyar Rádió műsorstruktúrájának és adó-profiljainak drasztikus változtatásáról és ezek hatásairól esik szó. *(A Szerk.)*

24

Média, zene, közszolgálat II.

Szirányi Jánossal, a Bartók Béla Emlékház igazgatójával, a Magyar Rádió egykori elnökével készített riport II. részében kitérünk részleteiben is azokra a zenei történésekre, amelyek törvényszerűek és előremutatóak voltak, és azokra is, amelyek a volt elnök számára kétségkívül csalódást hoztak. *(Kertész András)*

24

Közpénz-csosztás

Megtörtént az I. kategóriába sorolt zenekarok és énekkarok 2010. évi támogatásának szétosztása

27

HANGSZERVILÁG

A hangszerész hitvallása

Csider Károly harminc esztendővel ezelőtt nyitotta meg fafűvös javító műhelyét. Mindig olyan üzletre vágyott, amelyben óriási a hangszerkínálat, és ki lehet próbálni, össze lehet hasonlítani minden instrumentumot. Ezért alapította meg 1990-ben a Fon-Trade Music Kft-t rézfűvös hangszerkészítő kollégájával, Novotny Antallal. A cég nemcsak kiváló fűvös-, később pedig ütős hangszer kínálata révén vált közismertté, hanem azért is, mert ügyvezetője az első pillanattól kezdve mecénásként is szerepet vállalt. *(Réfi Zsuzsanna)*

29

Aki a hangszerek lelkével is törődik

„Hiszem, ha a nagyevű, régi mesterhangszereink hangját visszaadom, akkor a lelkük is visszatér”- vélekedik Rác Barnabás hangszerkészítő mester, aki pályára lépésének harmincadik évfordulóját különleges kiállítással ünnepelheti. *(Réfi Zsuzsanna)*

30

Mesterművek mesterhegedűkön, mesteri előadásban

Különleges koncertre várják az érdeklődőket 2010. június 5-én, a Régi Zeneakadémián. Szecsődi Ferenc hét új, magyar mesterhegedűn ad elő mesterműveket, Szentpéteri Gabriella zongorakísérettel. Aki pedig nem tud elmenni a rendezvényre, a Duna Televízióban kísérheti majd június 11-én figyelemmel a hangversenyt, ráadásul ekkor tematikus, a hegedűvel foglalkozó napot is rendeznek a csatormánál. Az izgalmas kezdeményezésről Szecsődi Ferenc hegedűművész és Semmelweis Tibor beszélt. *(Réfi Zsuzsanna)*

32

EGÉSZSÉG

Az egészség megőrzésének művészete

A legújabb klinikai kutatások igazolják, hogy minden orvosi igénybevétel mögött 70–75%-ban stressz-tényezők állnak. A kutatók ma halálózási okként nagyobb rizikót látnak a stressz által okozott szituációkban mint például a dohányzásban. Legtöbbször magas vérnyomás, gyomorpanasz, alvászavarok, félelmi állapot, hátfájás és feszültség a jogcím a gyógyszer felírásához. Vannak jelenségek, amelyek közvetlenül összefüggésbe hozhatók a stressz által okozott megterheléssel. *(Helmut Möller)*

34

Miképpen lehet megszerezni és megtartani egészségünket

Ha terapeuták, orvosok és talán érintettek egy tudományos szakmai kongresszus alkalmával találkoznak, általában a betegségek, lehetséges okaik és a megfelelő terápiák állnak az érdeklődés középpontjában. *(Peer Abilgaard)*

35

Zenével az egészségért

Amatőr zenekarban játszani erősíti az egészséget. Ez az összefüggés, amelyet egy új közvélemény-kutatás igazol, eddig ismeretlen volt a politikában és a társadalomban. *(Hanni Köch)*

36

PRÓBAJÁTÉKOK

37, 38

HANGVERSENYNAPTÁR

39

AZ ERKEL FERENC SZÜLETÉSÉNEK 200. ÉVFORDULÓJÁRA szervezett megemlékezések sora a zeneszerző szülővárosában, Gyulán a Budapesti Filharmóniai Társaság ünnepi koncertjével kezdődött. Az Erkel-évforduló tiszteletére a Filharmónia Budapest Nonprofit Kft. nemzetközi operaversenyt hirdetett. A 10 ezer eurós fődíjért az első fordulóban barokk, klasszikus és romantikus áriákkal lehet versenyezni. A második fordulóban a Bánk bán, a Hunyadi László, a Brankovics György, a Dózsa György, a Névtelen hősök, a Bátor Mária és az István király részleteit kell előadni. A döntőben a Bánk bán áriái mellett egy-egy választott Mozart, Beethoven, Rossini, Donizetti, Mascagni, Puccini, Verdi, Bizet, Gounod, Muszorgszkij, Csajkovszkij és Richard Strauss jelenetét is elő kell adni eredeti nyelven.

A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ VENDÉGJÁTÉKÁVAL kezdődött meg a 20. karlsruhei Európai Kultúrnapok rendezvénysorozata. Szokolay Sándor műve Kovalik Balázs rendezésében szakmai és közönségsikert aratott a Badeni Tartományi Színházban. A május 8-ig tartó kultúrnapok vendége idén Budapest és Pécs. A fesztivált Karlsruhe városa és a Badeni Tartományi Színház közösen szervezte. Pécs idén a németországi Essen és a törökországi Isztambul mellett Európa kulturális fővárosa – ez is indította a szervezőket arra, hogy Róma, Isztambul és Moszkva után a baranyai megyeszékhely és Budapest legyen a fesztivál vendége. Heinz Fenrich, Karlsruhe főpolgármestere úgy fogalmazott, a kerek évfordulóra „nagyszabású partnerként”, Magyarországot hívták meg, „amely az elmúlt évtizedekben megváltoztatta Európa történelmét” – olvasható az operaház sajtóközleményében.

AKCIÓ BOLGÁR KULTURÁLIS INTÉZMÉNYEK MEGMENTÉSÉÉRT. A 4000 európai tagot számláló Pearle más nemzetközi művészeti szövetségekkel társulva, lépéseket tesz annak érdekében, hogy a bolgár zenei intézmények finansziális megrövidítését tervező Bolgár Kulturális Minisztérium elálljon szándékától. A Pearle szervezet elnöke április 28-i keltezéssel levelet intézett a bolgár kulturális miniszterhez és az illetékes bolgár szakszervezetekhez, melyben felhívja a figyelmet arra, hogy a kultúra és művészet hiánya aláássa a társadalom erkölcsi alapjait, és táptalajt teremt a bűnözésnek.

BÉCSI KONCERTSOROZATTAL ÜNNEPLI 85. SZÜLETÉSNAPIÁT PIERRE BOULEZ. A számos előadás között a nagy hírű Bécsi Filharmonikus Zenekart fogja vezényelni legendás székhelyén, a Musikverein hangversenytermében. Még olyasvalaki számára is, akit a kortárs zene egyik legnagyobb élő alakjának tartanak, „nagyon félelmetes” a gondolat, hogy születésnapját egy olyan városban ünnepelje meg, ahol Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven, Franz Schubert, Johannes Brahms, Arnold Schönberg, Alban Berg és Anton von Webern élt – ismerte el Pierre Boulez a francia hírügynökségnek adott nyilatkozatában.

BEETHOVEN-KONCERTEK MARTONVÁSÁRON. A fiatal zenészgeneráció legjobb hangszeres és énekes szólistái, valamint a Nemzeti Filharmonikus Zenekar tolmácsolásában, Kocsis Zoltán, Vásáry Tamás és Antal Mátyás vezényletével csendülnek fel Beethoven zeneművei júliusban Martonvásáron. A hangversénysorozat első rendezvényét július 17-én tartják, a másodikra július 24-én kerül sor, a befejező koncert pedig július 31-én lesz az MTA Martonvásári Mezőgazdasági Kutatóintézetének parkjában levő szigeten, ott, ahol a Brunszvik családnál tett látogatásai során szívesen időzött maga Beethoven (1170–1827) is.

BARTÓK BÉLA SZÜLETÉSNAPIA, MÁRCIUS 25. előtt egy nappal jelent meg a Bartók Új Sorozat (BÚS) 16. lemeze; a korongra a harmincas években született két nagy mű, a Zene húros hangszerekre, ütőkre és celestára, valamint a vonószerekarra írt Divertimento került, kiegészítve a Magyar képekkel.

DANIEL BARENBOIM ZONGORAMŰVÉSZ-KARMESTER kapja idén az 50 ezer euróval járó Herbert von Karajan-díjat, amelyet a Festspielhaus Baden-Badent működtető magánalapítvány hozott létre 2003-ban. A 67 éves, Buenos Airesben született, izraeli származású zongoraművész-karmestert, mint az elmúlt 60 év egyik meghatározó jelentőségű muzsikusa és gondolkodóját tartja elismerésre méltónak az alapítvány. Tavaly a Contergan nevű gyógyszer miatt súlyosan sérülten született német bariton, Thomas Quasthoff kapta a díjat, 2008-ban a koncertezésről visszavonuló Alfred Brendel zongoraművészt tüntették ki. 2007-ben nem zenészt, hanem a híres koreográfust, John Neumeiert jutalmazták. Első ízben, 2003-ban a hegedűművész Anne-Sophie Mutter vehette át a Karajan-díjat.

KILENCVENÉVES KORÁBAN ELHUNYT WOLFGANG WAGNER, a világhírű német zeneszerző Richard Wagner unokája, a Bayreuthi Ünnepi Játékok korábbi vezetője. A játékok honlapján megjelent közlemény szerint Wolfgang Wagnert – aki a Wagner-családdal rokonságban álló Liszt Ferenc dédunokája volt – bayreuthi otthonában érte a halálát.

LISZT FERENC SZÜLETÉSÉNEK 200. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL hamarosan nemzetközi fesztiválprojekt indul, amelyben Magyarország is szeretne részt venni. A fiatal zeneszerzőket és előadóművészeket bemutató projekt a flamand fesztiválszövetség ötlete, amelyhez már hét európai országból csatlakoztak, például franciák, svédek.

HAYDN-EMLEKTÁBLÁT AVATTAK A BUDAI VÁRBAN. A Magyar Nemzeti Galéria falán, az egykori trónterem oldalán ezentúl emléktábla hirdeti, hogy 1800. március 8-án, 210 évvel ezelőtt itt hangzott föl Budán először Joseph Haydn A teremtés című oratóriuma. A budavári palota Mária Terézia-szárnyában, az egykori trónteremben, ahol most XV–XVI. századi szárnyas oltárok láthatók, 1800. március 8-án ezzel az oratóriummal köszöntötték József nádort születésnapján.

JOHANN SEBASTIAN BACH 325 ÉVE SZÜLETETT. Háromszázhuszonöt éve, 1685. március 21-én született Eisenachban Johann Sebastian Bach, minden idők egyik legnagyobb zenei lángelméje. Nagy múltú zenészcsalád nyolcadik gyermeke volt, első zeneóráit apjától kapta. Tízévesen maradt árván, ettől kezdve legidősebb bátyja nevelte, az általa túl nehéznek ítélt kottákat éjszakánként, holdfénynél másolta

magának. Szépen csengő szoprán hangja révén kerülhetett gimnáziumba, amikor hangja mutálni kezdett, szükség esetén hegedült, vagy orgonált és megtanulta az orgonaépítés művészetét. Halálát követően több műve elveszett, egy időre őt is elfeledték, és csak Mendelssohn „fedezte fel”.

JOSEPH HAYDN OSZTRÁK ZENESZERZŐ HALÁLÁNAK 201. ÉVFORDULÓJÁRA emlékeznek a Haydn Emléknapiak 2010 keretében Fertődön és Kismartonban. Az Esterházy család egykori karmesterének műveit május 29. és 31. között nemzetközi művészek, például Tzimon Barto amerikai zongorista és az Osztrák-Magyar Haydn Zenekar szólaltatja meg. Joseph Haydn (1732–1809) nagy hatással volt kora több zeneszerzőjére is, többek között Franz Schubertre. Barto az első emléknapi a két komponista műveiből ad elő a kismartoni (Eisenstadt) Esterházy-kastélyban.

KOSSUTH-DÍJAT KAPOTT RADOS FERENC ZONGORAMŰVÉSZ. Bár Rados Ferenc tavaly volt 75 éves, nem gondolja úgy, hogy a Kosuth-díjat elkésvé kapta meg, mert a születésnapjait sosem tartotta nyilvános ügynek, sőt általában elhárította, ha egy-egy évforduló alkalmából megkeresték. 1997-ben Bartók-Pásztory-díjjal, 2004-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjével (polgári tagozat) tüntették ki.

A NYOLCVANÉVES LORIN MAAZEL SZTÁRKARMESTER váltja Christian Thielemann eddigi zeneigazgatót a Münchener Filharmonikusok élén – erről döntött a bajor főváros vezetése egyhangú szavazással. Maazel jelenleg a spanyolországi Valenciában dolgozik, azonban számos szállal kötődik Németországhoz, hiszen 1965 és 1971 között a berlini Német Opera főzeneigazgatója volt, majd a Bajor Rádió Szimfonikus zenekarát dirigálta 1993-tól kilenc éven át.

HUSZONÖT ÉVE, 1985. MÁRCIUS 12-ÉN HALT MEG PHILADELPHIÁBAN ORMÁNDY JENŐ (Eugene Ormandy) magyar születésű amerikai karmester. 1899. november 18-án Budapesten látta meg a napvilágot Blau Jenő néven. Budapesten utoljára 1936-ban lépett fel, Budavár visszafoglalásának 250. évfordulóján vezényelt. A háború előtt és alatt származása, később amerikai állampolgársága miatt nem hívták szülőhazájába. 1967-ben, Kodály 85. születésnapjára budapesti koncertet tervezett, de az ünnepelt nem érte meg azt. Ormandy a világhírű magyar karmesterek sorában, Fricsay Ferenc, Szél György, Reiner Frigyes és Solti György mellett öregbítette zenei életünk és zeneoktatásunk hírnevét.

ÖT ÉVES A MŰVÉSZETEK PALOTÁJA, ahol a nyitás óta megtartott több mint 5 ezer eseményre összesen mintegy 3,5 millióan voltak kíváncsiak. Az intézmény március 14-iki „születésnapját” fotókiállítással és hangversennyel ünnepelte. Kiss Imre vezérigazgatónak egyik legfőbb büszkesége az intézmény csapata, amely az ő ars poétikájával egyetértve befogadó és prezentációs készségről egyaránt tanúságot tett, tiszteli és kész bemutatni más népek kultúráját. A programok korra és műfajokra nézve ezért lehetnek olyan sokfélék. A csecsemők, a kamaszok, az egyetemisták a házban éppolyan szívesen látott, fontos vendégek, mint a zenei inycenek, akik a világsztárokra kíváncsiak.

STÚDIÓMINŐSÉGBEN LETÖLTHETŐ KLASSZIKUS ZENE VÁJT FÜLŰEKNEK. A vájt fülű klasszikuszene-rajongók igényeinek megfelelően a Londoni Filharmonikus Zenekar koncertfelvételei hamarosan a hagyományos CD-lemezek hangminőségénél is jobb formátumban lesznek letölthetők. A zenekar bejelentése szerint Händel Messiásától Mozart Requieméig minden felvételtelüket elérhetővé teszik. Az új kiadásban semmi sem változik, kivéve a minőséget, ami minden korábbi formátumnál jobb lesz. Az új fájlokat a szabadon használható FLAC (Free Lossless Audio Codec) veszteségmentes zenei formátumba mentik, és ezzel az értékes koncertfelvételek – az MP3 formátumhoz képest lényegesen jobb - az eredeti “mesterszalag” minőségével azonos minőségben lesznek hallgathatók – adta hírül a The Daily Telegraph (<http://www.telegraph.co.uk>) online kiadása.

TÖBBE KERÜLNEK A FÁK MINT A KARMESTER. A Claudio Abbado karmesterrel kötött megállapodást megszegve Milánó önkormányzata mégsem ültet el 90 ezer fát. A Scalába 24 év után visszatérő művész ezt kérte cserébe a várostól. Az észak-olasz város kezdetben örömmel rábólintott arra, hogy milliós gázs helyett fákkal fizessen, a június 4-re és 6-ra kitűzött koncert előtt néhány héttel azonban a milánói önkormányzat lemondta a megállapodást. Túl drága - szolt a városfejlesztési és a környezetvédelmi bizottság közös vétője. Abbado egyelőre nem nyilatkozik, nem tudni, hogy a projekt bukása ellenére megtartja-e fellépéseit.

WEINER LEÓ ZENESZERZŐ 125 ÉVE SZÜLETETT. Százhuszonöt éve, 1885. április 16-án született Budapesten Weiner Leó kétszeres Kosuth-díjas zeneszerző, zenepedagógus. Mivel ötven éve, 1960. szeptember 13-án halt meg, a kettős évforduló alkalmából emlékévet tartanak tiszteletére. A Bartók Béla és Kodály Zoltán kortársaként indult Weiner egy évig a Vígopera korrepetitora volt, 1908-ban a Ferenc József jubileumi pályadíj nyerteseként külföldi tanulmányutat tett. 23 évesen felkérték a Zeneakadémia zeneelméleti tanárának, néhány évvel később a zeneszerzés, majd a kamarazene tanszék professzora lett. 1922-ben II. vonósnyegyesével elsőnek nyerte el az amerikai Coolidge-díjat.

LISZT FERENC SZÜLETÉSÉNEK 200. ÉVFORDULÓJÁRA nemzetközi együttműködést kezdeményez és Liszt-világnapot hirdet a magyarországi Liszt-év 2011 koordinátora, a Hungarofest Nonprofit Kft. Klassz Zenei Irodája és a Magyar Zenei Tanács. A World Liszt Day projekt célja, hogy Liszt Ferenc születésének 200. évfordulóján, 2011. október 22-én az ünnepi megemlékezés fénypontjaként a világ minél több koncerttermében megszólaljon Liszt Ferenc Krisztus című oratóriuma, a zeneszerző életművének monumentális alkotása, nagyszabású találkozópontra egyesítve a Liszt-émlékév világszerte zajló eseményeit.

„Tartozunk annyival a köznek, hogy a legjobbat hozzuk ki magunkból”

Kovács Géza szerint a minősítéssel el lehet ismerni a kimagasló teljesítményt

Zamárdiban együtt tanácskoztak a szakszervezet és a munkáltatók képviselői, s a kétnapos találkozón számos ügyben sikerült megállapodniuk. Akadt azonban némi nézetkülönbség is, de ezekben a kérdésekben sem tértek el túlzottan a vélemények.

Kovács Géza, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének elnöke, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Nemzeti Énekar és Kottatár főigazgatója számolt be arról, mi rejlik a vitás pontok mögött, s hogyan működik a minősítés a saját együtteseinél.

I A zamárdi tanácskozáson úgy tűnt, kevés a vitás pont a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete és a munkáltatókat is képviselő Magyar Szimfonikus Zenekari Szövetség között...

– Példaértékűnek tartom, s Európában is párját ritkítja, hogy már hosszú évek óta a munkáltatók és a munkavállalók szervezete ilyen folyamatos és eredményes párbeszédet tud folytatni. Ezt igazolja az is, hogy február végén Dubrovnikban európai uniós konferenciát tartottak, amelyen dél-európai országok munkáltatóinak, munkavállalóit arra biztatták, hívják életre ezeket a szervezeteket a társadalmi párbeszéd miatt. Talán nem véletlenül kértek fel e konferencián előadónak, hiszen híre van annak, hogy nálunk, Magyarországon már közel két évtizede működik ez az intézmény. Ha ugyanis a párbeszéd nem jön létre, annak beláthatatlan következményei lehetnek. Amikor együtt vitatjuk meg közös ügyeinket, akkor nagyon nagy bajokat előzünk meg, s egymással vitázva jó eredményre jutunk. Így volt ez most is. A sok egyetértés mellett akadt néhány vitás kérdés, ami arra jó, hogy továbbra is folytassuk a beszélgetést. Az előadó-művészeti törvény közös gyermekünk. Várható és lehetséges módosításának egye eleme, a minősítéssel kapcsolatos kérdéskör kavart nagy vihart. Nyilvánvaló, hogy a munkavállalók részéről ez a szabályozás bizonyos félelmeket gerjeszt. Nem is nagyon látom, hogy országosan közös megállapodásra juthatnánk, mielőtt ezek a félelmek nem csitulnak...

FOTÓ: FELVÉGI ANDREA

I Pedig a jelenlévők jó példákat is emlegettek, például a Pannon Filharmonikusoknál vagy az önök együttesénél, a Nemzeti Filharmonikus Zenekarnál és Énekkarnál folyó eljárást...

– Hiába próbáltuk meggyőzni a szakszervezeti vezetőket, hogy amióta működik ez a rendszer, azóta egyik együttesnél sem következett be jogviszony megszüntetése, magyarul nem „rúgtunk ki” senkit. Megpróbáltunk pozitív oldalról közelíteni a kérdéshez, s a minősítési rendszert önkéntessé tenni, és azon előadó-művészeti szervezetek számára – ahol ez a minősítési eljárás folyik – külön forrásokat teremteni. Ugyanakkor a zamárdi beszélgetésekből az derült ki, hogy a munkavállalók zöme

továbbra is retteg. Ennél jobban nem tudom csitítani ezt a félelmet. Miután maga a törvény nagyon jelentős pluszforrásokat hozott a rendszerbe, és ez közpénz az utolsó fillérig, mi tartozunk a köznek annyival, hogy a legjobbat hozzuk ki magunkból. Persze a viták során elhangzott az is, hogyha egyszer nem kényszerítenek bennünket extra erőfeszítésre, mi miért menjünk ennek elébe... Előfordulhat, hogy egy muzsikus fejében az játszódik le, miután aláírta a határozatlan időre szóló szerződését, hogy bármi történhet, engem innen eltávolítani nem lehet, és nem fogok plusz erőfeszítést tenni. Ezt az állapotot szeretném mindenképpen elkerülni, illetve azt, hogy elmosódjanak a teljesítmények. Hiszen aki kimagasló produkcióval járul hozzá zenekara, énekkara működéséhez, joggal várja el, hogy ezt a teljesítményt elismerjék. Úgy gondolom, hogy a magyar zenekarok énekkarok meghatározó többségében kitűnő művészeket alkalmaznak, akik szorgalmasak, lelkiismeretesek, elhivatottak. De mégis, mi legyen azokkal – s ez a társulatok nehezen meghatározható százaléka –, akiket nehezezzékként cipelnek a hátukon? Ennek megoldását egyébként én magam is a helyi megállapodás, kollektív szerződés hatálya alatt tartom jónak. Ahol a többség belátja, hogy a kimagasló teljesítményt el kell ismerni, a visszahúzó erőt meg kell szüntetni, ott reményeim szerint születnek erről megállapodások.

! *Átadják a rendszerüket?*

– Boldogan bocsájtjuk bárki rendelkezésére, akár csak a Pannon Filharmonikusok. Minden zenekari igazgató és énekkarvezető megkapta ezeket a dokumentumokat. Csak drukkolni tudok, hogy minél több hivatásos együttesnél legyen lehetőség a teljesítmény elismerésére.

! *A Nemzeti Filharmonikusok Zenekarnál és Énekkarnál hány éve vezették be a minősítést?*

– 2001-ben kötöttük meg a máig érvényes, kollektív szerződést, amelynek része a minősítési rendszer. Ennek más a jelentősége a zenekarnál és az énekkarnál, hiszen némileg másképpen működik a két szervezet. Persze az anyagi juttatás mellett van mindennek morális vetülete is, hiszen nem mindegy, hogy a muzsikus azzal a tudattal jön-e be minden nap, hogy kiváló vagy éppen csak megfelelő minősítést kapott. A zamárdi konferencián is elhangzott az énekkari szakszervezet részéről,

hogy ez jó! Évente összeülnek a megfelelő személyek, s alaposan végigelemezik minden egyes kórustag teljesítményét, viselkedését, munkáját. A minősítési eljárásnak nem lényegi eleme a megjárás, az csupán végső eszköz. A minősítésben azok a személyek vesznek részt, akik szólamvezetőkként, választott képviselőkként az együttes legmegbecsültebb tagjai, illetve hivatalból a szakszervezet képviselői. Kollektív döntés születik, ami az egész évi munkát veszi figyelembe. A szabályzat szerint, ha valaki háromszor a legalsó kategóriába kerül a teljesítménye alapján – s ez többévi munka (!) – akkor rendelhető el egyéni meghallgatás, de az is többfordulós menet. Ha valaki idáig eljut, akkor annak már-már tudatosan kell rossznak lennie, hogy a jogviszonya megszüntethetővé váljék. Ez egyébként jogszabályok adta lehetőség, hiszen a közalkalmazottak és a munkatörvénykönyve is ismeri a tartós alkalmatlanság kategóriáját... Mindez azonban nem kellően széles körben ismert. A minősítési rendszer lényege nem az, hogy egy-egy két meghallgatás után azonnal kirúghassák a muzsikust. Hangsúlyozom, hogy az egyéni meghallgatás csak a végső eszköz. Az előadó-művészeti produkciókban nagy szerepet kaphatnak a lelki dolgok, az esetleges egészségi, vagy akár magánéleti problémák. Ezt mind-mind figyelembe kell venni, utána jöhet az egyéni meghallgatás.

! *Horváth Zsolt, a Pannon Filharmonikusok zenekari igazgatója azt mesélte, maga az együttes kérte a minősítést. A Nemzeti Filharmonikusoknál pedig jelentősen befolyásolja a fizetés nagyságát.*

– A mi bérezési rendszerünk speciális, az alaphár kétharmada a havi javadalmazásnak, a zenekarnál jelentős szerepet játszik a szolgálatteljesítési pótlék, valamint a művészeti bérpótlék. Ez utóbbi a zenekar esetében kb. 10% Az énekkarnál – hiszen szinte mindig mindenkire szükség van – kevésbé jelenetős a szolgálatteljesítési pótlék, de 20–25% a minősítési bérpótlék. A kórusnál ezért még körültekintőbb a minősítési besorolás, sokszor több forduló viták után döntenek. Ha valaki nem ért egyet az eredményével, akkor kérheti egyéni meghallgatását, s ilyen már volt is egyszer az énekkarnál.

! *Sokan szívesen megmutatják, hogy mit tudnak...*

– Ez az előadó-művészet lényege. Azért megy valaki erre a pályára, hogy a pódiumon megmutassa, mire képes. A zenészek esetében az, aki túlságosan lámpalázás, görcsös és nem állja a lámpák fényét, elmegy tanítani, vagy más hivatást választ. Míg vannak, akik kimondottan pódiumra születtek. Hiszen a művész vállalja, hogy közönség előtt megmutatja, mire képes. Miért változna ez attól, hogy zenekarban kezd el dolgozni? Ha a második pulban ül, akkor már nem művész, hanem hivatalnok, aki abban érdekelt, hogy a nyugdíjig kihúzza valahogy? Szóval, szükség van a minősítésre.

! *A zenekari szövetség vezetőjeként hogyan vélekedik a fenntartót érintő, módosító javaslatokról?*

– Nincsen tökéletes törvény. Egyetlen út mutatkozott, amikor az előadó-művészeti törvény születésénél bábáskodtunk, még pedig az, ami ki volt taposva. Nevezetesen, hogy azon önkormányzatokat támogathassa a törvényen keresztül az állam, amelyek művészeti intézményeket tartanak fenn, s már a törvény szövegezése kapcsán látható volt, hogy lesznek kárvallottjai, azok az együttesek, akiket nem önkormányzat tart fenn. Abban a legnehezebb időszakban, amikor tárcaközi és parlamenti egyeztetések útján sikerült a törvényt megszavaztatni, reménytelen lett volna egy olyan törvényt elfogadtatni, amely minden hivatásos előadó-művészeti intézmény finanszírozását ilyen forrásokból lehetővé teszi. Nehéz szívvel tettem, hiszen 15 évvel ezelőtt a MÁV Szimfonikusok igazgatói székéből álltam fel. Remélem, hogy így sikerül megfelelő forrásokat biztosítani.

! *Ha elfogadják a módosításokat...*

– Most még nem körvonalazódik az új kormány kulturális koncepciója, viszont korábban olvasni lehetett, hogy a kulturális finanszírozás rendszerébe új elemeket kívánnak hozni, illetve a kultúrafinanszírozási intézmények rendszerét, például az NKA-t várhatóan teljesen átalakítják. Mi azon leszünk, hogy a kimagasló zenei teljesítmény olyan – lehetőség szerint – jogi keretekben is rögzített módon kapjon elismerést a közpénzekből, hogy ne legyen különbség a kétfajta fenntartói szerkezet között. A zenei élet tekintetében ez lenne a tisztességes eljárás. Méltánytalan lenne ugyanis, ha adminisztratív kényszer miatt a jóval alacsonyabb támogatást kapnának ezek az együttesek... R. Zs.

„A jutalmazás és az elismerés a lényeg”

Dr. Gyimesi László szerint komoly áttörés lehet a privátszféra beengedése a törvénybe

A Zamárdiban rendezett, márciusi találkozón a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének tisztségviselői is tanácskoztak az előadó-művészeti törvény módosításairól. Az MZTSZ – támogatva a Szövetség elképzeléseit – amellett foglalt állást, hogy a státuszok, s nem a fellépő muzikusok száma alapján kellene a támogatási összeget szétosztani. Azzal a felvetéssel is egyetértettek, hogy bővüljön a fenntartók köre. A minősítésre pedig azzal a kikötéssel mondtak igen, hogy csakis önkéntes alapon történhet, s a jutalmazás, az elismerés legyen a lényege. A tanácskozás részleteiről Dr. Gyimesi László, a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének elnöke, a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének főtitkára beszélt.

I Minden kérdésben egyezsége jutottak?

– A módosító javaslatokat elfogadta a szakszervezeti tagozat és a zenekari szövetség közgyűlése is. A javaslat így is bizonyos eltérésekkel kerül a miniszter elé, mert az Előadó-Művészeti Tanács zenei kollégiuma és maga az EMT sem kívánta korábban kialakított álláspontját módosítani. A szakszervezet különösen lényegesnek tartotta, hogy a támogatás elosztásánál azoknak a muzikusoknak a száma számíton, akik státuszban, azaz állandó jellegű jogviszonyban, egyszerűbben munkaviszonyban, vagy közalkalmazotti jogviszonyban vannak, s ezzel a munkáltatók zöme is egyetértett. Sajátos kettősség, hogy a zenekarok egy része munkaviszonyba van, míg a másik rész „szabadcsapatként” vesz részt a zenei életben. Mindkét formációra létezik nemzetközi példa, hiszen angolszász területen az utóbbi is gyakran előfordul, míg a német, skandináv vidéken inkább a munkaviszonyos foglalkoztatás. A szakszervezet nem azért ódzkodik attól, hogy ez a szabályozás egymás mellé emeli a munkaviszonyt és a polgári jogviszonyt – hiszen nincs azzal semmi probléma, hogy egy-egy turnéra alkalmi zenekarok szerveződnek –, hanem azt tartja gondnak, hogyha ugyanúgy működik egy ilyen együttes, mint a másik, akkor miért nem ugyanazok a szabályok vonatkoznak rá? Ezek a szabályok ugyanis a munkajog oldaláról garanciális elemeket biztosíthatnának a munkavállalónak tekintett művész, zenekari tag számára is. Ennek a státuszának a foglalkoztatás oldaláról vannak egyéb következményei is, akárcsak a közteherviselés oldaláról. A vállalkozó és szabadúszó művész mögött nincs, vagy minimális a szociális és egyéb háttér, s hogy ez milyen problémákkal jár, azt nap mint nap tapasztaljuk.

I Akkor miért nem támogatta ezt a módosítást az Előadó-művészeti Tanács?

– Azért, mert erős törekvés van arra, hogy a másik irányban is nyitva hagyják a szabályozást. Tehát ne kelljen feltétlenül minden esetben konstans munkahelyeket létrehozni, legyen elegendő a lazább jogi kötelek. A jog oldaláról ez rendben is van, míg nem csap át színlelt szerződésekbe... Amíg egy turnéra alkalmi zenekar áll össze, akkor szükségtelen munkajogviszonyokat létrehozni, mindenki tudja, hogy egy produkció része. Ha sikeres, akkor a tagok egymásnak azt is mondhatják: próbáljuk meg ezt rendszeresebbé tenni. De még nem intézményesül az együttes. Akkor változik ez minőségileg, amikor e mögé a produkció mögé odaáll egy fenntartó, s úgy viselkedik, mint más zenekarok fenntartói. A zenekar, amelyet létrehozta, elkötelezi magát, hogy állandó jelleggel pódiumra lép, ezért szükség van zenészekre, nagyrészt ugyanazokra. Állandó stábjá van, s akkor a jog nyelvére áttérve már csak egy lépés, hogy állandó jellegű legyen a foglalkoztatás. Ekkor már ezt a zenekart a többi együttestől semmi sem különbözteti meg. A szimfonikus zenekari közegben egyetlen együt-

tes sem tud megmozdulni anélkül, hogy ne legyen mögötte komoly támogató. A kisvárosi együtteseknél, amelyek évente 10-20 koncert adnak, tényleg fölösleges munkaviszonyt létrehozni. De a lehetőség le nem zárása nem azt jelenti, hogy ezzel legalizálunk olyan megoldásokat, amelyek nem jogszerűek...

■ Szintén nagyon lényeges módosítás – s ezt az EMT is elfogadta –, hogy a nemcsak önkormányzat lehet fenntartó...

– Nem is tudom mennyire gondolta át a társaság, s érezte annak a jelentőségét, hogy a törvénybe beengedett egy olyan fenntartói kört, amely a privátszférából jön. Abszolút áttörés ez, bár a törvény alapszellemétől nem idegen. Mivel a szabályok nem adtak világos választ, ezért szükség volt a módosításra. Ez a döntés azonban komoly pénzébe kerül a zenekaroknak, hiszen a meglévő pénzt osztják többfelé. Most azok, akik jogi szempontból erősebb pozícióban voltak, döntöttek a gyengébbek javára. Példátlanul szép és nemes gesztus, előremutató szolidaritási szempontból is, és a szakmai értékek tiszteletét jelenti. Ezt értékelni kell. E szerint a zenész szakma nagyon komolyan veszi saját magát. Ezért is bosszantó olyan nagyon, ha valaki ezek után felrúgja a létszámra vonatkozó szabályokat...

■ Azzal is kisebb lett a szétsztható összeg, hogy a minősítés is a kritériumok közé került...

– Így igaz, bár ez jóval kisebb összeget jelent. Itt azért nagyon érdekes és óvatos megfogalmazás került be a javaslatba. Nem tesz semmit kötelezővé, tehát csak jutalmaz. Akárcsak a finanszírozása. Azt mondja

ugyanis, ha van egy szisztéma az együttesnél, ami a minőség szolgálatában áll, akkor ehhez pénzt is kap a társulat. Így az a kérdés, hogy a zenekar és a vezetése akar-e több pénzt, amit a legjobbak jutalmazására lehet fordítani. Ez így remek, ezzel a szakszervezet sem vitakozott. Miután tényleg önkéntes módon történik, azok az együttesek jutnak így többre, akik vállalkoznak rá. Mivel az összeg adott, minél kevesebb felé oszlik szét, annál nagyobb rész jut egy-egy együttesnek. Eszerint lehet mérlegelni.

■ A szakszervezeti képviselők az ellen tiltakoztak, hogyha valaki többször rosszul szerepel a minősítésen, akkor megszüntetendővé válik a jogviszonya...

– Teljes joggal aggódtak emiatt. De a törvényt módosítások közé nem ez a verzió került be. Ezzel kapcsolatban pedig abban állapodtunk meg, hogy vannak most is jól működő szisztémák énekaroknál, zenekaroknál, amelyeknek nem az a célja, hogy megszüntessék a jogviszonyt, és még kevésbé az, hogy a folyamatos fenyegetéssel kényszerítsenek ki teljesítményeket. Önkéntes a jelentkezés és pozitív, azaz egyirányú a rendszer. A szakszervezeti vezetők amiatt aggódtak, hogy volt olyan felvetés, ami összekapcsolta a szakmai minősítési gondolkozást egy munkajogi aktuussal, s erre mondtak nemet. Nem olyan eszközt kell keresünk, amellyel a munkáltató meg tud szabadulni a számára nem kívánatos embertől. Hanem arról beszélünk, hogyan lehet rávenni – az átlagban jól teljesítő – zenekarok tagjait arra, hogy még jobban teljesítsenek. Így ennek a filozófiája egészen más. Ha a munkáltató meg akar válni a számára alkalmatlan

emberektől, akkor ehhez ne mozgósítson másik nyolcvan embert. Ez sehol nem vezetett jóra. Ha valaki nem jól végzi a munkáját, akkor a munkáltató intézze el, hogy jól végezze, ez a dolga. Ez nem a szakszervezet feladata. A jelenlegi jogszabályok elég széles repertoárt biztosítanak ehhez, nem kell ezt tovább szélesíteni. A korbács és a kolbász egyidejű alkalmazása nem megy. De ezzel a másik megközelítéssel, az önkéntességgel és a jutalmazással a szövetség és a szakszervezet is egyetértett. Így lesz pénz a finanszírozására is. S ez a zenészek oldaláról elve többletet jelent, hiszen ez a pénz garantáltan hozzájuk fog kerülni. Pluszforrás a jökönek. Ez megállapodás arról is szól, hogy megpróbálunk közösen kidolgozni egy ajánlást, amiben megvizsgáljuk a már működő rendszereket, s azt, hogy hogyan használhatják a többiek. Arról is megállapodás született, hogy a zenekaroknál, énekaroknál a helyi kollektív szerződésben fognak a részletes szabályokról megállapodni. Az egészből megpróbáljuk a fenyegetettség, az egymás sakkban tartása eszközeit kivonni. A jutalmazás és az elismerés a lényeg. Ha nincs helyi alku, akkor nincs is pénz hozzá. Óvatosan kell bánni a kollektív szerződésben a megállapodásokkal olyasfajta ügyekben, amelyek a munkavállalók számára hátrányosabb szabályt állapítanak meg, mint bármely törvény. A kollektív szerződés ugyanis nem lehet elmentés a munka törvénykönyvével, s nem állapíthat meg hátrányosabb szabályt. Nem értem egyébként ezt az eltűzött igényt az elbocsátás iránt, bár azt igen, hogy mindenki szeretné, hogy jobban szóljon az együttes. Biztos, hogy nem mindenki egyforma lelkesedéssel és ambícióval játszik, bár a döntő többség biztosan szeretettel és felelősen viszonyul a munkájához. De az erényeik sem kizárólag a szakmai virtuozitásban merülnek ki... A zenekarok nagy közösségek, ahol a személyiségnek is lényeges szerep jut. Az egyéniségek is fontos szerepet kapnak egy együttes produkcióiban és együttélésében. A tapasztalat, az emlékek, mindaz, ami csak bizonyos idő eltelte során épül fel az emberben, annak értéke semmivel sem mérhető. Hogy ki mennyire ismeri a zenekar hangját, hogyan tud hozzájárulni, a hangszeres teljesítményével és túl azon személyiségével ahhoz, hogy az úgy szóljon, ahogyan kell. Mindannak a leegyszerűsítése, ami értelem és érzelem az életben, a munkában, az tévedés, és hibás következtetésekhez vezet...

R. Zs.

Módosításokra várva

Victor Máté az Előadó-művészeti Tanács javaslatairól

Az együttesek az év elején több módosító javaslatot is felvetettek az előadó-művészeti törvénnyel kapcsolatban. Ezeket az elképzeléseket az Előadó-művészeti Tanács megvitatta, s döntött arról, hogy mely módosító javaslatokat terjeszti a kulturális tárca minisztere elé. Ha minden a megfelelő tempóban halad, és ezeket a javaslatokat az államigazgatási egyeztetések során is elfogadják, akkor az országgyűlés akár már ősszel dönthet az előadó-művészeti törvény módosításairól. Ez azért is lenne nagyon lényeges, mert a változtatások az állami, támogatási keret elosztását is érintik. Az elfogadott módosító javaslatokról Victor Máté, az Előadó-művészeti Tanács (EMT) Zenei Szakkollégiumának egyik tagja beszélt.

I *A Zamárdiban rendezett márciusi tanácskozáson is több zenekari igazgató jelezte, lényegesnek tartja, hogy ne az átlaglétszám, hanem a státuszban lévő muzsikuskok száma számítson a támogatások elosztásánál. Bár erről egységesen szavaztak, az Előadó-művészeti Tanács mégsem ezt a módosítást támogatta...*

– Kezdjük azért ott, hogy a törvény születésekor, amikor a szakmai oldal által tett javaslatokat, elképzeléseket megfogalmaztuk, egyetértettünk abban, hogy egy zenekar akkor minősül együttesnek, ha stabil és állandó személyi összetételben dolgozik. Mi igyekeztünk a törvényben is megfogalmazni, hogy az számít zenekarnak, amely valóban összeszokott, összecsiszolt együttes, s nemcsak alkalmanként találkoznak a még oly kiváló művészek. Ez a javaslat végül a parlamenti darálóban némileg megváltozott. Most a törvény módosításokkal mi, az Előadó-művészeti Tanács próbáljuk a társulati koncepció felé visszaterelni a törvény bizonyos pontjait. Ilyen például a létszám kérdése. Még az EMT-n belül is folynak erről viták, de abban mindannyian egyet értünk, hogy a tartósan foglalkoztatott muzsikuskok száma alapján állapítsák meg egy zenekar létszámát. Volt olyan elképzelés is, hogy a minimum egyéves szerződéssel rendelkezők tartozzanak ezek közé, de mostani javaslatunkban az szerepel, hogy az együttes koncertjeinek minimum 80%-án közreműködő zenész számítson zenekari tagnak. Az ennél kevesebbet teljesítő csupán részmunkaidős foglalkoztatottként kezeljék, s az alkalmi szerződésben állók ne számítsanak a létszámba.

I *De éppen az a státusz melletti érv, hogy aki vállalja az ilyen foglalkoztatási formát, nagyobb anyagi terhet vesz a nyakába, s erre kellene ösztönözni az együtteseket...*

– Elvileg, ha valaki számlásan, tehát vállalkozóként működik közre a koncerteken, akkor valóban jobban keres, azonban a tör-

vény szerint a járulékfizetési kötelezettség is őt terheli. Azt a pluszt, amennyivel többet kap, erre kellene fordítania. Aki nem ezt teszi, az felelőtlen, és nem törődik a jövőjével... Nem is beszélve a színlelt szerződések problémájáról.

I *De ez sokszor nem a zenész, hanem az együttes döntése. Ha választhat státusz és szerződés között, szerintem a többség inkább a státuszra szavazna....*

– De nem biztos, hogy mindenki... És egy liberális piacgazdaságban törvényileg ezt a lehetőséget sem zárhatjuk ki. Az alkalmaztatás minőségei között – szerintem – nem tehetünk különbséget. Ez tulajdonképpen a két fél megegyezése. Az már egy más kérdés, hogy ki van ilyenkor kiszolgáltatott helyzetben...!

I *Hiába szavaztak minderről a zenekari igazgatók?*

– Mi is azt szeretnénk mindenképpen, hogy valóban az számítson, mennyire stabil összeállítású a zenekar. Hiszen – szélsőséges esetben – akár azt is mondhatja valaki, aki minden héten más muzsikuskokkal rendez hangversenyt, hogy ő egy zenekar. Védni akarjuk az összeszokott társulatokat. De úgy vélem, nem csupán a státuszok miatt lesz összeszokott egy együttes... Úgyhogy ez még megoldásra váró probléma.

I *A fenntartó személye szintén sok vitát kavart...*

– Az önkormányzatok alá tartozó zenekarokról szólt valójában ez a törvény, és így nem lehetett érvényesíteni az első kategóriás besorolást olyan együttesekre, amelyeket valamilyen vállalat vagy cég tart fenn. De ha adófizető állampolgárként koncertre akarok menni, akkor számomra teljesen mindegy, hogy az adott együttes milyen fenntartású... El kellene érni, hogy az I. kategóriás kedvezmények érvényesek legyenek mindazokra a zenekarokra is, amelyek cég vagy vállalat fenntartásában működnek. Ezért javasoltunk egy kiegészítő pontot, ami

I. kategóriás együttesnél is megengedi a nem állami és nem önkormányzati fenntartót. Viszont óvatosságból bizonyos fékeket javasunk. Az egyik, hogy a fenntartó vállaljon hosszú távú kötelezettséget, s javaslatunk szerint az együttes költségvetésének legalább 60%-át biztosítsa. Ez jelentős összeg, és ráadásul, hogy valóban fenntartóként kezeljük, öt évre szóló kötelezettséget is kellene vállalnia. A mértéken, és persze a kötelezettségvállalás időtartamán is lehet még vitatkozni... Mindemellert az is lényeges, hogy miközben a fenntartó egy cég, vagy vállalat, az együttesnek legyen szerződése önkormányzattal is. Hogy garantáltan részt vegyen a köz szolgálatában, magyar állampolgároknak muzsikáljon. Javaslatunk szerint az önkormányzat által adott összeg legalább a zenekar költségvetésének 5%-a legyen.

I Ezt az összeget azonban irreálisan magasnak tartották az együttesek, hiszen egy nagyobb zenekarnál ez kb. 20 millió forintot jelent. Ekkora támogatásra – kivéve a fenntartóként működő önkormányzatokat – nem volt eddig még példa. Ráadásul egy fővárosi kerület teherviselési képessége, büdzséje, nem mérhető összeg egy megyeszékhely lehetőségeivel...

– Itt is lehet a mértéket vitatni, és összevetni a különböző adatokat. De az Előadó-művészeti Tanács ebben a kérdésben mindenképpen szeretné, ha lenni limit, mert nagyon könnyen visszaélésekre adhat alkalmat, ha nevelésesen alacsony összeggel kipipálnák ezt a feladatot. Ennek súlya kell, hogy legyen. Mellesleg nem tartom kizártnak, hogy egy együttes több önkormányzattal kössön szerződést. Hiszen ezek a megállapodások arról szólnak, hogy az önkormányzat területén ad koncertet az együttes. Miért ne tarthatna több helyen hangversenyt az együttes, akár még vidéken is?!

I Akkor nem kell a húszmillió összeghez más, csak négy önkormányzat, amelyek közül mindegyik – elképzelhető nagyságú – támogatást ad, azaz ötmillió forintot...

– Különböző helyszíneken is megjelenhet így a zenekar... Ezek persze mind csak javaslatok, ötletek. Először úgyis arra van szükség, hogy a miniszter jóváhagyja ezeket a módosító indítványokat, majd a tárcaközi egyeztetéseket követően kerülhetnek csak a parlament elé. Kérdés, hogy az új tárcavezetőt mindez mennyire foglalkoztatja majd, s mennyire tartja sürgető ügynek... A törvényjavaslatot ugyanis a minisztérium terjeszti be. Aztán, ha elfogadják, azonnal életbe lép. Egyébként e módosításokkal igyekszünk a törvényt az élethez igazítani. Több mint egy esztendő tapasztalat van mögöttünk, és már akkor, amikor a törvény megszületett, akkor is láttuk, hogy vannak gyenge pontjai. Némelyeket a parlamenti pártok erőltettek bele az utolsó utáni pillanatban, némelyeket – be kell látni – magunk sem jól gondoltunk végig. Hiszen a semmiből kellett kitalálni egy törvényt, s tényleg csak a gyakorlatban derül ki, hogy részletei hogyan működnek. Nyilván évekig fog tartani a csiszolása, javíthatása. De koncepciója, és tartalmának jelentős része rendben van. Érdemes javíthatni. Az például apróbb változtatás, hogy a törvény szerint a művészek szerződésének határideje a színházak évadjához, a színészek szerződéses periódusaihoz voltak igazítva. A muzsikás szerződése viszont nem feltétlen ugyanolyan szezonra szól. Szeretnénk, hogy neki bármikor is járjon le a szerződése, munkáltatójának előtte há-

rom hónappal írásban jeleznie kelljen, hogy meghosszabbítja-e vagy sem... Ilyen technikai apróságok is szerepelnek a javaslatokban. Az is biztos, hogy a most beadott, módosító javaslatunk még sok vitát fognak generálni. De nem baj, ez így van rendjén. Viszont azért is lényeges, hogy minderről minél előbb döntés születessen, hiszen ezek a változtatások komolyan befolyásolhatják a 2011-es támogatási elosztást

I Szintén felkavarta a kedélyeket a javaslatnak a minősítéssel kapcsolatos pontja.

– Ez is a kisebb korrekciók közé tartozik. A központi költségvetési támogatás elosztásánál a szempontok közé javasoltunk egy újabbat, mely szerint különtámogatás-

ban részesülhetnek azok a zenekarok, amelyeknél minősítési eljárásos rendszert alkalmaznak, és teljesítményértékelés folyik. Ha ezt a zenekar vállalja, akkor plusz néhány százaléknyi összeg felosztásából részesülhet. Ez egy új kritérium. Maga a főösszeg persze ettől nem változna, de mindez mégis némi pluszpénzt eredményezne a minősítésre odafigyelő zenekaroknál, amit fizetés kiegészítésre, bérpótléokra kellene fordítani. Differenciálás történe a jól dolgozók javára. Ezzel némi versenyhelyzetet szeretnénk a muzsikások között is teremteni. Az előadó-művészeti törvény kapcsán ugyanis sokszor ért bennünket az az elmarasztalás, hogy főként mennyiségi és nem minőségi szempontok szerint történik a támogatások elosztása... Ez az új kritérium kifejezetten minőségi elem lenne a szabályozásban. Úgy vélem, a nagy lépés az volt, hogy a törvény megszületett. Innentől már csak ilyen apró kis lépésekkel lehet előrébb jutni... Annak is nagyon örülök, hogy az előadó-művészeti törvénynek köszönhetően az adókedvezmények láthatóan megmozgatták a magántőkét. Ezt már a rendszerváltás, a magántőkére épülő kapitalizmus beköszönte óta várom... Ebben a világban már nem lehet mindent az államra bízni, mindig csak lobbizással szerezni pénzt, és szüntelen-szakadatlan az állam támogatásában bízni.

R. Zs.

„Olyan ez akár egy házasság”

Kovács László huszonhat évről, új feladatokról, minősítésről

A Miskolci Szimfonikus Zenekarnál a zamárdi tanácskozást követően sikerült a zenekar vezetésének és a szakszervezetnek megállapodnia a teljesítményértékelés és minősítés alkalmazásáról. Az együttes a Nemzeti Énekkar szakmai kontrollingjét tartja a legjobbnak, s ennek átdolgozott verzióját kívánják bevezetni. Mindannyian bíznak abban, hogy ezáltal még jobbá válik a zenekar munkája. Az együttes emellett számos újdonsággal készül a következő időszakra. A fiataloknak szóló, internetes játékokkal is igyekeznek többet tenni a közönség építésért. Büszkék arra, hogy több mint huszonnégyezren kíváncsiak a koncertjeikre, ahogy a különleges jazzt, világzenét és filmzenét is felvonultató repertoárjukra is. Minderről az együttes művészeti vezetője, Kovács László és a zenekar igazgatója, Szabó Péter beszélt.

I Ön azon kevés művészeti vezető közé tartozik, aki eddig mindig azt mondta, nincs szükség minősítésre, hiszen a vezető karmesternek mindenki teljesítményét pontosan ismernie kell...

– Ez így igaz, de úgy vélem, ennek a rendszernek biztosan lesz pozitív hozadéka, amellett, hogy tényleg pontosan tudom mindenkiről, hogyan játszik... – mondja Kovács László – De ha a muzsikusok többit gyakorolnak, készülnek arra, hogy akár egyedül is be kell mutatni a tudásukat, az mindenképpen jótékony hatású.

I Akárcsak az, hogy ezért több pénzt kapnak...

– Ez nem olyan nagyon komoly összeg, néhány ezer forint, s a mi együttesünkben egyébként is jól teljesítenek a zenészek. Nálunk mindenki belead mindent a munkába, teszi a dolgát.

I Milyen hatásai voltak az együttesre az előadó-művészeti törvénynek?

– Nagyon sok mindenben nem változtatott, hiszen ezeket a kritériumokat mi egyébként is teljesítjük. S tényleg, három-négy napos előkészítést követően, nagyzenekari koncertekkel, és nem csupán ifjúsági hangversenyekkel érjük el a megfelelő előadás-számot. Arra büszke vagyok, hogy ismétlőkoncertek nélkül tudunk több mint 24 ezres fizető-nézőszámot produkálni. Ami azért is komoly teljesítmény, mert Miskolcon több együttes is koncertezik, ott vannak a főiskolások, színházi zenekar és néhány kamaragyüttes. Sokfelé oszlik a nézők figyelmé. Az Operafesztivál is sokakat vonz, persze ennek a sorozatnak mi is az állandó fellépői közé tartozunk.

I Huszonhat esztendeje irányítja a miskolciakat. Nem válik unalmassá a harmincadik IX. szimfónia?

– Nem szabad harmincadszor is ugyanazt a művet előadni... Arra is figyelni kell, hogy az ember más karmestereket is rendszeresen meghívjon. Új darabokra, új vendégművészekre is szükség van. Ahogy az is nagyon lényeges, hogy a vezető karmesternek a zenekar mellett legyen elég más felkérése is... Az év elején például Stockholmban dirigáltam, aztán 2 hétig a párizsi

konzervatórban tanítottam, a karmesterképzősökkel foglalkoztam. Mindkettő rendkívül tanulságos volt. Visszatérve erre a negyedszázados, közös munkára, legutóbb a Don Giovannit játszottuk, s ennek kapcsán az jutott eszembe, utoljára Perencz Béla alakította a címszerepet, még Hegyi Árpád Jutocsa rendezésében, több mint negyedszázaddal ezelőtt... Szóval, nem ismételtetjük a programokat. Egyébként az együttes vezetés tényleg olyan, mint a házasság. Nekem éppen ezért fontos, hogy a zenekar döntsön rólam. Bizonyos időközönként odaálllok a zenekar elé, s titkos voksolással döntenek rólam. A zenekar igazgatójától kapom a kinevezésemet, de a zenekar jóváhagyásával. De arra büszke vagyok, hogy a zenekari többség legutóbbi alkalommal bizalmat szavazott nekem. Azt kell mondanom, hogy mióta vezetem a zenekart, nem emlékszem semmiféle törésre. Beállt a rendszer és folyamatosan dolgozunk. Ettől az együttes játéka is egyre stabilabb. Amikor a zenekarhoz kerültem, akkor nem minden széken ültek olyanok, akikkel elégedett voltam, de szépen, lassan átalakult a társulat és már rég nincs A és B zenekar.

I A színes programok is segítenek abban, hogy ne váljék unalmassá, megszokottá a munka.

– Belopóztak hozzánk más műfajok, az újrólévi a karácsonyi és a húsvéti koncerten is izgalmas programmal lépünk a közönség elé, akárcsak az évadzáró promenádon. Van egy Klazz sorozatunk, ahol a 16. programot játsszuk jazz együttesekkel. Fellépett velünk Ökrös Oszkár cimbalomművész, de világzenei és klezmer együttesekkel is muzsikálunk... Az ifjúsági hangversenyeket is nagyon lényegesnek tartjuk. Elrugaszkodtunk az egyoldalú műsoroktól. Egyébként a kicsik még lelkesek, tíz éves korig nincsenek gondok, utána azonban középiskolásoknál már jóval nehezebb a feladat. Ezért új és új taktikákat találunk ki...

I Emellett érdekes feladatot örökölt Baross Gábortól...

– Az Egyetemi Zenekart és az Énekkar vezetését pályázaton nyertem el. Az utóbbi 2 évben többször dolgoztam az ELTE Művész-

együttessel és élveztem a próbák különleges atmoszféráját. Nagyon érdekes velük dolgozni, hiszen itt mindenki kedvtelésből zenél, énekel, s bizony nagyon átütőnek kell lennem a zenekari pódiumon, hogy odafigyeljenek rám. Ennek a munkának nagy hasznát veszem egyébként Miskolcon is, sok dologra megtanít. Bár 30 éve folyamatosan dolgozom énekkarokkal, most rá kellett döbbnem, még soha nem énekeltem be... Kórus-ügyben mindenesetre a T-betűt kiraktam. Bár megterhelő Miskolc mellett ez a feladat, egyelőre azt érzem, profitálok belőle.

■ *A jövő évadban Miskolcon milyen különlegességekkel várják a közönséget?*

– Lesznek ismét sztárok, hiszen fellép nálunk például Patricia Kopachinskaya. Érdekes dolog egyébként ez, hiszen mi hiába tudjuk, milyen nemzetközi rangú művészek jönnek hozzánk, ezt a közönség nem mindig értékeli... Ha azonban jönnek a hazai kedvencek, akkor szétverik a házat. Nagyon nagy és kiváló a hazai felhozatal. A Bartók + fesztiválon idén három koncerten működik közre együttesünk. A kékszakállú herceg várát és a Gianni Schicchit szövegeltük meg egy estén, Mahler „A vándorlegény dalai” című sorozatát adja elő Polgár László egy számára készült új hangszerelésben, emellett a zárógálán játszunk.

■ *Folytatódik a filmzene-sorozatuk is?*

– Olyan koncertet adtunk, hogy most is beleborzongok, ha felidézem, hiszen kiváló fény- és hangtechnika, hatalmas kivetítők segítettek az élmény megteremtésében. Rövid klipeket vetítettünk a filmekből, megszövegezték a zenét, a közönség őrjöngött. Gitáron játszott a koncertmester, „vokáloztak” a hegedűslányok, Király Viktor énekelt három számot. Tomboló siker volt, bízom benne, hogy a jövőben is meg tudjuk majd engedni magunknak, hogy ilyen költséges koncerteket szervezzünk...

„Az együttes is elfogadta a teljesítményértékelés és a minősítés szükségességét”

– Hazafelé Zamárdiból, a tanácskozást követően már beszélgettünk a szakszervezet képviselővel – meséli Szabó Péter zenekari igazgató –, a tanácskozáson ugyanis nézetellentétek alakultak ki a szakszervezet és a munkáltatók között a minősítési rendszer bevezetése miatt. Viszont hosszasan beszélgettünk az úton mindarról, ami elhangzott,

s a szakszervezeti vezetők sem voltak elutasítóak, felmérték, milyen előnyökkel járhat a minősítés. Végül a két kolléga arra jutott, hogy vágjunk bele. Az egyetlen aggályuk az volt, hogy ne az legyen a következménye annak, ha valaki rosszul teljesít, hogy a munkaviszonya megszűnik. Nagyon jónak tartom, hogy mindez úgy lett a módosító-javaslatban megfogalmazva, hogy a minősítés nem kötelező, viszont az az együttes, amelyik vállalkozik rá, több pénzhez juthat. Sőt, ez a pénz azoknak a kollégáknak a bérkiegészítésére fordítandó, akik részt vesznek a minősítésben. Bár a miskolci zenekarnál eddig sosem került sor hasonló eljárásra, az is fontos, ha ez mégis bekövetkezik, akkor az ne derült égből jövő villámcsapásként érje azt, aki az együttesben ül. A szakszervezeti kollégáknak a Nemzeti Énekkar minősítési rendszere nagyon tetszett, s azt javasolták, ez alapján alakítsuk ki a sajátunkat. Ezt a közalkalmazotti tanács is elfogadhatónak tartotta és továbbfejlesztik a tervezetet. Remélem, valóban sikerül megvalósítani!

■ *Miért döntött úgy, hogy bevezetik a minősítést?*

– Azért tartom lényegesnek, mert a zenekari tagság részéről is felmerült nem egyszer az igény, hogy értékelni kellene a kiemelkedő teljesítményeket a zenekarban. A Nemzeti Énekkar struktúrája szerint nincs külön egyéni meghallgatás. A kollégák is ennek tükrében tervezik a mi rendszerünket. A tervek szerint a szólamvezető a művészeti tanáccsal együtt értékeli, pontokat adnak aszerint, hogy ki hány koncerten szerepel, milyen felkészültséggel vesz részt a munkában, mennyire kollégális, a művészeti vezető pedig ellenjegyzí ezt az adatlapot. Ha pedig valaki elégedetlen a minősítésével, akkor megmutathatja, hogy mit tud, egyéni meghallgatáson.

■ *Mennyi időnként kerülne erre sor?*

– Úgy vélem az éves értékelés mellett legalább háromévenként azért a meghallgatásra is szükség van – de mint említettem még előkészítési, tárgyalási szakaszban vagyunk. Bár aki fúvós, az minden koncerten megméreti magát a vonós szólamban játszó muzsikuskoknak is hasznos lehet, ha bizonyos időközönként megmutathatják tudásukat egyéni produkcióban is. Mindemellett úgy gondolom, hogy Kovács László, a művészeti vezető, aki 26 esztendeje áll az együttes élén, tisztában van mindenki tudásával és teljesítményével, ahogy a mu-

zikusok is... De tényleg honorálni kell azt, aki jobb teljesítményt nyújt!

■ *Mi a helyzet a munkabély elvesztésével?*
– Nyilvánvalóan ez is a tárgyalás részét képezi majd. Többszöri rossz minősítés után meg lehetne válni a muzsikustól, de természetesen úgy, hogy előtte felkészülési időt kap újbóli meghallgatásra. Ha még ezek után sem sikerül jól játszania, akkor a harmadik sikertelen próbálkozásnál búcsúznak el egymástól. Nagyon örülök, hogy az együttes ilyen pozitívan áll ehhez a kérdéshez, hogy a szakszervezeti vezetők is megértették ennek fontosságát. Most már csak a tagsággal kell megtárgyalniuk, elfogadtatniuk a tervezetet.

■ *Mikor akarják elindítani?*

– Őszől mindenképpen, még akkor is, ha a módosító-javaslatot addig nem fogadja el a kormányzat.

■ *Emellett is akad az együttesnél számos újdonság...*

– Az együttesnél eddig is nagy figyelmet fordítottunk a legifjabbakra, de most átalakítottuk az ifjúsági koncerteket. Csuka Tímea a szerkesztője a legkisebbeknek szóló produkcióknak, amelyek Ütemvárosban játszódnak. A kicsiknél nagyon bevált, s a nagyobbaknál is úgy döntöttünk, érdemes ilyen interaktív koncerteket rendezni, amelyeken közreműködhetnek a gyerekek a produkcióban. Ütős hangszereken játszhatnak, énekelhetnek zenekari kísérettel, sőt akár vezényelhetik is a zenekart. Igyekszünk a koncert után is kapcsolatot tartani az iskolásokkal... Azok, akik kitöltik online-kérdőívünket az ifjúsági koncert után, nyereményjátékon vehetnek részt, amellyel mobiltelefont, mp4 lejátszót, vagy fényképezőgépet nyerhetnek. Emellett a kisebbeknek is létrehoztunk online játékokat honlapunkon. Két memóriajátékot, az egyikben zeneszerzőkkel, a másikban a hangszerekkel ismerkedhetnek a gyerekek, ezen kívül az abc-s hangok világában barangolhatnak egy másik játékban a kicsik.. Bízom abban, hogy ez is segít abban, hogy a fiatalok nagyobb érdeklődéssel látogassák a honlapunkat és a koncertjeinket.

R. Zs.

A teljesítményértékelésről és a minősítésről nyitott vitafórumunk további interjúi a MŰHELY rovatunkban olvashatók!

Hangversenykritika

Pannon Filharmonikusok
2010. február 19.

Ihletett-szép előadás, megrendítő pillanatokkal: így jellemezhető röviden a „Fővárosi év a fővárosban!” sorozat 2. koncertje. Peskó Zoltán vezényletével a Pannon Filharmonikusok Wagner-Bartók estet adtak. Igen, adtak, mert értékes ajándékkal gazdagították a szépszámú hallgatóságot. Már az Előjáték első hangjainál hatalmukba kerített mindenkit az érzelmek-indulatok sajátos atmoszférája, s fogva tartott Izolda szerelmi halála záróhangjának kicsengéséig. A Siegfried-idill is gyönyörűen kezdődött – ám a még zenei hangokkal is kimondhatatlan (épp ezért motívumismétléssel körbejárt) túlcorduló boldogság-érzés egy idő után mintha letaglózta volna a játékosokat: belefáradtak e szépség tartós felmutatásába. Ekkor a hallgató körül feloldódott a varázslat, eljutottak füléhez a hangzás esetlegességei (elsősorban a pontatlan indítások). Ideális esetben a varázs nem elkendőzi a zenei esetlegességeket, hanem a perfekten kivitelezett zenei anyag többletét jelenti.

Az est második részének műsorán A kékszakállú herceg vára szerepelt. Ezt az előadást hallgatva nemcsak a „hol a színpad” költői kérdésére kaptunk választ, hanem bepillantathattunk a szerepformálás műhelytitkaiba is. Mondhatni, koncertszerű előadás – de olyan, amelyik hallatán nem hiányoljuk a színpadot. Lendvai Ernő által „pofon-effektusként” titulált jelenséggel indult: a Prológot (amit vagy elhagyni szokás, mondván, hogy az unisono zenekari bevezetés „helyettesíti”, vagy pedig színésszel elmondadni) ezúttal zenekari művészek mondták (akiknek szünetelt a szólamuk), valamint egyes részleteit protagonistaként prózai szólisták kiáltották világgá (már-már népi tónusra emlékeztetően). Ez a szokatlan megoldás váratlanságával elementárisan hatott, mágnesként vonzotta a figyelmet – ennek tartósságáról a továbbiakban az énekesek (Meláth Andrea és Peter Mikulá) gondoskodott. Meláth Andrea alakítása beérett: Judit ő, személyesen – a darabbeli Kékszakállúnak „rendelt” végzetes nő. Hangja: szirén éneke, amellyel elbűvöl, vagy akár rontást hozhat. Első megszólalása előtt eldőlt a sorsuk – nincs választási lehetőség, minden megy a maga öntörvényű rendjén. Értés és értetlenség egyaránt.

Ahogy Kékszakállú „nevét” kiejti: mágia, ami nélkülöz bármiféle személyességet. Misztériumjáték ez, a zenei kifejezés eszközeivel általános érvényűvé dimenzionálva. Arra kellett gondolnom (utólag, mert közben kizárólag e már-már szakrális cselekménylanc kötelékébe kerültem), hogy a színpadi játék hiányának köszönhetjük Meláth Andrea teljes értékű alakítást nyújtó énekes-színészi bravúráját. Annak a szerep ismeretnek, amely bármiféle lehatárolt kifejezési lehetőségek keretei között maximumra tör. Itt nincs helye a „mi lett volna, ha...” jellegű elmélkedéseknek; a szenvedés- vagy megváltástörténetek rituális megismételhetőségének mintájára élhetjük végig az ismert ám megunhatatlan cselekményt. Hogy Peter Mikulá számára nehézséget jelentett a magyar nyelv, még elhitehetőbbé tette a kommunikációképtelenség fennkölt pillanatait. (Más kérdés, hogy néhány esetben, amikor más jelentésű, de értelmes szavakat énekelt, feltétlenül ki kellett volna javíttatni a zavaró hangzókat!).

Peskó Zoltán monumentális várat építettet a zenekarral, izzott és ragyogott Bartók zenéje, prizmák fénytörésében. Minden egyszerre volt éteri-gondolati, és már-már kitapinthatóan plasztikus. Emlékezetes, ahogyan a kinyíló ötödik ajtónál feltáruuló Birodalom fénye elvakította Juditot (a mű alapos ismerője nem is tudja, mit csodáljon jobban, Kékszakállú „szép és nagy” országát, vagy azt a csodát, ahogyan tudomására került Judit „elvakítottága”). Számlálhatatlan hangszínnel ragyogott fel a bartóki partitúra – a játékosok, mint egykor Kékszakállú asszonyai, halmozták a mesebeli kincseket. Komplex élménnyel gazdagodtunk, a kizárólag akusztikus megjelenítésnek köszönhetően. Ismét felmerül a kérdés: a kevesebb a több?!
* * *

Nemzeti Filharmonikusok
2010. febr. 25., márc. 5.

A Hangszer és pálca – Ferencsik-bérlet 5. estjén szólista minőségben lépett fel a Nemzeti Filharmonikusokkal Jörg Widmann – a sorozat következő estjén, március 5-én saját műveinek dirigenseként. Kocsis Zoltán vezényletével Haydn 104-es D-dúr („London”) szimfóniája, Mozart Klarinét-

versenye és Brahms III. szimfóniája csendült fel. A klasszikus-romantikus est arról győzhette meg a hallgatóságot, hogy a repertoár sokrétűsége, több stílust felölelő sokszínűsége üdítően hathat a játékosokra. A Haydn-szimfónia csodálatos élénkséggel szólt. Ilyen muzsikáláshoz korántsem elégséges feltétel a szólamtudás, a műismeret, de még csak a stílári jártasság sem; mert mindaz eredményezhetne lélektelen-rutinos előadást is. Talán épp a tavalyi Haydn-évnek is köszönhető, hogy nemcsak alaposan megismerték/megismertették Haydn szimfonikus termésének megannyi értékes darabját, hanem ráhangolódtak a Mester gondolkozásmódjára, humorára. Játék a szavakkal, de talán rámutat a lényegre: nemcsak megszólaltatták a művet, hanem közvetítették a partitúrába rögzítetteket a hallgatósághoz. (Pontosabban: oly módon közvetítették, hogy a szándék el is jutott mindenkihez!) Értő-empatikus előadás jóvoltából győződhettünk meg ismét az utolsó Haydn-szimfónia remekmű-voltáról.

Nem okozott csalódást Mozart Klarinétversenye sem; azt a fajta lélegzet-visszafojtott figyelmet tudták elérni a művészek, ami a télszünetekre kispórolt köhögés- és krákogásrohamokban mutatkozik meg. Mert amíg szólt a muzsika, fegyelmezte magát a hallgatóság. Widmann olyan szólista, akivel jó lehet együttműködni. Klarinét hangja behízelgő szépségű, érzékeny tónusú – ugyanakkor ezzel nem elkápráztatni akarja a közönséget, hanem a kifejezés szolgálatába állítja. Érezhetően „egy nyelvet” beszél Kocsissal és a zenekarral; magától-értetődő természetességgel találta meg helyét az össz-hangzásban – vagy méginkább: az érzékeny szép klarinét hang, ráadásul állandóan a kifejezés szolgálatában, minden muzsikus-partnert maximális teljesítményre inspirál. Az ilyen koncert-élményeket szeretné (lehetőleg azonnal) hangfelvételen magával vinni az ember!

A Nemzeti Filharmonikus Zenekar vezető karmesterével rendre igényes produkciókat biztosít közönségének – ez a bécsi klasszikus félidő viszont egyértelműen elementáris élményt adott. Talán nem csoda, hogy nem tudott hasonló intenzitással hatni a szünet után a Brahms-szimfónia. A brahmsi „mélységeket és magasságokat” hiába vártuk – a nagyobb létszámú zenekarból nem sugárzott hasonló erejű intenzitás.

Ezen az esten ifjú vendégként Sárközi Lajost mutatta be Kocsis Zoltán, aki a Zeneakadémián Perényi Eszter növendéke. Szólójával ismét tanúbizonyságát adta tehetségének – legutóbb zenekari est szólójaként az MR Szimfonikusokkal lépett fel ugyanitt.

Azt hihetnénk, a zene (s a kiváló muzsikusok) varázshatalma végtelen. A március 5-i est fanyar tanulsága: vannak kivételek. Nehéz megérteni, hogy a bérleti közönség ne legyen fogékony a csodára, ez esetben Jörg Widmannra, akinek egészen kivételes muzsikusként aligha férhet kétség. Még aki nem elkötelezett híve a kortárs zenének, attól is elvárható (lenne), hogy érdekelje annak a muzsikusként a saját zenei világa, akinek az álomszép Klarinétversenyt köszönhetette. Sokaknál a csoda nem tartott 8 napig – őket még a trombitás-fenomen Szergej Nakarjakov fellépése sem hozta lázba. „Aki nincs itt, nem hiányzik” – szokta volt mondani Pernye András, ha gyér hallgatóság látogatta valamely óráját. Ezúttal is adjunk hangot inkább annak a megbecsülésnek, ami kijár a koncertet végighallgató idős zenebarátoknak, akik a náluk generációval fiatalabb szerző művészetére iránt is érdeklődnek!

A három mű egyre nagyobb apparátust foglalkoztatott. Már a Freie Stücke (Szabad darabok) lényegit árult el szerzőjéről: a hangszínek (színkeverések) iránti egészen kivételes affinitást. A 10 tételt tekinthetnénk akár 10 kamara-koncertetűdnek; mindegyik egy-egy központi gondolatot jár körül. Sem az egyes tételek, sem a mű egésze esetében nem az tűnt fel, hogy – miként az ismertetőből tudtuk meg – „semmilyen formai logikának, szerkesztési elvnek nem óhajt megfelelni”, hanem valamely szabad ötlet végiggondolásának tűnt. Némelyiknek akár programcímet is adhatott volna a szerző. Az etűd-jelleg a „mérceben” mutatkozik meg; többnyire hagyományos vagy szokatlan értelemben nehéz szolamok alkotják a tételeket – de a hangszerteknikai elvárásoknál is magasabb a kamaramuzsikusi összjáték iránti igényességük. A választékos, a szerzői szándékot mind teljesebben visszaadó interpretációt könnyíti a komponista irányító jelenléte. Mindenesetre csakhamar nyilvánvalóvá vált: nemcsak saját hangszere „lelkét” ismeri Widmann. Végighallgatva a darabot, megállapíthatjuk, találékos címet nem is adhatott volna trombitára és kizsenekarra írott művének. Valóban ad absurdum – már az elképzelés is, hogy a lekottázottak realizálhatók! Szergej Nakarjakov, akinek a mű készült, különleges körkörös légzéstechnikájával

magától értetődően győzi az elképesztő szolamot. Csak bámuljuk, s nem akarunk hinni a szemünknek, hogy nincs csalás, nincs ámtás – mindez megvalósítható. Akik közelről látták, hitetlenkedve mondták: se el nem sápad, se ki nem vörösödik a feje; Nakarjakov elegánsan játszott, ki tudja, hányadszor a 2006-os bemutató óta. Ez vicc – borzolódtak a kedélyek; s ha így van, Widmann a humorban nem ismer tréfát.

Widmann szerzői alapállására jellemző, hogy gondolkodó muzsikus; a történeti zenék alapos ismeretében nyúl vissza alap-elemekhez. Evidenciának tűnő (hagyományos) megoldások, jelenségek általános érvényét kérdőjelezi meg – ebből adódik, hogy nem tagadással semmisít meg, hanem új olvasatával jelentésekkel gazdagítja az ily módon átértékelt hangzásokat. Bizonyosra vehető: elképzeléseit mindig akusztikus kontrollnak veti alá, s kizárólag a sikerült kísérleteit tekinti (s tartja számon) kompozícióként. Vokális címet viselő zenekari művei sorában a Liedet és a Chort követi a műsor második részében felhangzó Messe. Widmann képes megoldani a hangszerek nyelvét; a Misét elsősorban azok értékelték, akik a ciklus állandó részeinek latin szövegét ismerték, s így értően tudták követni a folyamatokat. Számukra nyilvánvaló volt a mű szemantikai végiggondoltsága-kidolgozottsága. Aki nem volt birtokában a „szinkron”-kulcsnak, kizárólag zenei szempontokra figyelhetett; a faktúra-váltásokra, a választékos hangszerezésre – s arra az inspiráló-inspirált figyelemre, amellyel a Nemzeti Filharmonikus Zenekar tagjai (és a kíséret) láthatóan-hallhatóan komolyan vették a zenei feladatot. Ja, és sokáig beszédtéma lehet a terem valamennyi pontjáról észrevehető ütős-malőr (az egyik fémlemez leszakadása rögtön a nyitótétel elején) – ennyit a fecsegő felszínről.

Pannon Filharmonikusok 2010. március 7.

A Fővárosi év a fővárosban sorozat 3. estjét Oliver von Dohnányi vezényelte. A Pannon Filharmonikusok estjének szólójaként Hadady László volt. Smetana szimfonikus költeménye, a Haakon Jarl igazi csemegét jelentett a ritkaságok kedvelőinek, Haydn C-dúr oboaversenye a tavalyi Haydn-émlékért értékes pillanataival vetekedett – az est mársodik részében Dvořák Újvilág-szimfóniáját hallhattuk. A 19. századi művekben nagylétszámú együttes játszott, harsányan – a Haydn-műben értelemszerűen kisebb lét-

számú zenekar kísérte a szólóját. Megcsodálhattuk Hadady László gyönyörű oboahangját – igen, nemcsak az oboisták Stradivarijának nevezett Lorée Royal hangszerét, hanem a művészt, aki mestere az instrumentumnak. (Nem sokat változtatott ezen, hogy oboista-kollégájától megtudtam: a hangszer sajátossága a – lefelé fél hanggal – megnövelt hangterjedelem; a klasszikus szépségideál megvalósítása jelentett elementáris élményt. Hogy a szólista hitt a hangok erejében, hatásában, és bármiféle hozzáadott külsőséges virtuozitás nélkül is képes volt lebilincselni a figyelmet.) A Smetana-tétel dinamikai szélsőségeiben gazdag előadása arról győzött meg, hogy a zenekar (jelenlegi formájában-állapotában) ideális közvetítő közeg a komolyzene népszerűsítése érdekében. Akkor is, ha esetenként előzetes műismeret nélkül is feltűnnek apró szépséghibák. Az élő előadás sodrolendülete gyorsan feledteti a kevésbé sikerült zenekari szólókat, unisonóknál a ritmusképletek „holdudvarát”, amikor az apró pontatlanságok mellett mégiscsak érvényszerül mindig a tényleges ritmus. Ez a létszám nem „természetes állapota” a zenekarnak – ezzel a Dvořák-szimfónia során többször kellett szembesülnünk. A vonóskar a szélső dinamikai szinteken nem „arányos”; minden szándék ellenére a prímiszólam hátterbe szorul a fokozások során, máskor a basszus fundamentum-jellege nem érvényesült – néha tehát „objektív” akadály volt a harmonikus arány megszületésének, máskor viszont a szolamok közötti kohézió tűnt gyengének. Vélhetően a megnövelt vonóskar bizonytalanította el a fúvósokat – míg gyakran a kiemelkedően szép fúvósállásokat dicsérhetjük koncertjeiken, ezúttal kifejezetten heterogénnek éreztük a fúvósok szereplését. Kiszámíthatatlan volt, mikor kerül kavics a zenei folyamatok fogaskerekébe, s csorbul ki a hangzás (akár intonációsán, akár csúnya hangindítással) – valami aprósággal, ami elhomályosítja a népszerű mű ismert, előre várt szép pillanatait. Ami viszont sokmindenért kárpótolt, az a karmester mindig elhithető erejű, meggyőző tempóválasztása volt. Oliver von Dohnányi pregnáns ritmikára törekedett, markánsan indította az új tematikus szakaszokat, így az egyes formai területekből jól felépített tételek alakultak ki. A zenekar brácsásait és mélyvonósait dicséri, hogy akkor is remek kíséretet biztosítottak, amikor a dirigens – a hegedűdallamok intenzitását fokozandó – elhanyagolta őket. Úgy tűnik, ideális feladatok jutottak a zenekarnak – s megfordítva is igaz: méltó a

rendszeres, állandóan igényes munkára az együttes. A fővárosi év akadályait remekül veszik – jó edzés ez a jövőre esedékes 200 éves ünnepekhez. Mivel a magas akadályok nem tűnnek eleve reménytelennek a számukra (sőt!), állandó- és vendégkarmesterek irányításával, neves szólisták inspiráló közreműködésével olyan színvonal-emelkedéssel kerülnek ki az intenzív programokból, amelyet megtervezett rendszeres munkával, fokozott igyekezettel sem lehet elérni a hétköznapi szereplések során.

Miskolci Szimfonikus Zenekar 2010. március 8.

Mindenkinek hallani kellett volna ezt a koncertet, akinek füle van a hallásra! Ezzel egyszerre lehet demonstrálni a Magyar Szimfonikus Körkép sorozat létjogosultságát és értelmét. Hasznát kevésbé – ez viszont legkevésbé az előadók számlájára írható; abban az ügyszeret és ügybuzgalmom (lett legyen bármilyen nemes szándékról és célról) hiányának hungarikuma a vétkes. Hozzáteszem: előre nem lehetett ezt tudni...

Miről is van szó? A Miskolci Szimfonikus Zenekar ezúttal Weiner-Mozart-Elgar műsossal jelentkezett (karmester: Kovács László, Mozart B-dúr zongoraversenyének – K. 450 – szólistája Ránki Dezső). Akár fanyalogni is lehetett, miféle műsor ez – egészen a koncert kezdetéig! És itt kezdődnek a tanulságok. Bérett sok munka gyümölcse, divatos kifejezéssel élve, minden „összejött”. Utólag csak dicsérhetjük a műsort, ugyanis e művekben tudása legjavát tudta adni a zenekar. (Tanulságos lett volna a szűkebb értelemben vett szakma, a karmesterek és zenekari játékosok számára!)

Weiner Sztvitje (Op. 18) elemi erővel hatott. A szerző divertimentóit megelőző kompozícióról van szó. E mű 1931-ben készült, abban az évben, amikor Lajtha László felhívta az általa gyűjtött hangszeres népzeneire Weiner figyelmét. Népzene és műzene „kapcsolata” sokat változott az elmúlt évszázad(ok)ban, részben annak köszönhetően, ahogyan a koncertlátogató (komolyzene-kedvelő) közönség időről-időre másképp viszonyul ahhoz a történeti zenéhez, amely egykor széles népréteg „közkinccse” volt, majd az értékét felismerő komponisták jóvoltából több-kevesebb polgárjogot nyert a pódiumon is. Mind a zenekarban, mind a közönség soraiban szép számmal voltak olyanok, akik már be-

leszülettek a táncház-mozgalomba, vagyis ők már történeti távlatból élnek meg a „kétféle kultúra” találkozásait.

Ízes, hangulatos muzsikálást hallottunk, olyat, amiből arra következtethetünk, hogy a játékosok értőn olvassák a kottát, kihallva a népzenei intonációkat, karaktereket. Weiner zenéjében egyébként is mind nagyobb jártasságra tesznek szert a zenekari művek hangzó összkiadásának köszönhetően. Ezúttal az élő muzsikálás és a hangfelvétel-készítés egymást kölcsönösen segítő-erősítő hatása érvényesült: a stúdiómunka precíz-alapos felkészültséget követel – úgy tűnik, ez a munkamorál „vérvé vált” a zenekarnak, s hasonlóképp komolyan vették a budapesti koncertet is. Jutalmuk nem is maradt el: olyan figyelmes hallgatóságot kaptak, amelyen ritkán gyűlik össze a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben. Ideális esetben ilyen lehet egy „lemezbemutató koncert”; amikor már teljes biztonsággal birtokolják az előadók az anyagot, ugyanakkor viszont a koncentrált stúdiómunka után, hallgatósághoz jutva, élményszerűen osztják meg a publikummal mindazt, amit a kottából megtanultak. Az ihletett előadás hallatán szívesen teszünk egyenlőségjelet a kompozíció és annak megszólaltatott alakja közé.

A nagylétszámú zenekar szerves egységet képezett; ott feszültek a láthatatlan erővonalak azok között a szólamok között, amelyek a partitúra szerint kapcsolatba kerültek. Várták a belépést, akik utótaggal válaszoltak valamely előtagra, máskor azért figyeltek „készenlétben”, hogy továbbadják a hangszercsoportok között vándorló motívumokat. Hangszerek, hangszercsoportok társasjátéka volt, ahol mindenkinek érdeke, hogy senki se rontsa el...

A hátsó pultoknál, „takarásban” sem lustálkodtak a vonósok, azonos indulattal suhantak a vonók, mindig minden a legjobbkor érkezett. Ugyanakkor, nyoma sem volt drillnek! Kétségkívül alapos felkészítő munka kell ahhoz, hogy a játékosok maguk is állandóan bele akarjanak helyezkedni a születő hangzásba, azaz, ne várjanak intésre-utasításra. Kovács László azzal a jó érzéssel állhatott a dobogón, hogy ismét végigélheti muzsikusaival a zenei folyamatok élményét; figyelmével, mozdulataival csupán megerősítenie kell az előadókat, visszaigazolni, hogy minden megy a maga rendjén.

Rangos szólistával fellépni mindig öröm – Mozart zenéje viszonylag kis zenekart igényel. Hogy mégis minél többen részesüljenek a zongoraverseny élményéből, korántsem drasztikusan csökkent a vonóslét-

szám. E döntés helyességét igazolta, hogy a játékosok hihetetlen érzékenységgel társultak a szólistához, aki mindvégig „biztonságban” érezhette magát. Talán csak a zárótételben sokalltuk a zenekari játékosok intenzitását.

Szünet után Elgar Enigma-variációiban valamennyi hangszercsoport brillírozhatott – s tette is, az erőfeszítés legkisebb jele nélkül. A nagylélegzetű kompozíciót kihívásnak tekintették, afféle nemes virtusnak: nyoma nem volt a „biztonsági” megoldásoknak, minden variáció élt. „Bevállalták” a veszélyes tempókat is (sikerrel vették az akadályokat), s a dallamívek, formarészek dinamikai felépítésében sem torpantak meg soha. A rézfúvósok is remekeltek, elhittetve, hogy hangszerük nem kevésbé mozgékony, mint a fürgébb dallamokhoz szokott fafúvósok. Remekül megfelelték funkciójuknak a ritkán megszólaltatott ütőhangszerek is, számtalan ütemnyi szünet után minden ütés pontosan érkezett. Hasonlóképp, a bőgők sem érezték alárendeltnek a szerepüket, amiért ritkán kapnak melodikus anyagot: minden megszólalásukkal az összhangzást gazdagították. A zenekar rátermett koncertmestere szólistaként is remekelt.

Az Elgar-előadás próbája, hogy hogyan fogadja a közönség. Nos, erre aligha lehet panasz! A fegyelmelmeztség korántsem a passzív kikapcsolódás jele volt – áradt, hömpölygött a muzsika, képzeletbeli utazásra invitálta a hallgatóságot. Nem volt más dolgunk, mint követni a hangokat – akárcsak a patkányok a hammelni patkányfogót. Varázslat volt, semmi kétség.

Aztán csend, majd taps. Milyen kár, hogy a – megannyi szempontból motiválható – tettségnyilvánításnak nincs objektív mércéje. A brávózás aligha, sőt, a taps terjedelme vagy intenzitása sem mérvadó. Mert az ember néha (nagyritkán) csak ül, és azért nem tapsol, mert nem akarja megtörni a varázst...

Ilyen összeszedett, magától-értetődő, felszabadult muzsikálást még sohasem hallottam a Miskolci Szimfonikus Zenekartól. Biztos vagyok benne, hogy aki részese volt ennek az estnek, keresni fogja a lehetőséget, hogy újrhallgassa az együttes játékát, vezető karmestere irányításával. Ezt a lécezt közösen helyezték váratlanul/meglepetően magasra. Jó lenne, ha kiváló teljesítményük mind nagyobb nyilvánosságot kaphatna – mind nekik, mind pedig a mindenkori hallgatóságuknak.

Szegedi Szimfonikus Zenekar 2010. március 10.

A Szimfonikus Körkép keretében nagylétszámú szereplőgárda képviselte a Szegedi Szimfonikus Zenekart, ami a műsor ismertetében érthető. Ugyanakkor kérdéses, hogy megéri-e inkább kevésbé, mint többé összeszokott muzsikások eredményét a névadó zenekar „számlájára íratni”. Mert ily módon a fővárosi érdeklődő épp azt nem tudja meg, milyen a tényleges Szegedi Szimfonikus Zenekar. A hangütés rendkívül szimpatikus volt: olyan művel kezdték a műsort, amelyet számukra (zenekar és karmestere felkérésére) komponált tavaly Lendvay Kamilló (ugyanis a nagy zenei múlttal méltán büszkélkedő város zenekara akkor ünnepelte hivatásos együttessé válásának 40. évfordulóját). A tavaly szeptember 18-i ünnepi hangversenyről (s a Jazz-szimfónia ősbemutatójáról a Muzsika tavaly novemberi számában olvashatjuk Madarász Iván beszámolóját). Egyszerre jogos és örvendetes, hogy az ünnep elmúltával sem feledkeztek meg a műről, amelynek így vélhetőleg most került sor a budapesti bemutatására. A szereplőket bemutató és a műsort ismertető szórólapon (maximális helykihasználással, mini-betűkkel) a szerző sorait olvashatjuk – az olvasottakat méltán kérhetjük számon az interpretációtól. Nos, a középtétel groteszk tangó-volta hallás alapján aligha volt kivétel. Az időskori kompozíciók olvasata legtöbbször különös körülményt igényel; a szerző gyakran mintegy madártávtól tekint korokra-stílusokra. Lendvay Kamilló (*1928) megannyi (zenekari ill. kamara) műve tanúskodik a szerző biztos formaérzékén túl arról a sajátosságáról, hogy a tételekben a történeteket nem egy szála fűzi fel, hanem a „fősodor” mellett mellékszálakat alkalmaz. Régi dédelgetett terve megvalósításakor tehát „saját szavaival”: zenei gesztusaival fejezi ki, mit jelentett számára – annakidején – Duke Ellington, Harry James vagy Glenn Miller. Szerencsére minden idők fiataljainak van jazz-korszakuk, így a komolyzenésszé vált zenekari művészek saját emlékeiből meríthetnek inspirációt. Ugyanakkor minderre kötött formai keretek között kerül sor – ilyenkor rendkívül fontos a hangszerek dinamikai arányainak összerendezése. Ez kizárólag a karmester feladata, akinek munkáját ezúttal megkönnyítette a pregnáns hangszerelés – ugyanakkor érezhető volt az is, hogy annyira rábízta a szólamok megformálását az előadókra, hogy az már-már felelőtlenség

volt. Kiváltképp idegen környezetben valamennyi zenekari játékosnak feltétlenül szüksége van visszajelzésre, „visszaigazolásra” – ami korántsem mosoly vagy bólogatás formájában hatékony, hanem akkor, ha mindvégig biztosak lehetnek abban, hogy a karmester többet hall, mint ők a helyükről. Ezen a szinten Gyüdi Sándor „központi irányítása” lehetett volna hatékonyabb.

A folytatásban Bartók III. zongoraversenyének szólistájaként ifjú (21 éves) magyarjapán származású szólistát ismerhettünk meg, Kaneko Miyuji Attilát, aki Vácott járt zeneiskolába, majd a Zeneakadémián a Kivételes Tehetségek Képzőjében folytatott tanulmányok után jelenleg Tokyóban tanul. Az életrajzából megtudtuk, már ötévesen félórás hangversenyt adott a Gyermeknek sorozat miniatűr darabjaiból. Bartók zenéjét anyanyelvi szinten érzi, érezhető kedvvel játssza. A megbízható szólamtudásnak köszönhetően akkor sem jött zavarba, amikor rövid időre külön utakat járt ő is, a zenekar is – és a karmester is.

Gyüdi Sándor precizitásra törekszik – ám metrizálásban kimerülő mozdulatokkal ezt aligha érheti el. Néha azokra a karmesterekre emlékeztetett, akik felvétellel gyakorolnak, így nem érezhetik meg a mozdulataikkal kifejezett kérések megvalósulását. Ez azért furcsa, mert 1999 óta vezető karmestere az együttesnek, tehát lett volna idő működképes párbeszéd kialakítására. Néha nehéz eldönteni, hogy túl sokat tart a hangszerekről (feltétlen bizalmának jele, hogy „nem szól bele” a szólamok kidolgozásába), avagy megelégszik a megszokott teljesítményekkel (vagyis, nem tartja többre képesnek őket). A gyakori tükör-mozdulatokkal, a gesztusok differenciálatlan nagyságával mintha vállaltan háttérben akarna maradni; márpedig a szólamok egyidejű megszólaltatása korántsem eredményezi a partitúra hangzó életre keltését! Volt egy árulkodó pillanat: amikor a tagolásra semmiféle instrukciót nem adó karmester mozdulatai „tűlfutottak”; pillanatnyi megállással volt kénytelen bevárni együttesét (a szólistát és a zenekart). Pedig nem történt más, csak egy pillanatra erőteljesebben pulzált a zene, kiteljesedett egy zárlati formula. Élő zenéhez lélegző szólamokra van szükség – nemcsak a fúvósoknál!

Az est legoldottabb perceit a szólista ráadászáma jelentette (Bartók: Este a széke-lyeknél).

Az est második része jelentette az igazi megpróbáltatást – mindenkinek! Richard Strauss 53. opusza, a Sinfonia domestica rendkívül

kényes mű. Az előadást az (is) minősíti, hogy a közönség hogyan fogadja. Nos, belefáradtunk. Afféle hangokba foglalt Ulyssesnek tűnt, a „tudatfolyam” részletező megjelenítésének, amikor csakhamar feladja a hallgató, hogy hamarosan valami történni fog. Elvesztünk a parttalan részletekben, amelyek némelyike kétségkívül gyönyörködtető volt – de a l'art pour l'art gyönyörködés helye korántsem a koncertterem...

Megint nem derült ki, hogy „milyen” a zenekar. Néha-néha felfénylett valamely kikevert tónus, máskor intellektuális öröm hatott át egy-egy imitációs szakaszt – máskor visszasüppedt mindenki a Hamupipőke-lét hétköznapjaiba. Nem derült ki, miért épp ez a mű került előadásra – az biztos, hogy nem a karmester kedvence; akkor korántsem elégedett volna meg azzal, hogy a hangszereket átrágyák magukat a szólamok kásahegyein.

Concerto Budapest 2010. március 16.

Lassanként hozzászokunk az új névhez – kiváltképp, mivel a közelmúlt nagyszerű estjeit folytatja, töretlenül. Igaz, a siker néha kétes értékű, mert a közönség a szívvel is hallgatja a muzsikát. A Beethoven-bérlet negyedik estjén az István király – nyitány és az Eroica között, Ránki Dezső szólójával Bartók II. zongoraversenye csendült fel. Keller András vezényletével e ciklusban alapvető jártasságot szerezhetnek a Concerto Budapest hallgatói a két nagy „B” zenéjében, hiszen a kétzongorás, ütőhangszeres Szonáta zenekari verziója és a három zongoraverseny a bartóki életmű jelentős szeletét képezi, hasonlóképp, négy nyitány társaságában 4 szimfónia (I., III., V. és VI.) ideális mennyiség ahhoz, hogy bennfentesnek érezhesse magát a bérleti közönség. A ciklus záró estje az előzményekhez hasonló lelkes fogadtatásra talált.

Érdekes volt megfigyelni, hogy Keller András milyen erőt tulajdonít a pregnáns hangszerelésnek: miközben minuciózus figyelmet szentel az előadói utasításoknak, kamarazenei értelmezettséget követel minden hangsúlyos hangnak, a váltakozó hangszercsoportok játékanál nem kér tagoló indításokat, hisz abban, hogy a hangszínváltások egyúttal tagoló hatásúak is (s mivel minden frázis megformált, így valóban működik ez az elképzelés). Külön öröm hallani, hogy a mindenkori kísérszólamok átérzik feladatukat; az egyszerű játszani-valót nem csupán lejátszzák, hanem az

esetek többségében kapcsolatba kerülnek a dallamjátszókkal. Megfigyelhettük ezt már a nyitányban is, és beigazolódtott ez a zenélési magatartás a szimfóniában is. Talán csak még a prímiszólam nem tud őszinte örömmel ellenszólamot játszani partnerei melodikus szólamaihoz. A remekbeszabott nyitótételt követően a Gyászinduló túlságosan stilizáltak hatott, így a ciklus tételeinek érzelmi-indulati „görbéje” sajátos ívet írt le. A folytatásban pedig mintha a játéköröm indokolatlan mértékben dominált volna a kifejezőnivaló felett.

A II. zongoraversenynek a nyitótétele kirobbanó erejű és hatású volt, lendületes, szilaj. Legfeljebb néha éreztük, hogy inkább dallamos ritmusokat, nem pedig ritmikus dallamokat hallunk. A legnagyobb hatást a középtétel gyakorolta hallgatóságára, ahol a gyönyörű, fedett vonós-színek és a remek ütősök biztosította háttér előtt bontakozhatott ki a zongoraszólam. A kirobbanó zárótételben a zenekart talán túlzottan lefoglalta a pontosságra-törekvés – hiányzott az a felszabadultság, ami a középtételhez hasonló elementáris élménnyé avatta volna. A közönség kitartóan tapsolt – ám ráadást hiába várt...

Budafoki Dohnányi Zenekar 2010. március 21.

„Hommage á Simon Albert” – ezt az alcímet kapta A megérthető zene sorozat 4. adása. Az Olasz Intézetben a Budafoki Dohnányi Zenekar Mendelssohn Olasz szimfóniáját játszotta a matiné második részében – az elsőben pedig Hollerung Gábor beszélt Simon Albertről, vele kapcsolatos emlékeiről – s magáról a műről.

Kevés olyan komolyzenei kezdeményezést tudnék említeni, ami olyannyira hasznos, mint ez a beszélgetős-koncert. Hollerung Gábor egyszerre toboroz lelkes közönséget zenekarának és a műsorokon szereplő műveknek. Ilyenkor életbe lép a rendhagyó matematika, amikor az alkotóelemek nem összegződnek, hanem hatványozott a hatásuk, s ez – valljuk meg – nem kevés akkor, amikor mind kevesebb pénz jut a legtöbb háztartásban a kultúrára, s mind kevesebb idő a klasszikus értelemben vett művelődésre (ami egyszerre élmény, kikapcsolódás – ráadásul a tudásanyag gazdagítása, élményszerű formában). Az első rész jelentősége abban rejlik, hogy Hollerung előadása nemcsak információkkal gazdagítja a közönséget, hanem olyan fogódzókat

kínál, amelyek mentén ki-ki rendkívül meghitt kapcsolatba kerülhet zeneművekkel. A karmester biztos érzékkel tudja megítélni, mi az, ami érdekli a nagyközönséget, mi az, amit – rövid zenei illusztrációkkal – egy életre megtaníthat a hallgatóságnak. Ahhoz pedig kivételes érzéke van, hogy megítélje: mi az, ami lényeges. Rendkívüli éleslátással világít rá jelenségekre, problémakörökre, amelyek érvényességi köre messze túlmutat az adott programon – s teszi ezt úgy, hogy közben a hallgató szinte bólogat: igen, persze, én is így gondolom. És éppen ennek köszönhetően sikerül elérnie, hogy olyasmire is figyeljenek, ami zeneileg kifejezetten igényes feladat; tehát, az igényes közönségnevelés feladatát is teljesíti észrevétlen.

Persze, a dolog nem ilyen egyszerű. Az Olasz Intézet ellene dolgozik bármiféle koncentrációnak! Nehéz kárhóztatni a fiatal muzikusokat, akik időről-időre „kinéznek”, ismerőst keresve, szemkontaktussal tartva a kapcsolatot a meghívott vendégekkel (akiknek az ilyen apróságoktól megneő a fontosság-tudatuk, s jó esetben olyan figyelemmel hallgatják a muzikát, amit semmiféle eszközzel nem lehetne egyébként elérni...). Hollerung ezen a délelőttön a diszciplináról is beszélt, s kétségtelen, hogy a zenekari művész viselkedésmódja is valami hasonló keretbe tartozik... Félreértés ne essék, nem kétséges, hogy a közönséggel tartott kontaktus nem feltétlenül rontja a muzsikálás színvonalát – de tény, hogy ha a zenekari játékos nem szokja idejekorán a fegyelmet (viselkedésmód, diszciplína), akkor a későbbiekben sem válik vérévé... és ez a baj! Hogy netán másik zenekarba átkerülve, magával viszi azt a fegyelmezetlenséget, ami itt az „oldott légkör” következménye – ott viszont akár demoralizáló hatású lehet. Tény: óriási a különbség aközött, hogy valaki tudja, mikor lépi át a színpadi viselkedés megengedett határát, s aközött, hogy „otthon érzi magát” a pódiumon, s bármit megenged magának...

Ideális esetben ez a fegyelem „belülről” születik, akár mondani sem kell, létrejön magától... – viszont a próbák során nem lehet felkészíteni a muzikusokat arra, hogy ne kommunikáljanak a közönséggel. Kiváltképp fontosnak tartom ezt a romantikus zenénél, merthogy a romantikusok egyik prominense, Liszt Ferenc volt az, aki a színpadot a művészet templomának tartotta. Manapság a világot jelentő deszkákon nem több tisztelettel közlekednek az előadók, mint az állványokon, amelyek időszakosan szükségesek az épület felújításához...

A koncert első része kifejezetten érdekes volt, különleges megfigyelési szempontokkal. A 22-es csapdája, hogy ennek a tudásnak a birtokában immár kritikusabb közönség hallgatta a második részben a szimfóniát, s bizony, nem ritkán észrevehette: egyik-másik szólam nem jut túl az igénytelenként bemutatott megoldásokon. És itt nem arról van szó, hogy a bűvész csal, miközben kezeire irányítja a figyelmet – éppen ellenkezőleg: az aktivizált hallás elégedetlenkedik a tényleges hallgatnivalóval.

A hangverseny legnagyobb tanulsága a műsoron túlmutatóan zenei: intonációs típusokra mutatott rá, ezáltal arra sarkallva a zenebarátot, hogy ne csupán öncélúan gyönyörködjön a zenei széphanzásokban, hanem intellektuális örömet is leljen bennük. És ez a tanulság sokkal többet nyomott a latba, mint amennyit a mérleg másik serpenyőjéből elvett néhány igénytelen zenei megoldás. Arra kellett gondolnom: talán ha többször hallanák Hollerung értő-lényegi zenemagyarázatát, esetleg vérükké válhatna a zenészeknek az a fajta elkötelezett zenélésmód, ami szinte kizárja a figyelmetlenségéből adódó igénytelen megoldásokat.

Mert a muzikusok kétségkívül felkészültek – legfeljebb közülük jónéhányan alkalmanként a szólamkottát bújják, s nincs lehetőségük a karmesterrel való kapcsolat-tartásra.

Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara – 2010. április 19.

Minden bizonnyal kellemes meglepetésben volt részük a Kodály-bérlét tulajdonosainak: az 5. est maradéktalan örömet okozott. A Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara ezúttal karmester nélkül, a koncertmester Rolla János irányításával játszott. Mozart B-dúr (K.319) és „nagy” g-moll (K.550) szimfóniája között először lépett fel e zenekarral a fiatal Pusker Júlia. A Liszt Ferenc Kamara-zenekarral már többször játszott – így a koncertmester személye ezúttal is biztonságot jelenthetett számára. A Zeneakadémia 18 éves hallgatójának bontakozó tehetségét évek óta figyelemmel kísérheti a budapesti közönség (szülővárosában, Kecskeméten vélhetően még nagyobb népszerűségnek örvendhet). Most az Operaházban hódított érett muzikalitásával, remek technikai felkészültségével. Mozart mindmáig vitatott hitelességű D-dúr (K. 271a, ill. 271i) jegyzék-számú, „Kolb”) hegedűversenyét játszotta, remekműnek kijáró műgonddal és kidolgozottsággal. Játszott, a szó legnemesebb

értelmében, több jelentéssel: a hangszerrel (a pizzicatókat, kettősfogásokat érezhető játék-örömmel szólaltatva meg), a szólammal (örömetelve abban is, hogy a technikailag kényes helyek sem tudnak kifogni rajta), s nem utolsó sorban partnereivel. A Mozart-játékhhoz ideális nagyságú együttes remek partnernek bizonyult ehhez; olyan kidolgozott partitúra kelt hangzó életre, amelyet reprezentatív estek műsorán is ritkán hallhatunk. Mindig minden élt – az egészben betöltött funkciójának megfelelően. Tehát, a témák daloltak, az ellenszólamok kommentáltak, a kíséret pedig a funkciók rendet egyértelműsítette, világosan követhető basszusmeneteivel és a dinamikailag pontosan „kidekázott” töltőszólamokkal egyaránt. Nyilván Rolla Jánosnak köszönhető mindez, aki a szimfonikus együttest kamarazenei rangú muzsikálásra inspirálta, sikerrel. Tehát, nem az irányításon van a hangsúly, hanem a hangszerek aktivitásának felébresztésén; hogy ki-ki részletezően „berendezze” a szólamát, ily módon értelmet adva valamennyi frázisnak, motívumnak vagy akár egyedülálló hangnak. Ugyanakkor mindezt olyan természetességgel tették, hogy a mindössze gyönyörködni kívánó hallgatót nem készítették koncentrált figyelemre – a muzsika szárnyalt, s lehetetlen volt nem követni. Pihentetően. A játékosok aktivitása nemcsak a dallam- és harmóniavilág megszólaltatásában gyümölcsözőt, hanem dicséretes a ritmusképletek impulzív átélése is; a metrikai keretek közötti „szabálytalanságok” pikantériájának hatása alól azok sem vonhatták ki magukat, akik nem tudták volna szavakba önteni, mitől jelent izgalmas hallgatnivalót akár az ismert szimfónia megannyiszor végigkövetett részlete is.

Olyan előadásra került sor, ahol a mozarti kompozíciók építményei a maguk szépségében pompázhattak – állványzat vagy egyéb támasztó segédeszközök nem zavarták a hangképet.

Ismét kiderült: a taps nem mérvadó. Miként egy kétségkívül rossz előadás nem bír megbukni, úgy a kiugró minőség honorálása sem mindig sikerülhet. Felcsattant a taps, intenzíven (ami azért jelent valamit!), s a lekötött figyelem tanújeleként értékelhető a közönség szokatlan fegyelmezettsége is. És jöttek a ráadások (a szólista Isaye Balladáját játszotta, a zenekar a g-moll szimfónia megismételt részletével búcsúzott). Mégsem lehetek biztos abban, hogy a zenekar számára reális-e ennyi visszajelzés. Nem akarva, hogy a makarenkói mértékkel kelljen beérniük (az elvégzett munka jutalma

abban rejlik, hogy elvégezheték), álljon itt egyszer fehéren-feketével, ténymegálapításként: szép este volt.

MÁV Szimfonikus Zenekar 2010. április 20

A taps nem mérvadó – írtam néhány sorral feljebb, ám e koncert után hadd egészítsem ki: ... de alkalmanként sokatmondó lehet. Például – mint ezúttal – vastaps a kortárs mű elhangzása után. Magyar Szimfonikus Körképbeli szereplésére a Szőke Tibor Mesterbérlet 3. estjével nevezett be a MÁV Szimfonikus Zenekar, Kollár Imre vezényletével. Műsoruk mindkét félideje egy-egy érdekességet tartalmazott: először Kovács Zoltán I. szimfóniáját hallhattuk, majd – a Nemzeti Énekkar közreműködésével – Ravel: A gyermek és a varázslat című lírai fantáziáját.

E zenekartól kapott felkérést első szimfóniájának megírására Kovács Zoltán, értelemszerűen az ő nevükhöz fűződött a bemutatkozó is (2001-ben). Most ismét elővették a művet, s mint a fogadtatás mutatta, jó választás volt ez. A zenekar törzsközönsége – hála a mindenkori vezetőség „nyitott” műsorpolitikájának – időről-időre találkozik a koncerteken ritkaságokkal, érdekességekkel. Ennek köszönhető, hogy nem aszerint értékeli a hallgatnivalót, hogy mennyiben felel meg valamiféle előre kitalált „várakozásnak”, hanem hagyja magára hatni a zenét. S ha korábbi zenei ismeretei birtokában bármely újdonság nyitott fülekre (és nyitott szívre) talál, gazdagodik az a személyes repertoár, amely immár még nagyobb felületet kínál a további élmények számára. Még aki kilenc éve hallotta az ősbemutatót, az is aligha vállalkozna a szimfónia két előadásának összehasonlítására. De nem is ez a cél, sőt! Akár első, akár második hallásra, a műsorismertetőben közölt program ismeretében lekötötte a közönséget a mű. Jogosan, hiszen Kovács Zoltán zenéjét könnyű szeretni: hangszerelése színes, dallamokban gazdag, s végighallgatása során tévedhetetlenül követhetőek az érzelmi-indulati történések (hadd gonoszkodjam: hogy „az ókori történet által a szerző azt sugallja hallgatóinak, hogy érdemes lenne felülvizsgálunk napjaink életének értékrendjét” – nos, az ismertetőnek ezt az elvárását kicsit korainak érzem). Sikerélményként könnyelhet el megannyi idős hallgató, hogy értette a nála jó generációval fiatalabb szerző művét – a lelkes tet-

szésnyilvánítás így a hála jeleként is értékelhető. A siker: szerzőé és előadóké egyaránt; így biztosra vehető, hogy a játékosokból semmi ellenállást nem váltana ki, ha a közeljövőben akár többször is műsorra kerülne ez a szimfónia (a biztos siker tudatában pedig szinte bármilyen művet élvezet játszani!). Ilyenkor válik már-már kézzelfoghatóvá, hogy a Magyar Szimfonikus Körkép egyetlen kritériuma milyen szervesen beépülhet(ne) az éves programok összeállításába. Ezúttal is bebizonyosodott, hogy nem kolonc a kortárs magyar mű, főként, ha jól lett megválasztva – s hogy milyen a „jó választás”, mely zenekarnál milyen kritériumoknak kell megfelelnie, azt érdemes lenne a gyakorlatban (valamennyi zenekarnak) kikísérletezni.

A Ravel-mű, amely annakidején színpadon került bemutatásra, jó szívvel mondható gyerekoperának (azzal a fenntartással, hogy mint a gyermekeknek szánt művek legtöbbször, a felnőttek számára legalább annyira fogyasztható). A koncertszerű előadásban Raics István szövegével csendült fel, így elvileg érthettük volna minden szavát (viszont, hogy mennyivel nehezebb volt prozódiaileg kifejezően énekelni magyarul, arról valószínűleg sokat tudnának mesélni az énekesek). A szerző eredetileg (mint az ismertetőből megtudtuk) a zenekar mellett vegyeskart és gyermekkart írt elő, valamint nyolc szólistát, akik valamennyien több szerepet is énekelnek – ehhez képest a Nemzeti Énekkar viszonylag kis létszámmal lépett fel, s tagságából került ki szinte a teljes szólistacsoport is (11-en). A Gyermekek szerepét Czabán Angelika énekelte, a Tűz bravúros koloratúr-szerepe Széll Cecíliának adott érvényesülési lehetőséget.

Ismét rendkívül invenciózus, színgazdag partitúrát szólaltathatott meg a zenekar, Kollár Imre irányításával választékos színeket-árnyalatokat kevert ki, máskor épp a meglepő tónusok tartották ébren a figyelmet. A kompozíció nem nélkülözi a humor effektusait sem – s az interpretációt minősíti, hogy a közönség „vette” a zenei poénokat, aktív figyelemmel követve a cselekményt. Öröm volt érezni az oldott légkört; amikor nem vaskalapos szigorúsággal regisztrálja a nagyérdemű a történeteket, hanem időről-időre elmosolyodik, néha még kuncogást is megengedve magának. Személyesen megszólítottnak érezte magát tehát a hallgató, átélte a műveket – s ha ez sokakkal fordul elő egy-egy hangversenyen, akkor nem kell aggódnia a koncertélet jövőjét illetően.

Fittler Katalin

Beszélgetés Kocsis Zoltánnal

„Ha a kultúra teljesen elsorvad Magyarországon, akkor Magyarországot leírják.”

Lapunk előző számában útjára indítottuk azt a sorozatot, amelynek célja a magyar zenekari kultúra állapotának felmérése, és párbeszéd kialakítása a legfontosabb tennivalókról. Neves művészek és szakemberek megszólaltatásával, véleményük megismertetésével kívánunk választ kapni a szakmát foglalkoztató aktuális kérdésekre:

- Mit nevezhetünk felelős zenekarvezetésnek, koncepciózus zenekarépítésnek?
- Hol húzható meg a határ az igazgatók és karmesterek jog-, illetve felelősségi körei között?
- A mai, sokat utazó, sokfelé elkötelezett karmesterek képesek-e felelős művészeti vezetőként zenekarépítéssel foglalkozni?
- Elérhető-e megfelelő művészi színvonal közalkalmazotti munkaviszonyban, örökös zenekari állások mellett és a Kjt. bértábla szerint, vagy szükséges a rendszeres, a zenekaron belül nyújtott teljesítmény alapján történő minősítés, differenciált teljesítménybér, sőt, nem megfelelő teljesítmény esetén akár a munkaviszony-megszüntetés eszközének használata is?

! Ön szerint milyen az ideális feladatmegosztás egy mai szimfonikus zenekar managementjében?

– Szerintem az ideális felállítás az, ahogy a mi zenekarunk is működik. Tehát nem jó, hogy ha túlságosan sok hatalom összpontosul egyetlen ember kezében, viszont nagyon jó, hogy ha valamiféle demokratikus szellem hatja át mondjuk a hárompólusú, tehát adminisztratív, művészeti és gazdasági vezetést.

! Mi a véleménye a napjainkban eléggé elbarapózott nemzetközi gyakorlatról, vagyis arról, hogy egy-egy neves szimfonikus zenekar állandó karmestere mindössze néhány hetet tölt a zenekaránál?

– Egy zenekar akkor jó, hogy ha stílusa van, profilja van, ezt pedig csak egyetlen vezető tartós működése tudja garantálni, viszont egy bizonyos színvonal alatt ez nem nyilvánvaló. Ugyanakkor ez az egész vendégkarmesterkedés nagyon jó dolog. Én is időről időre szeretem látni és hallani a zenekart más keze alatt, mert friss a látásmód, a kitekintés lehetőségét pedig meg kell adni a zenészeknek. Esetleg a művészi elveimmel homlokegyenest ellenkező, de mégiscsak érdekes előadás kerekedhet ki az egészből. És ez nemcsak a kitekintés

lehetősége miatt hasznos a muzsikuskok számára, hanem a miatt is, hogy kicsivel jobban el tudják helyezni magukat a világban. De nem lehet egy zenekart pusztán vendégkarmesterekkel üzemeltetni. Én például évi 35 hetet töltök a zenekaromnál. És mindazoknál a zenekaroknál, ahol egyetlen koncepciózus művészi elképzelés dominál, előbb-utóbb hallhatóvá válik az eredmény, amit különben vendégkarmesterek kilincselgetésével nem lehetne garantálni. Én ebben hiszek. Új Mengelbergekben, új Furtwänglerekben, új Toscaninikben, új Bruno Walterekben.

! A zenekari muzsikuskok tekintetében mit tart ideális foglalkoztatási formának? Sokan ugyanis a művészi színvonal veszélyét látják a batározatlan idejű kinevezésekben, illetve a korábbi közalkalmazotti jogviszonyban.

– Véleményem szerint nem jó az a zenekar sem, ahol túlságosan nagy a fluktuáció, és túlságosan sok a szerződéses viszonyban lévő muzsikusk, mivel kell, hogy egy zenekarnak magja legyen. Ráadásul egy olyan magja kell, hogy legyen, amely tökéletesen tisztában van a bécsi klasszikusok minden csínjával-bínjával. Természetesen lehet a muzsikuskokat sakkban tartani pénzzel és a létbizonytalanság lebegtetésével, de kér-

dés, hogy a muzsikusk ilyen esetben mennyire érzi magáénak a zenekart. Mert én azt gondolom, hogy az igazi együttes az, ahol mindenki valahol egy kicsit a magáénak érzi az egészet. Nem akarok ilyen kommunista szövegeket felemlíteni, de én úgy gondolom, hogy például annak idején a Mozgó Világban egyetlen olyan szerkesztő sem volt, aki ne érezte volna a lapot tökéletesen a magáénak. Pontosan tudta Aczél György, hogy mit kell szétverni. Én sokszor kijelentettem már, ebben az esetben is, hogy egyetlen olyan tagom sincs, akitől szívesen megválnék. És nem csak a művészi kvalitások miatt mondom ezt, hanem azért is, mert én valahol azt érzem, hogy ők méltósággal viselik a posztjukat. Minden alkalommal, amikor külföldről hazatérek, megtanulom tisztelni a saját zenekaromat, mert annyival jobbak.

! Pedig, ha jól tudom évek óta nem volt fizetésemelés a zenekarban, létszámcsökkentés viszont igen.

– Sőt, összességében több százmillió forintot vontak el a Nemzeti Filharmonikusoktól, mivel a kultúrától politikailag kockázatmentesen lehet akár milliárdokat is elvonni, ugyanis emiatt biztosan nem fognak tömegek az utcára vonulni. Sőt, sokan azt gondolják, hogy amit a kultúrától vonnak el, azt rájuk fogják fordítani. Hogy ez mennyire nem így van, azt az mutatja, hogy a mélyszegénység nem csökken.

! Naponta látjuk, hogy más területeken sokkal nagyobb összegű közpénzt dobna ki az ablakon annál, mint amennyit általában a kultúra finanszírozására fordítanak...

– A Bartók Új Sorozat lemezösszkiadást például egy magánszemély és az NKA szponzorálja. A teljes keretnek, ami összesen 180 millió forint, még csak egy részét használtuk fel, és a 32 részes sorozat felénél járunk, bár máris óriási nemzetközi visszhangot váltott ki, és számos rangos díjat nyertek a sorozat egyes darabjai itthon és külföldön. Ennél az összegnél azonban nagyságrendekkel több folyik el vagy tűnik el nyomtalanul. És ha ez az összeg az ország költségvetésében egy tétel, akkor már valóban nagyon nagy baj van.

FOTO: FENÉGI ANDREA

■ *Mekkora lenne az a költségvetés, ami ismét kiegyensúlyozott feltételeket teremtené a magas színvonalú művészi munkához?*

– Mi tulajdonképpen a 2000. évi költségvetés reálértékét várjuk vissza. Az egy európai szemmel nézve tisztességes összeg volt, amiből lehetett gazdálkodni. Nyugodtan kijelenthetem, hogy mi most már az x-dik számvevőszéki és APEH-vizsgálat után is emelt fővel léphetünk az emberek elé, hogy nem tékozlottunk el egyetlen fillért sem, teljesítettük, sőt túlteljesítettük a kötelességünket. Mondok egy példát: az év elején bemutattuk Schönberg Mózes és Áronját. Ez egy rendkívül nehéz, sok előadót foglalkoztató kórusopera, ami befejezetlen maradt. Én megírtam hozzá a harmadik felvonást, és január 16-án előadtuk. Az opera befejezéséért, betanításáért, elvezényléséért, az énekesek és a kórus korrepetálásáért egyetlen fillért nem kaptam a fizetésemén kívül. A következő koncertünket négyszer adjuk elő vidéken, ott is külföldi szölistánk lesz, és azokat a koncerteket is szolgálatban, fizetésért csináljuk.

■ *Feltételezem, hogy a jelenlegi költségvetésből külföldi szölistákat sem nagyon tudnak meghívni.*

– Igen. Kétlem, hogy Pinchas Zukerman ma már eljönne-e annyi pénzért, amennyit neki tudnánk fizetni, ahhoz képest, mint akkor, amikor legutóbb itt járt. De hát nem ő volt az egyetlen természetesen. Az, hogy Gidon Kremer az idei szezonban játszik, az a mi személyes jó barátságunknak köszönhető vagy, hogy Repin itt játszott, az is annak volt az eredménye. Természetesen ez nagyon jó dolog. De még nagyobb dolog lenne, ha olyan külföldi művészt is meghívhatnánk, akihez nem fűz személyes ismeretség, viszont nagyon szeretném, ha játszana.

■ *Ez mindenképpen értékválságot jelez, hiszen ugyanakkor azt tapasztaljuk, hogy ambuláns fehérművésztársakat egy*

kereskedelmi csatorna egyébként megbukott valóságshow-jában, mindenféle előképzettség nélkül való szereplést követően egy ország művész uraz.

– Persze országa válogatja, hogy ki elé milyen követelményeket állítanak, de az tény, hogy a Mózes sajtókampánya során igen sok emberrel volt szerencsém beszélgetni és meg is ismerkedni, mégis elenyészően kevés volt az olyan ember, aki a témában olyan felkészültséget árult el, hogy azzal a közönség elé lehet lépni, akár egy riport erejéig. Ez nagyon elgondolkodtató, hiszen mindössze a Biblia elejének ismeretéről van szó, ha a dolgot vallástörténeti szempontból értékeljük, és ha Schönberg ennyire sem tudott megkapaszkodni valahol ott hátul a kisagyakban, akkor nagyon nagy baj van. Azért harminc évvel ezelőtt ez más volt. Azt lehet mondani, hogy a közönség maga érzékenyebb, fogékonyabb, és talán műveltebb is volt – most nem az általános, hanem a zenei műveltséget hangsúlyoznám –, ami két előnnyel is járt abban az időben: az egyik, hogy nem volt mindennek sikere, de nem is lehetett a bővít eladni, olyan módon, ahogy ma el lehet. Ma olyan hajmeresztő produkcióknak van sikerük, hogy az ember elképed. Fellépett itt például a világ egyik legünnepeltebb fiatal pianistája, aki játszott egy olyan Bartók 2. zongoraversenyt, hogy komolyan gondolkoztam azon, hogy ne hagyjam-e ott az előadást. Zajos sikert aratott. Tehát nyilvánvalóan nem a zenének van sikere. Ezt a tendenciát nagyon sokan észreveszik, ráharapnak, és olyan irányba fordítják a tevékenységüket, hogy az könnyen fogyasztható és könnyen eladható legyen. Itt van például ez a rengeteg cross-over megmozdulás. Ezek, szerintem nemigen használnak a zene, a nagybetűs Zene fennmaradásának, viszont sokkal inkább használnak az olyan előadások, mint a Mózes és Áron, amely azért mégis csak megmozgatott egy pár elmét, méghozzá olyan módon, ahogy az itt nem történt meg az elmúlt években.

■ *Igen, az teljesen bizonyos, hogy egy-egy ilyen előadás után hosszú távon dolgozik az emberben az élmény...*

– Számomra az igazi koncertélmény az, amely maradandó. Miért van az, hogy például Marta Argerich minden koncertjének minden hangjára emlékszem, amit hallottam. De Polliniról is elmondhatnám ugyanezt. És miért van az, hogy bizonyos nemzetközileg felkapott művészek koncertjéről csak annyi maradt meg, hogy rosszul játszott. Azt hiszem, hogy valamilyen módon teljesen

átvette az uralmat a piackutatás, a marketing, tehát az okosan végzett marketinglépések hihetetlen előnyhöz tudják juttatni azt, akire mint versenylóra rátett valaki, valamit. Ugyanakkor működik egy másik mérce is, a maradandóság mércéje, és az bizony azok alapján a faktorok alapján működik, amit az előbb elmondtam: tehát, igen, lehet, hogy kevésbé híres ez meg ez a művész, de hónapok múltán is emlékszem a koncertjére.

■ *Ez nem mentség, csak magyarázat, hogy abban az időben, amikor én elkezdtem a zenetanulást, Kodály még élt. És az ember szinte magán érezte a tekintetét.*

– Nem tudom, hogy mit szólna ehhez a mai világhoz, és nem tudom, hogy Bartók mit szólna. Kurtág mindenesetre elment.

■ *Az informatikai és kommunikációs forradalom, aminek most a tanúi vagyunk, hatásában felér az ipari forradalommal. Annyira előtérbe került a vizualitás, vagyis hogy állandóan csak tömörített képes üzeneteket nézünk, hogy lassan generációk szoknak le az olvasásról és ez által a gondolkodásról.*

– Itt lesz megint hihetetlenül aktuális Mózes, aki állandóan az eszméről beszél, a képek ellenében. Én azt gondolom, hogy talán, mire az én életem véget ér, már nem is lesz olyan jelenség, hogy valaki megnéz egy filmet és utána azt mondja, hogy neki a könyv jobban tetszett, mivel a könyvet már nem is ismeri. Én alig láttam egyébként olyan filmet – képi megvalósításról beszélek –, ami lefedte volna a könyvről alkotott véleményemet. Nem hiszem, hogy egy más műfajba adaptálva egy igazán értékes irodalmi munkát maradéktalanul lehetne élvezni, illetve hogy ne vetődne bennem föl az, hogy nekem a könyv nagyobb élményt adott. Miért? Mert élénkebb a fantáziám, mint ennek a filmrendezőnek. És a film különben is csak egyféle szempont alapján tud láttatni, a könyvről meg nagyon sok minden eszébe jut az embernek. Nem hiszem, hogy például a Mester és Margaritát meg lehetne úgy filmesíteni, hogy az maradéktalanul kielégítse a nézőt. Az előbb említett tendenciákkal, amit, jó, nevezzünk informatikai forradalomnak, nemcsak az olvasásról szoktunk le, hanem egész egyszerűen az értékes, de nehezen fogyasztható műfajok eltűnésének tendenciája is velejár, és kezdünk átcsúszni, egy olyan világba, ami a felszínen sokkal könnyebb, élhetőbb, ugyanakkor sokkal kevesebbet ad. Ennek végpontja, nem tudom, hogy hol lesz. Talán

eltűnik a szerelem, vagy eltűnik a jóindulat. Egy nagyon technokrata világ felé sodródunk. Ha csak azt nézzük, hogy ez milyen roppant károkat okozott már családokban, akkor el kell gondolkodnunk, mert valahol mégiscsak a családban kezdődik meg egy gyermek emberré válásának folyamata, és ha tényleg leszokunk az olvasásról, és a könnyebben fogyasztható dolgok felé fordulunk, ahelyett, hogy megpróbálnánk asszimilálni a nagy szellemi kincseket, akkor nagyon nagy bajok lesznek. Csak, hogy egy nagyon egyszerű példát mondjak: felmérést lehetne végezni arról, hogy hány családban van zongora manapság. És miután a probléma a családokban kezdődik, mert ki szánná például muzsikusként a gyermekét, amikor jól menő bróker is lehet belőle, akkor nem csoda, hogy a probléma eszkalálódik a tanintézményekben, ahol az ének-zene oktatás kötelező jellegét eltörölték, a Kodály-módszert pedig módszeresen építik le Kodály halála óta. Akkor ez ott kulminál, hogy egyre kevesebb lesz mondjuk a zenész, a nagy számok törvénye alapján pedig egyre kevesebb lesz a jó zenész, és hiába bővelkedünk mondjuk még mindig tehetségekben a Kárpát-medencében, amikor ez a dolog nem tud érvényre jutni, mert már más tendenciák uralkodnak. Inkább elmegy akárhova, hogy több pénzt keressen, mintsem oboázza.

! *Ezzel szemben rengeteg tehetséges fiatal muzsikusként állás nélkül, és már a külföldi állások többsége is betelt számukra.*

– Igen, ugyanakkor azt látom, hogy még mindig sok az olyan zenész, aki a régi világból, vagyis a „nem próbazenekar vagyunk, hanem hangversenyzenekar” világból maradt itt. Ne tagadjuk, ilyen is van. Az tény, hogy nagy a mozgás országszerte zenekar ügyben, és hát nem lehet lemaradni, mert akkor a fenntartó szerv szélnek ereszt minket. Ez a Damoklész kardja még mindig nagyon sok zenekar feje felett ott lóg, pedig nagyon nagy szükség van rájuk. Én soha nem leszek annak az elitista nézőpontnak a híve, amely szerint egy-két elitista együttesen kívül fel kell itt számolni mindent. Az aranycsapat mögött is létezett a fociban egy második és harmadik vonal, és e mögött nagyon komoly, megint csak szociológiai nézőpontból nézve, valószínűleg nagyon érdekes jelenségek voltak. Lehet, hogy ezzel most magam ellen beszélek, de nem győzöm hangsúlyozni, és ha kell ezerszer is elmondom, hogy engem még az általam vezetett művészeti együttesek sorsánál is jobban érdekel magának a zenének a sorsa. És elsősorban ezért harcolok, hogy ez ne sérüljön. Mivel lehet a legeredményesebben harcolni? Jó előadásokkal.

! *A zenetanulás azonban, még ha csak a zene élvezetének képessége érdekében történik is, gyermekkortól kedve következő és módszeres tanulást követel meg, ami esetleg olyan piacképesebb tantárgyaktól veszi el az időt, mint például a nyelvtanulás.*

– Ugyanakkor az is fixa ideám, hogy a tehetség mindenképpen utat tör, és ha valaki nagyon akarja, és megvan benne a képesség, akkor mindenképpen eljut ahhoz a célhoz, amit kitűzött maga elé.

! *Abhoz viszont elsősorban nem tehetség kell, hogy valaki jó közönség legyen, hanem műveltség. Viszont éppen a műveltség az, ami úgy tűnik, hogy ebben a mai értékrendben nem térül meg.*

– Ebben nem tudok ítéletet mondani, mert nem látom át az egész folyamatot. Egy biztos, hogy a statisztikák riasztóak arra nézve, hogy mennyien mennek zenészek, mennyien morzsolódnak le, kik azok, akik ezen a pályán eredményesen meg tudnak kapaszkodni: nagyon perspektívátlan a pálya. Tehát nem lenne nagy csoda, ha nemsokára drasztikusan csökkenne a színvonal. Ezért én nem csinállok titkot abból, minthogy igenis ismételtén megpróbálom magyarázni az ország vezetőinek, hogy vigyázzanak, mert ha a kultúra teljesen elsorvad Magyarországon, akkor Magyarországot leírják. K.R.

„A muzsikusból azt kell kihozni, ami benne van”

**Beszélgetés Kovács Jánossal,
a Magyar Állami Operaház és a
Budapesti Filharmóniai Társaság
Zenekarának első karmesterével
zenekari működéséről, Operaházról,
repertoárjáról és társulatépítéséről.**

! *Manapság sokan támadják az állami fenntartású művészeti intézmények közalkalmazotti státuszait, mondván, hogy a túlzott biztonság nem ösztönzi a művészeket egyenletesen magas színvonalra. Ön, aki bosszú ideje a Budapesti Filharmóniai Társaság és az*

Operaház zenekarának első karmestere, hogyan vélekedik erről?

– Az én praxisom és tapasztalatom alapján, a muzsikusként 95 százaléka azért megy zenekarba, mert a szólista karrierje ugyan nem sikerült, de az életét a zenére tette föl, és csak a minimumot kell megadni hozzá, hogy eljuttassa azt, amire képes. Valóban van egy 5-10%, aki nem tartozik ebbe a kategóriába, de ezek miatt nem lehet azt mondani, hogy a közalkalmazotti státusz egyenlő a lusta, nyugdíjas állással. Ez rossz kifacsarása a dolgoknak. Nagyon kár, hogy ennek a nevében megvádolják a szakmát, és nagyon kár, hogy ez ellen az 5 vagy 10 % ellen nem lehet a közalkalmazotti jogviszony megre-

formálásával úgy védekezni, ami a lusták és alkalmatlanok kiszűrését jelentené. Ehhez nem az évenkénti próbajáték, vagy a minősítés kellene. A minőség megőrzésének a kérdése egyébként nem olyan egyszerű dolog, de ezt irgalmatlanul felfújták. Ennek az eredete, hogy néhány túlzott ambícióval rendelkező karmester, amikor zenekart kap a kezébe, akkor hirtelen azt gondolja, hogy X városi zenekart a Bécsi Filharmonikusok szintjére emeli, és azt hiszi, hogy ő ezt meg tudja csinálni. Holott, egy karmesternek, aki vezető pozíciót kap egy zenekarnál, az a kötelessége, hogy fölmérje a zenekar adottságait. Egy zenekar adottságait nemcsak művészi, hanem egyé-

– anyagi, munkakörülmények, stb. – feltételek jelentik, és ezeken belül kell, hogy elérje a lehető legjobbat. Ez egyfelől adminisztratív tevékenység, amihez a zenekarnak nincs köze, vagyis, hogy hogyan lehet olyan fizetéseket, olyan próbahelyiséget biztosítani, hogy normálisan lehessen dolgozni. A másik pedig az, hogy a meglévő muzsikuskokat kell arra rávenni, hogy annyit produkáljanak, amennyire képesek. Én mindig abból indulok ki, hogy aki egyszer próbajáték alapján bekerült egy zenekarba – ha a próbajáték tiszta körülmények között zajlott –, akkor alkalmas arra, hogy abban a zenekarban játsszon. Ha bármilyen okból, akár a saját lustasága, vagy emberi gyengesége miatt, enged a saját szintjéből, akkor rögtön figyelmeztetni kell. Ehhez nem kell próbát játszani. Ehhez el kell mondani, hogy gyakorolj többet, vibrálj nagyobb, vagy bármit. És ennek megvannak a különböző módozatai. Ez lehet egy nagyon jó, „ménészgazda” típusú vezetés, de lehet egy szólamvezetés is a zenekaron belül. Ezt a vonalat kell tehát erősíteni, vagyis hogy időben megszólaljon a kontroll, és nem csak akkor, amikor már baj van. Én mindig azt a futballból kölcsönzött példát szoktam említeni, ami régebben szokás volt, hogy a világválogatott és a legjobb klubcsapat játszott egymás ellen. Borítékolni lehetett, hogy biztos, hogy a klubcsapat nyer, mert hiába van a világválogatottban a tizenegy legnagyobb sztár, nincsenek összeszokva. És ezt tartom a zenekari játék alapkövetelményének.

I Ezzel az érveléssel szemben azt szokták felhozni, hogy ma már egy vezető karmester többet van távol, mint amennyi időt a zenekarával tölti, és ezért nem alkalmas igazán zenekar építésre, nevelésre.

– Én ezt a jelenséget fölháborítónak tartom. Mindössze két olyan zenekart ismertem Magyarországon, amelyik nagyon huzamos ideig dolgozott ugyanazzal az állandó karmesterrel, és akkor – természetesen a megszokás miatt – előfordult, hogy a zenekarnak elege lett a karmesterből. Evvel együtt azt kell mondjam, hogy a zenekari játék hőskorában – nyilvánvalóan a nehezebb utazási körülmények miatt – állandó jellegű volt egy nagyon jelentős zenekar és karmester „házasságában” a 20-30 éves munkakapcsolat. Most pedig, jó esetben 4-5 évet bír ki egy zenekar. Nem a nosztalgia beszél belőlem, hanem az a tapasztalatom, hogy aki egy zenekarnak a vezetője lesz, az azért a nagy számok törvénye alapján általában valami jelentős dolgot tud. Ráadá-

sul egy zenekar attól válik egyénivé, ha a benne dolgozó művészek jellegében ugyanazt az instrukciót nagyon sokszor hallják, amiből kialakul egy olyan aranykészlete az együttesnek, hogy egy bizonyos kottakép látván egy bizonyos játékmód jut a muzsikuskok eszébe. Ez az oka annak, hogy a régi nagyon nagy zenekarokat hangzás után vagy játékmód után föl lehet ismerni. Ma, ha hallok egy Mahler- egy Bruckner- vagy egy Beethoven-szimfóniát a mai csúczenekaroktól, csak a perfekciót hallok belőle. Ez az állandó fluktuáció miatt van, valamint az állandóan utazó karmesterek miatt, akik ha igazán jók, akkor nem tudják a saját bélyegüket rányomni egy testületre és nem tudnak egy sajátos arculatot kialakítani, mert nincs rá idejük. Gyakran változnak a tagok a zenekaron belül is, mivel folyton igyekeznek a legjobb lemezképes művészeket összehozni. Egyik hiba generálja a másikat. Alapvetően én a hosszú munkakapcsolatok híve vagyok, ami nem jelenti azt, hogy nem lehet nagyon jó vendéget hívni. Azt tartom optimálisnak, hogy először kell találni egy jó karmestert – és ha egy bizonyos ideig tartó munkakapcsolat folyamán bebizonyosodik, hogy tényleg jó, akkor a munka 60-70%-át vele kell csinálni, és mellé lehetőség szerint nem úgy meghívni vendégkarmestereket, hogy a vezető karmester cserél az illetővel, vagyis hogy olyat hív meg, aki őt is visszahívja. Sajnos ez egy rossz beidegződés, és nálunk különösen gyakran előfordul.

I Nem lehet, hogy ez azért alakult így, mert mindenütt egyre kevesebb a lehetőség, és világszerte csökkenőben van az érdeklődés a komolyzene iránt?

– Ezt azért nem merném így kijelenteni, mert itt az Operaházon belül határozottan tudom, hogy megvan az érdeklődés, csak a helyáraink nagyon magasak. Erre mindenki, aki az utolsó tíz évben gazdasági szakemberként vagy igazgatóként a Házban megfordult, azt mondta, hogy a mi helyáraink olcsóbbak, mint bárhol a világon. Erre vonatkozóan írja talán éppen Rudolf Bing, a New Yorki Metropolitan egykori igazgatója, hogy az a színházi menedzser, aki azt hiszi, hogy a világ legdrágább és

FOTÓ: RÓZSA ZSUZANNA

legveszteségesebb műfajában a helyáraink be tudja hozni a veszteséget, alapfokon nem ért a szakmájához. Nálunk olyan a költségvetés, hogy kilenc éve nem volt fizetésemelés a Házban, pedig nem túl jók a fizetések. És a közönségnek sem túl jó a fizetése. Tehát aki operabarát, az ezeket az idézőjelben vett olcsó helyárainkat sem tudja megfizetni. Pillanatnyilag egy olyan Operaház üzemel – jogos vádak sorolok fel –, amelynek azért nem adnak nagyobb költségvetést, mert azt mondják, hogy visszaélnék vele, és elfolyt a pénz, ezért megszorításokat léptettek életbe. De az is biztos, hogy azt sem lehet elhallgatni, amit annak idején az egyik korábbi igazgató mondott, hogy az összeg, aminek rendelkezésre kellene állnia a normális működéshez, és az az összeg, ami elfolyt, köszönőviszonyban sincs egymással. Mára megfordult a sorrend. Ma ugyanis nem azt mondják, hogy csinálja a szakember, hanem azt mondják a szakembernek, hogy kapsz ennyi pénzt, csinálj belőle világraszólót. Én nem a számok nevében beszélek, és nem megalomán vagyok, amikor azt mondom, hogy sok előadást kell játszani, és azt kell csinálni, ami egyedül jó, szakmailag indokolt: a repertoárjátást, a hozzátartozó társulattal, mert ezek egymástól elválaszthatatlan fogalmak.

I Ön szerint az elégséges költségvetésen kívül melyek a feltételei egy jól működő repertoárszínháznak?

– Annak, hogy ez működjön, két feltétele van. Az egyik, hogy magától adódik az a repertoár, amit játszani kell, és hogy az hány darabból áll. Ehhez kell a két játszóhely. A másik pedig a dolog szakmai része, hogy azon túlmenően, hogy hányféle darabot játszunk, egy bizonyos, jogosan elvárható minőségi szint eléréséig meghatározott rendszerességgel meghatározott előadásszámot kell játszani.

Mondok egy példát. Most készülünk az Elektrára, amit egy szezonban a jelenlegi viszonyok között összesen négyszer játszunk el. Ez a darabnak nem tesz jót. Ahhoz, hogy az Elektra a repertoár része legyen, ahhoz legalább két turnusban, maximum féléves távolságban kellene műsorra tűzni, hogy a muzsikuskok is és az énekesek is jobban emlékezzenek. Arról nem beszélve, hogy egy énekesnek, ahhoz, hogy a teljes szerep az övé legyen „be kell laknia” a szerepet, és ez egy bizonyos előadásszám alatt nem történik meg. Hiába próbál rá három hónapot, ha nem énekel el belőle rövid idő alatt mondjuk legalább hat előadást, nem övé a szerep, mert nem tud automatizálódni az előadásnak az a része, ami fölött egyszer csak elkezd élni a dolog.

I Bizonyos operai produkciók ugyanakkor kiszorulnak a Házból. Mostanában egyre gyakrabban tartanak operaelőadásokat a Müpában, egy időben a Tháliában is előadtak kisebb létszámú operaprodukciókat.

– A Tháliában mi játszottunk. A Müpában most szokásba jött, hogy VIP- operaelőadások, félig szcenírozva kerülnek bemutatásra. Ez az érdekesség szintjén jó, meg főként – bocsánat a kifejezésért – a fizetőképes sznob közönségnek jó, akik fesztivál jelleggel megkapják a külföldi sztárokat, szinte mindegy is hogy hogyan énekelnek vagy játszanak, a lényeg, hogy nagy nevek. De én ezt nem bántom. Engem a dolognak az a része zavar nagyon, hogy versenytársa lett az operajátszásnak, ami teljes abszurdum. Most az a szemlélet, hogy ne csináljunk saját premiert, hanem a premierre hívunk meg nagy neveket, vagy nagynak kikiáltott neveket. Ettől egyrészt megkeseredik az itt dolgozó művészek szája íze, másrészt kiderül, hogy társulat nélkül a színház nem más, csak egy befogadó épület. Innentől kezdve megvalósulhat az, hogy x művészeti vezető kitalálja, hogy mutassuk be ezt vagy azt a darabot, és akkor körülnéznek, hogy hol vannak a piacon megfizethető, nagy nevű énekesek, és akkor azokkal csináljuk. Általában nagyra becsült színházcsináló embe-
rektől hallottam, hogy társulat nélkül nincs

színház. Békés András, Kossuth- és Erkel-díjas volt főrendezőnk mondta, hogy egy repertoárszínháznak úgy kell működni, hogy játszani kell az alaprepertoárt, meg kell nézni ezen felül, hogy mire van énekes, végül, de nem utolsósorban, meg kell nézni, hogy a legjobb művészeknek, az adott pályaszakaszban éppen mit kellene elénekelnie. Ez a három szempont kellene, hogy vezérelje a műsorpolitikát. És azt kell mondjam, hogy ez tökéletes megfogalmazás. A régi gyakorlat továbbá az volt, hogy egy premiert két szereposztásban hoztunk ki, ami a repertoárjátszásnak szintén egyik elengedhetetlen követelménye. Ez úgy működött, hogy a premier szereposztást alkották az idősebb művészek, olyanok, akik még a pályájuk csúcán voltak, a második szereposztást pedig az utánuk következő fiatalabb generáció. És ebből nem volt soha sértődés, sőt az ifjabb szereposztás olykor jobbat produkált, mint a pályájuk zenitjén lévő. Társulatot, operakultúrát viszont csak ezen a módon lehetett – építeni.

K.R.

A KULTÚRPONT IRODA HÍREI

AZ EURÓPAI UNIÓ IFJÚSÁGI ZENEKARA 2010/2011-ES TAGFELVÉTELÉNEK EREDMÉNYEI

2010. április 23-án nyilvánosságra hozták az Európai Unió Ifjúsági Zenekara 2010/11-es tagjainak listáját. A meghallgatásokon 27 tagállamból több mint 6000 fiatal muzsikuskok vett részt, közülük választották ki az idei évad 125 zenekari tagját.

A magyarországi meghallgatásról a zenekarba került:

- **rendes tagként:**
Nagy Ákos (nagybőgő), Mohai Bálint Döme (fagott), Szűcs Marietta (fuvola), és Standi Hajnalka (hegedű)
- **tartalékosként:**
Farkas Tamás (kürt), Íde Ní Chonail (fagott), Kovács Balázs (harsona), Makos Noémi (trombita), Maros Ádám (ütős), Molnár Eszter Éva (oboa) és Zétényi Tamás (gordonka)
- Páll Erzsébet (fuvola) a zsűri a következő évben való jelentkezésre bátorította.

Gratulálunk az elért eredményekhez!

A zenekar 2010/2011-es évada a 2010. július végi és augusztus eleji próbaidőszakkal majd augusztusi turnéval kezdődik, mely

idén Haitzendorfból indul. A turné állomásai Haitzendorf (Ausztria), London (Egyesült Királyság), Lodz (Lengyelország), Amsterdam (Hollandia) Berlin (Németország), Bolzano (Olaszország) és Stresa (Olaszország). A felkészülést és a turnét idén Sir Colin Davis és Gianandrea Noseda vezeti.

A 2010/2011-es évadra a nagy érdeklődésre való tekintettel előmeghallgatást tartottak 2010. február 6-7-én a MÁV Szimfonikus Zenekarának épületében. A zsűri tagjai Gál Tamás (karmester), Konrád György (vonnós), Sebők Erika (fafúvós) és Friedrich Ádám (rézfúvós) voltak. Részvételüket ezúton is köszönjük.

Az előmeghallgatás továbbjutóinak meghallgatása 2010. február 18-19-én volt a Magyar Telekom Zenekar épületében, ahol David Strange professzor, az EUYO oktatási igazgatója hallgatta meg a fiatal magyar zenészeket.

Köszönjük a zongorakísérők Hernádi Hilda, Kancsár Vera, Harsányi Sarolta és Szabó Terézia értékes segítségét.

ZENEI VERSENYEK EREDMÉNYEI

Lezárult a 2010 áprilisában rendezett Kovács Dénes Emlékverseny, a Weiner Leó Országos Kamarazenei Verseny és a Liszt Akadémia zeneszerzőversenye. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Vonós Tanszéke rendezte Kovács Dénes Emlékversenyen az egyetem hallgatói és előkészítő diákjai vehettek részt. Az előkészítő tagozatosok közül az első díjat Pusker Júlia kapta, az egyetemi tagozat első helyezettje pedig Borsos Kata lett. A 2010. április 24-én lezárult Weiner Leó Országos Kamarazenei Versenyen vonósnégyes, vonóstrió és hegedű-zongora duó kategóriában indulhattak a fiatal művészek. A versenyt a Weiner-emlékév keretében hirdették meg. A Szlovák Kulturális Intézet és a Zeneakadémia rendezte Liszt Akadémia zeneszerzőverseny első díját Virágh András Gábornak ítelték Quintet című művéért, míg a második díjat Héja Benedek kapta Naked Song – Függelék a Reneszánsz évhez című darabjáért.

Minőségi kultúrát szolgáltat-e a Magyar Rádió? – 3. rész

Cikksorozatunk harmadik és egyben befejező részében – a Magyar Rádió műsorstruktúrájának és adó-profiljainak drasztikus változtatásáról és ezek hatásairól esik szó.

Ma már nem kétséges, hogy az elmúlt három és fél év romboló munkája következtében a közzségi megszűnt mértékadó szakmai műhelyként funkcionálni. A Petőfi adó (MR2) egy igen szűk korosztályhoz szól, ráadásul nem is váltotta be a hozzá fűzött reményeket. A Bartók adó (MR3) kínálata felhígult, a zene és az irodalmi műsorok aránya nem tükrözi az adó igazi profilját, és a kétségkívül magas színvonalú külföldi közvetítésektől eltekintve a zenei kínálat leginkább a hangarchívum anyagaira támaszkodik, nem ritkán szalonképtelen felvételeket sugározva. A zenei együttesek tönkretétele pedig – bárhogyan is próbálják kozmetikázni mennyiségi adatokkal, tömegével szervezett múzeumi és óvodai koncertekkel a pezsgő zenei közéletből való kivonásukat – megbocsájtathatlan bűne annak a vezetésnek, amely nem ismerte fel a rábizott nemzeti kultúrincs értékét.

Úgy tűnik, ma csupán az a remény éltetheti ezeket az együtteseket, hogy egy új közéleti légkörben meglesz a kellő akarat és erő ahhoz, hogy a Média törvény átalakításával a zenei együttesek is megtalálják végre méltó helyüket és biztosítsák számukra azt az autonómiát és alkotói légkört, amely elengedhetetlen a művészi fejlődéshez. A zenei szakmát pedig az a remény éltetheti, hogy a törvényalkotók végre felismerik: a közzségi szerves, elengedhetetlen része a zenei értékteremtés, amelynek legfontosabb eszközei a zenei együttesek. Egyedül a közpénzből fenntartott közzségi lehet hivatott mellőzni a rizikómentes programpolitikát és alkotóműhelyeinek fenntartásával felkarolni azokat a mellőzött műfajokat, amely nélkül Magyarország elvesztheti előkelő helyét a zenei nagyhatalmak sorában. (A Szerk.)

Kertész András

Média, zene, közzségi II.

„Szólni kell és őszintén beszélni az együttesek jelenéről, szakmai jövőjéről, a Rádió vezetésének szándékairól, s nem utolsósorban a zenei közélet és a kultúrpolitika felelősségéről – amíg nem késő...”

Szirányi Jánossal, a Bartók Béla Emlékház igazgatójával, a Magyar Rádió egykori elnökével készített riport II. részében kitérünk részletebben is azokra a zenei történésekre, amelyek törvényszerűek és előre-mutatóak voltak, és azokra is, amelyek a volt elnök számára kétségkívül csalódást hoztak.

I A közzségi az elmúlt két évtizedében végbement szervezeti modellváltásával megteremtette a rádióműsor-készítés korszerű lehetőségeit, ugyanakkor meglehetősen minimalizálta zenei műhelyeinek értékteremtő, önálló alkotói jelentőségét. E súlyos közzségi funkcióvesztés irható-e a médiatörvény számlájára, illetve melyek azok a problémakörök,

amelyek egyértelműen a médiatörvény elvarratlan szálaiából eredeznek?

– Talán érdemes először ez utóbbiakat számba vennünk. Gondolok elsősorban a Rádió tulajdonosi, felügyeleti, pénzügyi-költségvetési, műszaki-frekvencia ellátottsági és legfőképpen közzségi funkcióinak kérdéseire. A közalapítványi tulajdonlás és részvénytársasági működtetés lehetne ideális berendezkedés is (csak emlékeztetőül: a Magyar Rádió megalapításakor is részvénytársaságként működött), egyszerre biztosítva a politikai függetlenséget és a jó gazdálkodást. Csakhogy, mint már érintettük, a hatalmasra duzzasztott, hivatásos politikusokból álló kuratóriumi elnökségek, és az álpolitikusokból verbuvált, úgynevezett társadalmi nagykuratóriumok egy pillanatig nem hagytak kétséget afelől, hogy a közzségi szolgáltatatait – mind a nyilvánosság, mind a kultúra szellemi irányultsága terén – a politikai hatalom,

vagy ha teheti (mint a csonka kuratóriumok idején), éppen az ellenzék fogja igényelni, s saját érdekei szerint deformálni. Miközben a kuratóriumok és a közintézmények gyakorlati viszonyában a törvény, a rendhagyó struktúrájú részvénytársasági forma révén is, szinte kontrollálhatatlan túlhatalmat ad az elnök kezébe. Így történhetett meg az elmúlt évtizedben már többször is, hogy jelentősen sérült a közzségi nyilvánosságának kiegyensúlyozottsága, vagy hogy mint most, éppen a Magyar Rádióban, egy magánvállalkozás gazdálkodási logikája mentén vita tárgya lehet a valós művészi értékteremtés és rádiós mecenatúra közzségi kötelezettsége.

I Milyen befolyást gyakoroltak a rádió működésére a frekvencia- és költségvetési anomáliák?

– Mindkét kérdéskör alapvető pontja volt a médiatörvény kodifikációs vitáinak. Amíg

azonban a frekvenciakérdések a robbanás-szerű technológiaváltozások okán mára kezdik elveszteni jelentőségüket, a költségvetési köldökzsinór továbbra is mélyen befolyásoló tényező. A rádió három programjának tematikus önállósítása (és egyenrangúvá tétele!) annak idején jórészt éppen a súlyos frekvenciahiányaink miatt ütközött oly heves belső ellenállásba. Ugyanis volt a nagyon drágán működtethető középhullámú Solti nagyadó, amely bár elavult minőségben, de beszórta az egész Kárpát-medencét (Kossuth-program), és voltak a gyengébb középhullámú Petőfi és helyi adók, valamint a két OIRT-frekvenciájú URH-csatorna – részben Petőfi-Kossuth, részben a sokáig egyetlen sztereoó Bartók-program számára. A lakosság készülék ellátottsága viszont sokáig döntő hányadában a középhullámra, tehát a Kossuthra korlátozódott, s csak lassan, hatalmas kampányok után bővült a minőségibb URH rádiózás felé.

Tehát ezért is aposztrofálták (sőt szerkesztették) sokáig a Kossuthot „nemzeti főadóként” – mint egy Gum áruház, belezsúfolva minden vegyes „áruccikat”. S mikor, éppen a rendszerváltás idején kiderült, hogy az EU-szabványok miatt Magyarországnak is át kell térni a nyugaton honos CCIR-normás frekvenciahasználatra, lett nagy haddelhadd! Pláne, amikor szembesültünk – ez a 90-es évek dereka –, hogy ezekből még négy országos frekvenciahálózat is csak kompromisszumok árán rakható össze (hogy már országosnak számították az 60% feletti lefedettséget). No, de kinek? A háromprogramos közrádióknak? Vagy a már siettetett magánrádióknak? És mi lesz a készülékekkel? Mennyi idő alatt válhat a hazai hallgatóság is európai léptékű fogyasztóvá?

Nem ragozva tovább e problémakört, végül is 1995-ben elfogadható döntés született az országos rádiófrekvenciákról, miszerint a közrádió kettőt, két magánrádió pedig egyet-egy kapott meg. Ezt követően pedig műszaki fejlesztések és új, nemzetközi megállapodások eredményeképpen ma már – a Kossuth középhulláma mellett – mindhárom közprogram jól fogható sztereoó URH-n is, miközben rohamosan hódítanak teret az internetes és mobil rádiózási szokások is.

■ *A költségvetési kérdések miért nem fejlődtek ilyen megnyugtató irányban?*

– Egyrészt mert nincs elég pénze az országnak, másrészt mert ez a legerősebb ütőkártya a mindenkori politikai elit kezében. De a folyamat azért nem ennyire egyszerű. A rádiózás finanszírozása évtizedeken át három

pillérből állt: előfizetői díjakból, állami támogatásokból (sugárzási díjak, felmentettek előfizetői díjai stb.) és lassan bővülő reklámbevételekből. A legnagyobb, de a postai beszédés bizonytalansága miatt a legtervezhetetlenebb tétel az úgynevezett tv-készülék üzemben tartási díj volt – úgy kb. az éves költségvetés fele. A Postának, később az Antenna Hungáriának fizetendő támogatással pedig az volt a bibi, hogy a rádióknak nem volt ráhatása a szolgáltatás áraira – sokszor csak az igények csökkentésével lehetett kijönni az éves támogatásból. Végül a reklámbevételek dolgában a médiatörvényig ugyan érvényesült a Rádió monopolhelyzete, azonban a 90-es évek közepére az egész hazai média-reklámpiac jelentős mértékben eltolódott a televíziós reklámozás felé. A médiatörvénytől sokáig azt vártuk, hogy ha éppen a reklámbevétel-terén a korlátozások miatt csökkenni is fog a bevétel, azt javasolt ellensúlyozni tudja majd az előfizetői díjak végre garantált beszédése – például éppen a sok fejlett országban használt villanyszámla-automatizmusok által. (Mindenkori a villanyszámláján fizette volna a díjat, s csak azokat kellett volna ellenőrizni, akik írásban jelzik, hogy nincs tv-készülékük...) Miután ezt a megoldást a liberálisok már csírájában elutasították, minden maradt a régiben, a Posta, a bizonytalan és változó bevételi tételek egyaránt. Ezen kívül a kereskedelmi rádiók megszületésével (és a törvényi reklámperc-korlátok miatt) jelentősen csökkentek a reklámbevételek, valamint a frekvenciaátállások és beruházások miatt is, nagyon keservesen voltak tervezhetők a sugárzási díjak. Mindezt figyelembe véve 2002-ben a kormány úgy döntött, hogy megszünteti és maga vállalja az előfizetői díjat – így innen kezdve a MR költségvetése teljes egészében a politika, pontosabban az Országgyűlés kezébe került. Ennek visszáságát most éppen

jól láthatjuk a Magyar Televízió támogatási elvonásainak történetében...

■ *Mindez hogyan bat a Magyar Rádió közszolgálati, különösen művészeti, zenei tevékenységére?*

– Tapasztalatom szerint az intézmény (illetve mindenkor vezetője) az elmúlt másfél évtizedben igyekezett rengeteg belső forrást felszabadítani, párhuzamos tevékenységet megszüntetni, takarékosabb gazdálkodást – ésszerű kiszervezésekkel, jelentős létszámleépítéssel (1990-ben közel 2400, 1996-ban 1900, 2002-re már „csak” 1600, jelenleg pedig tudtommal kb. 1300 belső munkatárs dolgozik az intézményben), műszaki korszerűsítéssel – folytatni. Sőt, több vállalkozásban is belefogott, így a relatíve és a szükségénél szűkösebb keretek között is pénzügyileg sikeresen maradt. Ugyanakkor meggyőződésem, hogy a közszolgálat rádiós értelmezése, a műsortartalmak megvalósítása, a művészi értéktartás felvállalása nem egyszerűen pénzügyi tétel. Sokkal inkább médiafilozófiai felfogás, a közszolgálat ethosának kérdése. Annak, hogy a XXI. század kapujában vállalkozó-e a rádiózás megalapítóinak hitvallása a médiáról, miszerint a rádiózás hivatásának garanciája a függetlenség, lelke a zene, feladata pedig a nemzet, a „köz” szolgálata. Hírekkel, információkkal, műveléssel, szórakoztatással – de leginkább zenével.

■ *Térjünk ki részletesebben is azokra a zenei történésekre, amelyek törvényszerűek és előremutatóak voltak, s talán azokra is, amelyek – legalábbis az ön számára – kétségkívül csalódást hoztak.*

– A hazai közszolgálati rádiózás nyolc évtizedes története során lényegében ugyanazt a hatalmas ívű utat járta végig, amelyet Európa legszínvonalasabb rádióműsor szolgáltatói jelöltek ki. Információ- és kultúraközvetítői missziójával kivételes letéteményese lett a legszélesebb társadalmi párbeszédnek, miközben értékteremtő alkotó műhelyei mélyen beágyazódtak a nemzeti kultúra egyetemes folyamataiba. A rádiózene fejlődése is mindvégig az alkotás és eljuttatás kettős szándékának felelt meg: minél szélesebb műfaji skálán teremteni és megszólaltatni zeneműveket, s azokat, minél hatékonyabb módon, a legváltozatosabb „műsortechnikák” segítségével eljuttatni a nagyérdemű hallgatósághoz. Ez utóbbi per sze azt is jelenti, hogy a mindenkor zenei kínálatnak és műsorszerkesztésnek nagyon is figyelnie kell a „zenefogyasztók” szinte minden rezdülésére.

Húsz évvel ezelőtt például arra, hogy hiába az óriási zenei műsoridő, ha a programok nagy része nem jut el hallgatóságához. Akár azért mert rosszul választott napszakban, órában, akár mert nem az elképzelt hallgató megszokott csatornáján tűztük műsorra az adott programot. Zenei példánál maradva, pl. hiába volt évekig „kötelező irányszám” a heti négy teljes operaközvetítés műsorba szerkesztése, ha azok a lehetetlen kényszer-műsoridők miatt senki számára nem voltak elérhetőek, vagy hiába teljesítettük a kortárs zene eltervezett számszerű mutatóit, ha azok nem hatásos „tálatásban”, idegen hallgatói környezetben inkább taszították, mint vonzották a hallgatóságot.

Eközben zenei közszolgálatunk alaptézise éppen arról szólt, hogy a széles tömegeket érdeklő populáris műfajok és a már beavatottan igényes hallgatók zenei kínálati egyaránt elérhető módon és legmagasabb színvonalon legyenek jelen műsorainkban. Ezt segítették elő a 90-es évek már említett műsor- és rádiószervezeti reformjai: a három országos program pontos tematizálása, a jól áttekinthető és könnyen megjegyezhető sávok műsorkép kialakítása. Például Kossuthon a hírperiódusok rögzítése, Petőfin az idősebb és fiatal korosztályok zenei és műsorigényeinek nagyobb magazin-tömbökben való elhelyezése, Bartókon pedig az oldott hangvételi komolyzenei magazinok megjelenése, a karakteres hangverseny- és lemez-műsor-sávok kialakítása, az operaközvetítések esti elhelyezése, vagy a késő-esti, mondhatni értelmiségi programok állandósítása. És mindaz az ezernyi szerkesztői ötlet – a szellemi találékonyságtól a személyiségek szuggesztivitásának erejéig – amely nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a rádiózene akár szolgálatként, akár lelket nemesítő és művelő értéként célba érjen. Úgy vélem, e téren sokáig – megőrizve mindenkorai megújulási képességét – korszerű maradt a Rádió.

I Milyennek ítéli a közrádió műsorképeinek az utolsó pár esztendőben kitapintató irányműködését?

– Jól észlelhető, zenei téren mostanság komoly tartalmi változások hallhatók a rádió programjaiban. A Petőfi olyan könnyűzenei adó lett, amely a közszolgálati sokszínűség és tágasság helyett jószerivel csak a 18-29 év közötti korosztályt célozza meg zenei kínálatával. Így szinte kivesztek a közprogramból azok a tradicionális zenei műfajok – a nótáktól az operett slágerekig, a fúvós esztrádtól a szimfonikus könnyűzenéig, sőt a könnyűzene és jazz megannyi irányzata is – amelyekre korábban elsősorban a középkorú és

idősebb hallgatók tartottak igényt. Ez a társadalmi szűkítés meggyőződésem szerint súlyos szakmai veszteség is. A Rádió immár e téren (is) megszűnt mértékadó szűrőként segíteni a minőségi kiválasztódást: felmutatni e műfajok értékesebb produktumait, fórumot adni legtehetségesebb előadónak.

A Bartók műsora, még ha struktúrájában jórészt őrzi is korábbi rendjét, tartalmában jelentős változásokat hozott. Ez a folyamat azonban már vagy évtizede elkezdődött, akkor, amikor többen úgy vélték, hogy új típusú műsorfolyamokkal, amolyan „Classic FM ablakokkal” kellene számszerűleg növelni a Bartók rádió hallgatottságát. Ez a népszerű komolyzenei slágereken úszó háttér rádiózás a '90-es években kezdett el hódítani Európa-szerte, főként a popzenei dübörgésbe már belefáradt, de friss információkra kíváncsi rádiózók körében. A tipikusan magánvállalkozású program nem kíván mecénásként zenei eseményeket teremteni, széleskörű ismereteket nyújtani, nem hoz létre új alkotásokat, s még csak szakmai hitellességre sem törekszik. Ismétlődő, könnyen befogadható zenei részleteivel, lemezválogatásával a legegyszerűbb és legolcsóbb módon nyújt kellemes szórakoztatást. Nos, az elmúlt években, talán azért is, mert nálunk sajnos – egy rövid kísérleti évet leszámítva – egészen mostanáig nem kapott frekvenciát a Klasszik-rádiózás, a Bartók rádió tette magáévá ezt a funkciót sokórás reggeli és délutáni, sőt jellegét tekintve éjszakai műsor-sávjaiban is. A szerkesztői fantáziát és leleményt, az alkotó tehetséget immár a napjórészeiben a számítógépes szelektor automatizmusa váltotta fel, pontosabban le! És ez még akkor is kudarc, ha elismerem, hogy e programok műsorvezetői színvonala az utóbbi években jelentősen tisztult, javult. Ilyen szakmai funkció-keveredést a közszolgálati rádiók zenei élvonalában – BBC-3, France Musique, a finn, dán, vagy a német tartományi rádiók – sehol nem tapasztaltam.

I De továbbra is hallhatóak remek operaközvetítések, hangversenyek, ismeretterjesztő programok.

– Igen, az intézmény hagyományos nemzetközi együttműködése révén még a szűkebb műsoridő ellenére is jól nyílnak a zenei ablakok a nagyvilágra, s érdekesek, jól felépítettek az ismeretterjesztés sokszínű programjai, sorozatai. Azonban jelentősen megfogyatkoztak a zenei bemutatók, saját hangversenyek, koncertközvetítések, alig észrevehetőek a kortárszenei produkciók – mintha a rádió eltávolodott volna a zenei élet „sűrűjétől”.

Végül hadd szóljak arról is, ami már nem, vagy csak alig hallható a műsorokban. Megszűnt az Elektroakusztikus Zenei Stúdió, Csipkerózsika álmát alussza a kortárszenei mecénatúra, s ami a legfájdalmasabb, hogy a kényszerűség szinte bántó kelletlensége veszi körül a nagy múltú zenei együtteseket. Hogy több mint három évtizedes sikertörténete után miért kellett bezárni az elektronikus zenei stúdiót, az máig nem érthető. A rádiózás legsajátosabb „hangszere” valamennyi zeneszerző generációnak volt kivételes alkotó műhelye – nemzetközi rangja és elismertsége élenjáró, archívuma nemzeti érték. Fenntartása alig kért pénzt, paripát, fegyvert – de bérmunkákkal, kísérőzenei programokkal tán még azok is megkereshetőek lettek volna. A hiátust azóta sem töltötte ki senki és semmi.

Pedig mélyen gyökerező tradíciói és szakmai okai vannak, hogy az új zene mindenütt Európában oly szervesen kötődik a közrádiókhoz. Bennük egyszerre van jelen a megrendelés szakszerűsége, a bemutatás és nyilvánosság tétel adottsága, a hangfelvétel készítésének és publikálásának képessége, s nem utolsósorban a nemzetközi terjesztés határtalan lehetősége. Elválaszthatatlanul nemzeti zenekultúránk eminens érdekeitől. Mindez nem lehet pénz és költségek kérdése – a rádiós közszolgálat nem szegényülhet pusztán üzleti vállalkozással! (A '80-as években még közel száz új magyar zenemű bemutatásának, s 40-50 alkotás rádiós felvételének örvendhettük évente, igaz a műsorokban a heti játszottság is meghaladta a húsz előadást...)

I A veszteségek közé sorolta a zenei együttesek sorsát is, miközben a Rádió vezetése szerint soha nem látott mértékben nőttek meg feladataik.

– Azt már a nyolcvanas évek derekán is megtapasztalhattuk, hogy a Rádiózenekar hazai „napidíjas” árain akár egy esztendőre is nyereséggel eladható gazdag zenekedvelőknek amolyan nyugati „bérmunkára”. Hiszen színvonalban messze verték a kinti, sokkal drágább harki-együtteseket. Ám ilyen, pusztán üzleti célja soha nem volt az együttesek szakmai vezetésének. Minden hazai és külföldi fellépésnek – összhangban a közszolgálati értékrend alapelveivel – a magasrendű zenei minőség megjelenítésén kellett nyugodnia, egyaránt képviselve Rádió és a magyar zenekultúra egészének legfontosabb érdekeit. Új zeneművek bemutatásával éppen úgy, mint az archívum folyamatos gazdagításával, vagy fiatal hallgatók zeneismereteinek bővítésével, sőt akár a Rádió rangjának,

nemzetközi elismertségének növelésével. Nyilvánvaló, hogy több tucat színházi kísérőzenei fellépés, rádióközvetítés nélküli (!) múzeumi vagy „pláza-koncert” sem ér fel egyetlen rangos zenei bemutatóval, vagy éppen nagyszabású Wagner-produkcióval.

Persze az is igaz, hogy az együttesek – a szalonzeneikarból kinőtt szimfonikus zenekar, majd mellétársult énekkar és gyermekkórus – rádiós megszületésétől máig sok minden megváltozott zenei környezetükben, intézményi helyzetükben, feladataikban. A harmincas évek szinte mindennapi és minden műfajú műsorjelenlétét felváltotta a kiérlelt, minőségi zenei előadások igénye, a könnyűzenei ízlés és világ változásaival kifogytak a korábban fontos feladatot jelentő szimfonikus közreműködések, a döntő hányadában stúdiómunkát részben felváltotta a hangversenypódium és közönség éltető élménye. Egy dolog nem változott: az elválaszthatatlan és felelős kapcsolat a Rádió és zenei együttese között. Nem azért, mert a hagyományok erről szólnak és a jogszabályok így rendelkeznek, hanem mert a közrádiózás mindmáig egyik éltető és szerves része a zenei teremtés képessége. És ha mindez így van, akkor a mindenkor vezető kötelessége létezésükkel, működésükkel, szakmai lehetőségeikkel, a zenei életben

betöltött szerepükkel felelősen és – nem restellem kimondani – szeretettel és empátiával törődni.

! Akkor is, ha egyszerűen a pénz hiányzik mindehhez?

– A lényeg, amiről beszélek, egyáltalán nem a pénz, hanem a közszolgálati rádiózás értelmezésének, a zenekultúra melletti elkötelezettségnek, vezetői akaratnak a kérdése. De különben is, nem igaz hogy a Rádióknak nincs elég anyagi fedezete! 1996-ban a Magyar Rádió részvénytársággá alakulásakor a médiatörvény értelmében minden szellemi és anyagi „vagyon” megörökölt a régi intézménytől, benne a zenei együttesek teljes személyi állományát, működési- és fenntartói költségeivel együtt. Amikor pedig az Országgyűlés észlelte a Rádió általános pénzügyi helyzetének nehezülését – élve a médiatörvény lehetőségével – célzottan a zenei együttesek kiegészítő támogatására külön költségkeretet hagyott jóvá, a legutóbbi évben már 900 millió forintot. Nem teljes körű fenntartásra, hanem az alaptevékenységből fakadó fenntartói kötelek kiegészítésére!

Tudom, iménti gondolataim érzékeny témát érintenek. De tapasztalva az énekkar súlyos megcsönkítését, a zenekari programok kon-

ceptiótlanságát és az érdemi megjelenések fogyását, a gyermekkórus szinte napi gondjait, meghatározó muzsikusz-vezetők távozását – úgy vélem, szólni kell! Szólni és őszintén beszélni, ha kell és lehet, akár vitatkozni az együttesek jelenéről, szakmai jövőjéről, a Rádió vezetésének szándékairól, s nem utolsó sorban a zenei közélet és kultúrpolitika felelősségéről – addig, amíg nem késő.

Mert ami legrosszabb lehet egy ilyen ügyben, az a némaság. Az, hogy miközben a zenei élet majd minden fórumán a háttérben visszatérő és valósággal sístergő beszédtema a zenei együttesek sorsa, Victor Máténak, a Magyar Zenei Tanács elnökének és Gulyás Dénes parlamenti képviselőnek érdemi, de válasz nélkül maradt felszólalásain, valamint néhány kritikai publicisztikán kívül a nyilvánosság előtt a zenei közvélemény teljes közönyével kell szembesülnünk. Mindennek ellenére őszintén remélem, hogy a hazai politikai elit előbb-utóbb képes lesz olyan bölcs döntéseket meghozni, amelyek véget vethetnek a közszolgálati médiumok alapfunkciói körüli, részben a médiatörvényre hivatkozó értelmezési vesszőfutásnak.

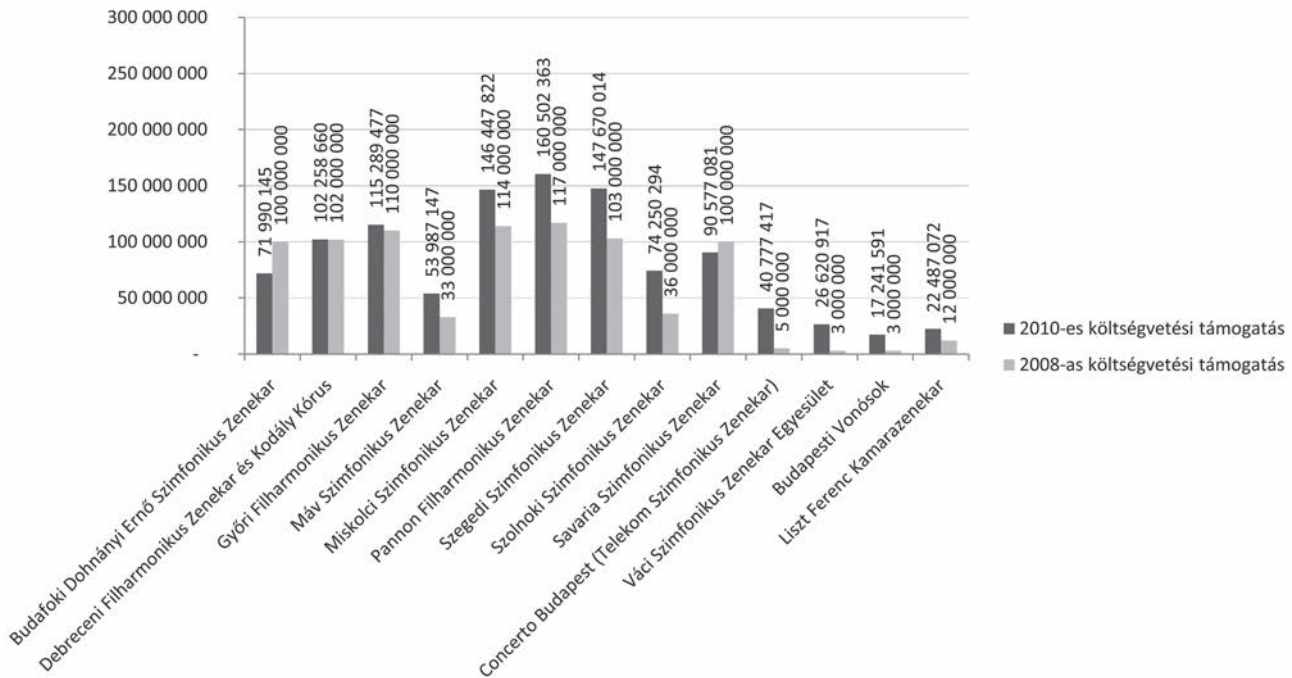
(Az interjú először a *Musicianswho.hu* oldalon jelent meg.)

Megtörtént az I. kategóriába sorolt zenekarok és énekkarok 2010. évi támogatásának szétosztása

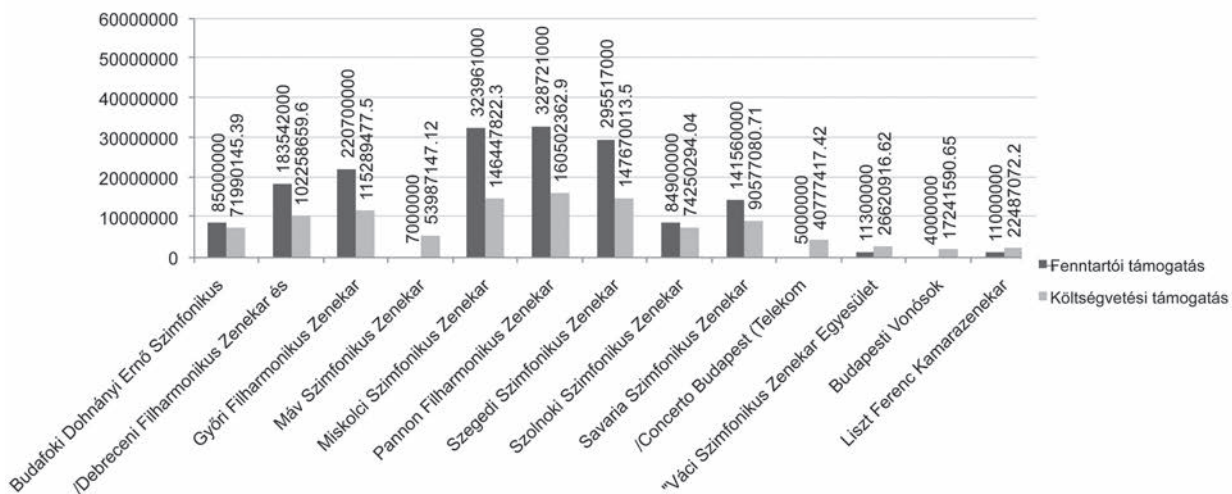
Az összegek kiszámítása a 2009. évi CXXX. törvény 7. számú melléklete, a 2008. évi XCIX tv., valamint a 14/2010. (III. 19.) OKM rendelet értelmében automatikus számítás alapján történt.

Önkormányzat	Intézmény	Ft
Debrecen Megyei Jogú Városi Önkormányzat	Debreceni Filharmonikus Zenekar	102,258,660
	Debreceni Kodály Kórus	57,987,260
Győr Megyei Jogú Városi Önkormányzat	Győri Filharmonikus Zenekar	115,289,480
Miskolc Megyei Jogú Városi Önkormányzat	Miskolci Szimfonikus Zenekar	146,447,820
Pécs Megyei Jogú Városi Önkormányzat	Pannon Filharmonikus Zenekar	160,502,360
Szeged Megyei Jogú Városi Önkormányzat	Szegedi Szimfonikus Zenekar	147,670,010
Vas Megyei Önkormányzat	Savaria Szimfonikus Zenekar	90,577,080
Budapest IV. kerület Újpest Önkormányzat	MÁV Szimfonikus Zenekari Alapítvány	53,987,150
Budapest IX. kerület Ferencváros Önkormányzat	Távközlési Zenei Alapítvány	40,777,420
Budapest XI. kerület Újbuda Önkormányzat	Budapesti Vonósok	17,241,590
Budapest XXII. kerület Budafok-Tétény Önkormányzat	Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar	71,990,150
Szolnok Megyei Jogú Városi Önkormányzat	Szolnoki Szimfonikus Zenekar	74,250,290
	Szolnoki Liszt Ferenc Kamarazenekar	22,487,070
	Szolnoki Bartók Béla Kamarakórus	24,679,170
Vác Város Önkormányzata	Váci Szimfonikus Zenekar	26,620,920
Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata	Nyíregyházi Cantemus Kórus	23,133,570
	Összesen	1,175,900,000

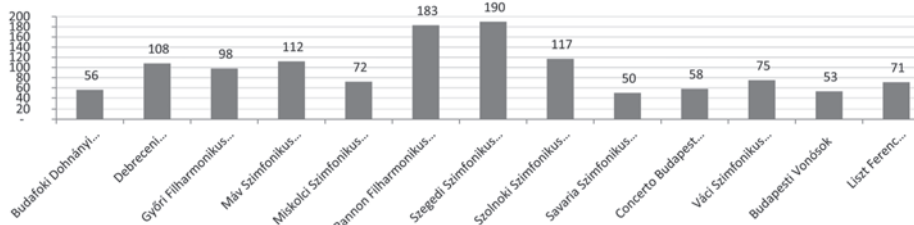
A 2008-as és a 2010-es költségvetési támogatás összehasonlítása

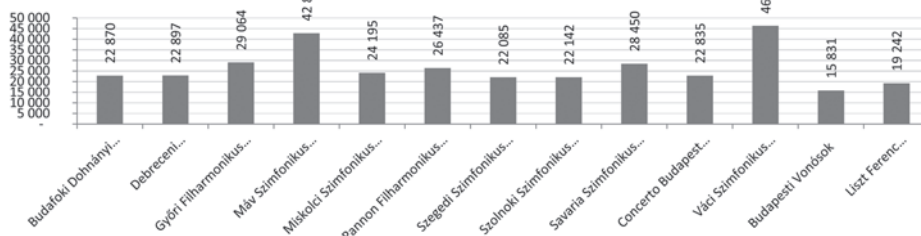
A 2010-es költségvetési és önkormányzati támogatás összehasonlítása

Összes hangverseny (benné színházi előadások)

Fizető nézők száma

A hangszerész hitvallása

Csider Károly muzsikáról, munkaszeretetről, mecenatúráról

Csider Károly harminc esztendővel ezelőtt nyitotta meg fafúvós javító műhelyét. Mindig egy olyan üzletre vágyott, amelyben óriási a hangszerkínálat, és ki lehet próbálni, össze lehet hasonlítani minden instrumentumot. Ezért alapította meg 1990-ben a Fon-Trade Music Kft.-t rézfúvós hangszerkészítő kollégájával, Novotny Antallal. A cég nemcsak kiváló fúvós-, később pedig ütős hangszer kínálata révén vált közismertté, hanem azért is, mert ügyvezetője az első pillanattól kezdve mecénásként is szerepet vállalt. Finanszírozta lemezek, könyvek, kották megjelenését, s nemcsak díjakat ajánlott fel a különböző zenei megmérettetésekre, hanem maga is rendezett versenyeket. Tíz esztendeje pedig életre hívta a Szaxofonos nap sorozatát, idén május 15-én gyűlhetek össze Mátyásföldön ennek a hangszernek a szerelmesei. A Fon-Trade Music húsz esztendőes születésnapját emellett több rendezvénnyel is ünnepli, amelyek közül kiemelkedik a 2010. április 17-én, az MTA Dísztermében rendezett jubileumi koncert.

I Milyen programot hallhattak a meghívottak ezen az esten, amelynek a címe is különleges: 5x4+?

– Úgy gondoltam, a húszéves születésnaphoz jól illik, hogy öt kvartett lépjen pódiumra, olyan együttesek, amelyeket támogattunk vagy támogatunk. Az esten a Corpus Harsona Kvartett, a Budapest Szaxofon Kvartett, a TeTraVERSI fuvolanégyes, a Szakcsi-Kőszegi Kvartett és egy ütős együttes, a Happy Marching 4 You muzsikált, s mellettük még néhány meglepetésvendégnek is tapsolhattak a meghívottak. Az április 17-i koncertnek az MTA Díszterme adott otthont. A jubileumi koncert mellett azonban ebben az évben még más programokkal is megünnepeljük a cég két évtizedes fennállását.

I Tizedik alkalommal rendezik meg például a Szaxofonos napot...

– Igen, idén május 15-én tartjuk ezt az egésznapos eseményt, amelyen a hazai szaxofonos élet krémjén kívül fontos szerep jut a zeneiskolásoknak, az országos versenyek győzteseinek is, továbbá lesz hangszerkiállítás és kedvezményes vásár. A világhírű holland jazz szaxofonos, Dick De Graaf tart workshopot és ad este koncertet, s zárásként természetesen lesz ismét jam session. Mint eddig mindig, most is a RácZ Aladár Zeneiskola ad otthont a Szaxofonos napnak. A rendezvénnyel, amikor egy évtizeddel ezelőtt életre hívtam, az volt a célom, hogy összehozzam a klasszikus, a pop és a jazzműfajban tevékenykedő muzsikusokat. El akartam érni, hogy hallgassák meg egymást, emellett pedig legyen lehetősége a fiatal tehetségeknek is a bemutatkozásra. A workshopok pedig a szakmai élet felfrissítésére szolgálnak. A rendezvény teljesen ingyenes, a kiállításon és a vásáron az érdeklődők kipróbálhatják a nagy márkák hangszerei mellett a legújabb szaxofonokat, s a tanuló szintű hangszerektől egészen a kuriózum számba menő modellekig mindent meg lehet találni. Hatalmas nád- és fúvóka-kínálat is várja a látogatókat. Egyébként még ősszel is akad ünnepi rendezvényünk, akkor ugyanis egy ütőhangszeres napot rendezünk...

I Visszatérve a kiadványaikra, bár a jazzé a főszerep, nagyon sokszínű a kínálat...

– A Fon-Trade Music megszületése óta adok ki lemezeket, kottákat, s szervezek koncerteket, versenyeket. Ebben persze sosem üzleti szempontok vezéreltek... Mecenatúra terén talán sikerült jó példát mutatni a kollegáknak... Mivel a zenéből, a zeneszekéből élek, úgy érzem, illik valamit visszajuttatnom oda, ahol szükség van rá. Sajnos, egyre több helyen jönne jól a segítség, sok minden tönkrement ebben az országban... Igyekszem az általam értékesnek tartott dolgokat támogatni, megőrizni, ha szükséges, megmenteni. Így például kiadtam a Syrius együttes Anno Live című albumát, Jeney Zoltán, Ráduly Mihály és Hőna Gusztáv archív hanganyagait. Matúz István hatvanadik születésnapja előtt olyan rádiós felvételeinek kiadásával tisztelegünk, amelyek eddig sehol máshol nem jelentek meg... De számos egyéb zenei csemegével is büszkélkedhetünk, mint például Snétberger Ferenc és Tony Lakatos egy japán koncertjének anyaga, a TeTraVERSI fuvolanégyes lemeze, a Szakcsi – Kőszegi Duó CD-je, vagy az az album, amelyen Varga Fruzsina és Gulyás Márta játszik.

I Igazi kuriózum az az album is, amelyen Itzész Gergely, Adorján András, Bodoky Gergely és Kovács Imre egy Ön által készített aranyfuvolán adja elő a darabokat.

– Már tíz esztendeje, hogy – elsőként és ezidáig egyedülként Magyarországon – elkészítettem egy aranyfuvolát. Számomra ez egy fontos és igazi szakmai kihívás volt. Minden eddig szerzett tudásom, tapasztalatom, elképzelésem benne van. Boldog vagyok, hogy ilyen kvalitású művészek is szeretik a hangszeremet. Egyébként számos koncerten játszottak rajta mások is. Az, hogy fizikai értelemben is dolgozzam a hangszerekkel, a mai napig fontos számomra. Bár nehéz az üzlet szervezését egy ilyen elmélyülést igénylő tevékenységgel egyeztetni, igyekszem rá időt szakítani. Restaurálással, s főleg különleges, professzionális instrumentumokkal foglalkozom, például fuvola fejeket készítek. Büszke vagyok arra, hogy 2000-ben aranykoszorús mester címet kaptam. A régi mesterek mentalitása, munkaszeretete volt számomra mindig a példaadó. Ma is elsősorban hangszerészként és nem ügyvezető igazgatóként gondolok magam-

ra... Egy üres műhellyel kezdtem, s az első tíz-tizenöt évben sokszor hajnaltól éjszakáig dolgoztam, nem ritkán szombaton és vasárnap is. Minden pénzt, amit kerestem, az üzletbe forgattam vissza. Először szerzőszámba, aztán anyagba, végül hangszerbe. Így sikerült megteremtenem azt a fajta hangszerkereskedést, amely a vágyam volt.

! *S már sikeres üzletet vezetett, amikor hajlandó volt beülni inasnak...*

– A nyolcvanas évek végén elmentem Japánba, s valóban hónapokat dolgoztam egy fuvologyárban, hogy fejlődjek, hogy megtanuljak tőlük mindent, amit lehet. De a Buffet gyárban is jártam tanulmányi úton, úgy mint Markneukirchen számos műhelyében. Párizsban részt vettem egy workshop-on, hogy elsajátítsam a Straubinger-féle párnázást. Olyan jól sikerült a munkám, hogy másfél nap alatt elkészültem, míg a többieknek, akik Nyugat-Európa különböző műhelyeiből jöttek, ehhez három nap is kevés volt... Persze ez nem csoda: más volt az „iskolánk”. Ugyanis itthon hosszú ideig annyira híján voltunk a jó eszközöknek, anyagoknak, hogy kreativitás nélkül nem tudtunk boldogulni. Ezen David Straubinger úr is elcsodálkozott, kíváncsivá tette, így nem sokkal később meglátogatt Budapesten, majd meghívott magához Indianapolisba, ahol hajlandó volt megtanítani a fuvolakészítés szakmai fogásaira, titkaira.

! *Gondolom, attól is tudott nagyon jó hangszerésszé válni, hogy több instrumentumon is képes játszani...*

– Először tangóharmonikázni kezdtem, ez volt a szüleim kívánsága, ezt a hangszert azonban nem szerettem. Már akkor is a jazz hatott rám a legjobban. Így később magamnak választottam instrumentumot, fuvolázni, klarinétozni és szaxofonozni tanultam. Tánczenekarban is játszottam, s bár talán

nem voltam annyira rossz muzsikos, úgy éreztem, a jazzhez nincs bennem elég tehetség. A könnyű műfajban viszont nem éreztem jól magam. Hangszerésszként, kézműves emberként találtam meg saját magamat. De az is igaz, hogy a zenészi múltamnak köszönhetően másképpen veszem a hangszereket a kezembe és nagyobb tisztelettel, megértéssel, nem ritkán csodálattal viszonyulok a muzsikushoz, aki olyan képességekkel rendelkezik, amikkel én sajnos nem...

! *Akad azért újabb hobbjaja is...*

– Igen, a borászat, s nagyon büszke vagyok arra, hogy amikor legutóbb indultam versenyen hat különféle borommal, mindegyik valamilyen elismerésben részesült. Kaptam arany, ezüst és bronz diplomákat is. Nagyon izgalmas munka a borkészítés, kikapcsol ebből a stresszes világból. Neszmélyen van a pincém, ahol jó hangulatú bulikat tartunk a barátaimmal. Mindig is szerettem a jó társaságot, az értelmes beszélgetéseket és a finom borokat. Annak idején, a 80-as években műhelyem egy találkozási pont volt, ahol a zenész barátok összejöttek. Beszélgettünk zenéről, hangszerekről, bármiről... A világ azonban megváltozott – egyre kevesebb idő jut ilyesmire.

! *Húsz esztendő szép jubileum, s ez alatt a két évtized alatt rengeteg mindent elért. Melyek az új célok, hogyan tovább?*

– Nehéz ma a helyzet, hiszen a piac tele van filléres, gagy hangszerekkel, amelyek olyan ócskák, hogyha tönkremennek, javíttatni sem érdemes... Bár az utóbbi években a kínai gyártmányok sem mindig rosszak, az áruk pedig valóban nagyon kedvező. Ennek eredményeként sok nagy hagyományú európai cég bezárni kényszerült. A fennmaradás, a folyamatos működés is már nagy eredmény. Gazdasági válság van minden területen. Az egyre ne-

hezető kereskedés terén azt is látom, hogy sajnos be lehet csapni a vevőket... a szakértelem hiányával, vagy akár szándékosan is. És akadnak, akik erre rendezkedtek be... Bár bízom benne, hogy jó minőségű, megbízható hangszerekre mindig lesz igény. De ez a világ, amiben mostanában élünk, nem igazán az enyém. Annak viszont nagyon örülök, hogy a fiam, Bálint követi a példám, ő is hangszerész lett, ma már mesterként dolgozik a műhelyemben. A zenészek szeretik a munkáját. A dolgok üzleti részébe viszont nem nagyon akar belefolyni – amit én tökéletesen megérték... Én magam is jobban éreztem magam, amíg „csak” javítottam. Ha összegeznem kell ezt a húsz esztendőt, azt mondhatom, nincs miért szégyenkezni. Hiszen a fő célkitűzésünk, amellyel 1990-ben a Fon-Trade Music megszületett, megvalósult. A fúvós zenészek és a zenekarok szükségleteit képesek vagyunk magas szinten kielégíteni, de a professzionális hangszerek mellett tartunk olyan instrumentumokat is, amelyek gyerekek zeneoktatásához szükségesek. Egyedülálló a raktárkészletünk bármikor kipróbálható hangszerekből áll. A fúvós hangszerek mellett a ritmus- és ütőhangszerek teljes palettáját is kínáljuk. Sok mindent sikerült elérnem abból, amit 20-30 éve elképzeltem, megálmodtam. Azért abban reménykedem, hogy lesz még egy jobb világ, mert valami nagyon tönkrement ebben az országban...

R. Zs.

Aki a hangszerek lelkével is törődik

Rácz Barnabás szerint katasztrofális állapotban van a hazai nagybőgőpark

„Hiszem, ha a nagynevű, régi mesterhangszereink hangját visszaadom, akkor a lelkük is visszatér” – vélekedik Rácz Barnabás hangszerkészítő mester, aki pályára lépésének harmincadik évfordulóját különleges kiállítással ünnepelheti. A Művészetek Palotájában, a Művészet a Mesterségben sorozat következő, nagybőgőt bemutató tárlatán az ő művei láthatók, egészen júniusig. S bár Rácz Barnabás tudja, mennyi nehézséggel jár ma Magyarországon ez a hivatás, bizakodással tölti el, hogy ismét egyre többen akarják megtanulni ezt a mesterséget, s abban is reménykedik, hogy nemsokára ismét működni fog a hangszerész szövetség.

! *Miért saját magának kellett megrendeznie ezt a tárlatot?*

– A Művészetek Palotája remek lehetőséget nyújt, amit megpályáztam, s a szinopszisom alapján megkaptam a felkérést. Én már a harmadik kiállító vagyok, volt hegedű, zongora... S azért nekem kellett lépniem, mivel ma már nem működik a Magyar Hangszerész Szövetség, így mindenkinek saját ma-

gának kell megszerveznie a tárlatait... A bemutatót Semmelweis Tibor nyitotta meg, s Kubina Péter tanszékvezető, a Nemzeti Filharmonikusok művészenek növendékei muzsikáltak. Bécsből kimondottan erre az alkalomra hazajött Duka Norbert nagybőgőművész, aki szintén pódiumra lépett, s mindannyian az én műhelyemben készült hangszereken játszottak. Nagyon sokan voltak kíváncsiak a kiállításra, s azóta is kedves bejegyzéseket kapok az emlékönyvbe. De ilyenkor is érződik, mekkora űrt hagyott maga után a szövetség. Nagy kár, hogy felbomlott, hiszen másfél évtizedes működése során összefogta és képviselte a szakmát, segített többek között a hangszerkiállítások megszervezésében. Arról nem is beszélve, hogy a nemzetközi hangszerészvilágban ezeknek a kamaráknak, szervezeteknek óriási a szerepe. Hiszen bárhová jelentkezem, azonnal megkérdezik, milyen egyesületnek vagyok a tagja...

■ Milyennek látja a magyar hangszerkészítést?

– A II. világháború előtt virágzott ez a mesterség, de a kilencvenes évekre szinte teljesen megszűnt... Egyszerű faipari technikumban tanulhattak csak a hangszerésznek készülő, s nem rendeztek hangszerkiállításokat. Nagy lépést jelentett az, hogy az 1990-ben a Zeneakadémia keretei közé került a képzés, s ekkoriban született meg a Magyar Hangszerész Szövetség is. A végzett hallgatók aztán elkezdtek új műhelyeket alapítani, így szép lassan virágzásnak indult a hazai hangszerészet. A saját műhelyemet én is 1992-ben hoztam létre. S arra nagyon büszke vagyok, hogy számos magyar zenekar tőlem – mint kortárs mestertől – rendelt először hangszert. Többek között Szentirmai Antal, az Operaház szólóbőgőse felkérésének is eleget tehettem.

■ Bár tudom, régi instrumentumokon szeretne mindenki játszani, annak is van előnye, ha valakinek személyre szabott hangszer készül...

– Így igaz, hiszen kézre tudjuk alakítani, arról nem is beszélve, hogy a hazai instrumentumokért a nyugat-európai ár felét kell csupán fizetni... Ráadásul nem kell külföldre küldözgetni, ha bármi gond adódik. S bár tényleg hosszadalmas munka, egy évbe is beletelik, amíg a muzsikos és a mester közösen dolgozik a hangszeren, az eredmény azonban valóban különleges, egyedi hangzás. Olyan, amilyen a zenész megálmodott. Régi nagybőgő egyébként sincs túl sok, éppen azért, mert ennek a hangszernek a felülete négyszer, ötször nagyobb, mint a többié, így sokkal sérülékenyebb azoknál.

Ezért nem is nagyon maradtak fenn igazi mesterhangszerek, pedig Amati és Stradivari is készített nagybőgőket. Eközben néhány zenészben komoly előítélet él az új hangszerekkel kapcsolatban... Szóval ma, Magyarországon csak nagybőgőgyártásból nem lehetne megélni...

■ Gondolom, ezért döntött amellett, hogy restaurátori feladatokat is vállal...

– Tényleg különleges érzés visszaadni egy hangszer lelkét... Ezért foglalkozunk régi, romos állapotban lévő hangszerek teljes restaurálásával, s a már nem javítható hangszeralkatrészeket korabeli anyagokkal, korhű kivitelezéssel cseréljük. De a szakszerűlten javítások helyreállításával is foglalkozunk. Így lehet valahogy fenntartani, működtetni ma egy műhelyt... Bár hozzáteszem, öt évvel ezelőtt még volt alkalmazottam, erre most már nem jut pénz...

■ Ez az az instrumentum, amire a zenekari hangszerbeszerzés legvégén gondolnak csak...

– Kicsit olyan ez, mint a zenészképzésben a régi, rossz beidegződés, ha valaki nem volt elég jó hegedűsnek, akkor arra azt mondták, jó lesz brácsásnak... A hangszerész hallgatók is sokszor csak utolsóként vállalják a nagybőgőt, mert túl sok vele a gond... Én azt mondom a növendékeimnek, tanulják meg a nagybőgőkészítést és restaurálást, mert akkor a csellóval, a hegedűvel is boldogulni fognak. Azért, mert annyira sérülékeny hangszer, nagyon pontosan kell ismerni a mesterségbeli fogásokat ahhoz, hogy tényleg jó nagybőgőket készítsenek.

■ Önnek miért esett erre a hangszerre a választása?

– Először az Üllői úti műhelyben inaskodtam. S bár itt volt minden, fúvós, vonós szekció is, mint a régi, klasszikus időkben, nekem valahogy mindig a nagybőgő jutott, folyton ezt a hangszert kaptam a mestertől. Ezt követően fiatal segédként Menich András műhelyében dolgoztam, ahol még hangfizikával és rezgéstannal is foglalkoztam. S aztán, amikor három éven keresztül Németországban dolgozhattam, akkor talán a Föld legnagyobb nagybőgőszalonjába kerültem... Egyébként azt hiszem a hangszerkészítésben az is a segítségemre van, hogy magam is – igaz eleinte családi nyomásra – de négy éven keresztül tanultam csellózni. Majd következett a nagybőgő és a basszusgitár... S mivel az édesapám muzsikos, így azt a világot, a zenészek igényeit is jól ismerem. De a szüleim is a zenész hivatás helyett inkább a hangszerészet felé terelgettek.

Kubina Péter és növendékei

FOTÓ: ERHARDT LÁSZLÓ

■ Maradhatott volna Németországban is, ahol azért jóval nagyobb a hangszerkészítő piac...

– Igen, de iszonyú honvágy gyötört. Így inkább hazajöttem, a külföldi kapcsolataim pedig megtartottam. Jelenleg is számos angliai, németországi felkérésem van, ezekre is szükség van ahhoz, hogy a műhely működni tudjon. Bár ott is romlik a helyzet, hiszen együttesek szűnnek meg, hat éve változatlan árákkal tudunk csak boldogulni... Az itthoni gondokat egyébként az is jelzi, hogy Debrecenben éveken keresztül rendeztek nemzetközi nagybőgős találkozókat, amelyeken kiállítások is helyet kaptak, én magam is tartottam workshopokat, ez azonban több esztendeje megszűnt...

■ Mennyire keresik ma külföldön a magyar hangszereseket?

– A hazai instrumentumok nagyon keresettek voltak a nyolcvanas évek végéig, de aztán kint elkezdtek néhányan régi magyar mesterek, például Pilát, Tóth, Bergmann mesterhangszereinek másolatait árulni, s ez sajnos nagyon rossz híret keltette a magyarországi hangszerkészítésnek. Az Egyesült Államokból gyakran hívnak ma is, hogy kép alapján igazoljam egy-egy hangszer származását... Mostanra már javult valamennyit a helyzet, de ezért is szükség lenne arra, hogy legyen egy közös szervezetünk, s hogy külföldön is minél több hangszerkiállításra mutassuk meg, milyen mestereink vannak, mire vagyunk képesek.

■ Van érdeklődés a hangszerész hivatás iránt?

– Érdekes ez, mert a 2000-es évek elején akadtak néhányan, aztán öt olyan esztendő következett, amikor nem jelentkezett senki. Az utóbbi időben ismét nőtt az érdeklődés, jelenleg négy tanítványom van. Összesen eddig tizenegy fiatalat indítottam útnak. Majdnem mind a szakmában maradtak, és néhányan már a saját műhelyükben dolgoznak.

■ Milyen ars poeticára igyekszik megtanítani őket?

– Mindig elmondom nekik, hogy ez egy olyan szakma, amely az iparosság és a művészet között található, és sosem fogja megkapni azt az elismerést, ami megilletné. S nem szabad azzal kezdeni, hogy valaki Stradivari titkát kutatja. Időben kell reggelente érkezni, szépen, pontosan, fegyelmezetten és nagyon lelkiismeretesen dolgozni, s ez egy idő után meghozza a gyümölcsét. Akkor már lehet beszélni a hangszerek titkáról, ami nem más, mint

összehangolni a szakmai felkészültséget és a jó ízlést, esztétikai és zenei szempontból egyaránt. Ebből születhet meg ideális esetben a jó hangszer. S nagyon fontos a párbeszéd a muzikusokkal is, hiszen már néhány mondatunkkal több évtizedes, a hangszerekkel kapcsolatos tévhiteiket oszlatjuk el. Nekünk pedig szükségünk van a tanácsukra ahhoz, hogy valóban a lehető legszebben szólaljon meg az adott hangszer.

I Hogyan vélekedik a magyar nagybőgő hangszerparkról?

– Teljes végveszélyben van, mondhatjuk katasztrófális az állapota. Rendszeres kapcsolatban vagyok a zenekarokkal, így látom, hogy milyen hangszereken muzsikálnak, és kevés együttes kivételével, szinte használhatatlanok, rosszul javítottak mindenütt a nagybőgők... Ideje lenne végre tenni ez ellen!

R. Zs.

Mesterművek mesterhegedűkön, mesteri előadásban

Szecsődi Ferenc rendhagyó hangversenye, új hangszereken

Különleges koncertre várják az érdeklődőket 2010. június 5-én, a Régi Zeneakadémián. Szecsődi Ferenc hét új, magyar mesterhegedűn ad elő mesterműveket, Szentpéteri Gabriella zongorakíséretével. Aki pedig nem tud elmenni a rendezvényre, a Duna Televízióban kísérheti majd június 11-én figyelemmel a hangversenyt, ráadásul ekkor tematikus, a hegedűvel foglalkozó napot is rendeznek a csatornájánál. Az izgalmas kezdeményezésről Szecsődi Ferenc hegedűművész és Semmelweis Tibor hangszerész beszélt.

I Általában a hegedűsök minél régebbi instrumentumra vágnak... Miért döntött úgy, hogy egy mai hangszert választ?

– Minden vágyam az volt, hogy magyar mesterhegedűn játsszak – meséli Szecsődi Ferenc – Mert bár van egy nagyon jó cremonai hegedűm, ami gyönyörűen szól, de nagyon időjárás-függő. Mindig rettegtem reggelenként, hogy aznap éppen hogyan fog megszólalni, mert csak az esőt, a hideget és a nagyon meleget nem szereti... Ilyenkor változik a hegedű a hangja, nehezebben szól, s nem tudom megcsinálni rajta mindazt, amit szerettem volna... Nagyon sokat kínlódtam ezzel a cremonai hangszerrel. Az egyik alkalommal Hubay sírjánál jártam, ott imádkoztam, hogy segíthetne nekem is valaki, hogy jó magyar mesterhegedűm legyen. Hazafelé aztán összetalálkoztam Székely Márton hangszerkészítő mesterrel, aki Cremonában végzett. Egyik tanítványom az ő hegedűjén játszik, teljes megelégedésére. Márton ekkor említette, hogy készített olyan hangszert, amelyet érdemes lenne kipróbálnom. Az időpontot is megbeszéltük. De a műhelye előtt, a kapuból visszafordultam, azzal, hogy ugyan már, új hangszer, inkább valami régit kellene vennem... Gyalogoltam már hazafelé, amikor mégis arra jutottam, hátha Isten akarata volt, hogy mi akkor találkoztunk. Visszamentem, kipróbáltam a hangszert, és az

első néhány hang után azt mondtam, soha többet nem engedem ki a kezemből!

I A közönség hogyan fogadta az új hangszert, és honnan jött az ötlet, hogy több ilyen instrumentumon játsszon?

– A Szent István Király Zeneművészeti Szakfőiskolában, ahol kurzust tartottam és koncerteztem, mindenki azt hitte, hogy olasz hegedűn játszom, mert olyan csodálatos a hangszer hangja. Ez egy 2006-ban készült hegedű, s én 2007 vége óta muzsikálok rajta. Ismerem a fiatal hangszerkészítőket, s tudom, milyen remek hegedűket alkotnak. Ezért is jött másfél évvel ezelőtt az ötletem, hogy ezeket a hangszereket koncerten is be kellene mutatni. A Régi Zeneakadémián Szentpéteri Gabriellával lehetőséget kaptam erre egy délelőtti matinén, s akkor hét hegedűt választottam, különböző mesterektől. A hangverseny címe az volt, hogy Mesterművek mesterhangszereken. Óriási sikert aratott, hatalmas volt az érdeklődés, alig lehetett a terembe beférni. Minden hangszer gyönyörűen szól, és mindegyiket el is adták a koncertet követően.

I Hogyan választotta ki, hogy kiknek játsszik a hegedűjén?

– Az ember járkál, viszi a hegedűjét javíttatni, s az egyiknél megismerkedik a másik

mesterrel... Az első alkalommal Adonyi Iván, Bárdi Szabolcs, Draskóczy Gábor, Gollob Balázs, Holló Bence, Kemény Zsombor, Székely Márton hegedűin játszottam. Most, június 5-én ismét lesz Adonyi-, Bárdi-, Kemény- és Székely-hangszerem, s mellettük még Péteri Károly, Kónya Lajos és ifj. Semmelweis Tibor instrumentumait mutatom be. Mindannyian nagyon tehetségesek. Számomra is izgalmas kihívás mindez, hiszen a hangszereket csak egy nappal a koncert előtt tudtam (és tudom most is) kipróbálni. Azonban ennyi idő is elegendő volt. S ekkor döntöttem el, hogy melyik művet melyik mesterhangszereken játszom. S éppen a nagy sikerre való tekintettel határozottunk úgy, hogy megismételjük ezt a különleges hangversenyt, 2010. június 5-én, a Régi Zeneakadémián. A múltkori koncerten jelen volt Semmelweis Tibor, a Hangszerész Szövetség egykori elnöke. Annyira meghatódott azon, hogy felkaroltam ezeket a fiatal hangszerészeket, hogy az ő kezdeményezésére rendez tematikus, a hegedűről szóló napot a Duna Tv.

I Mi alapján dönt arról, hogy melyik művet melyik hangszereken adja elő?

– Kényelmességi szempontból, ami a legjobban kézre áll, azon a hangszereken adom elő a legvirtuózabb darabokat. Mivel nagyon kevés az idő, nagy kockázatot vállalok ezzel a koncerttel, mert kérdés, hogy egy ismeretlen hangszereken mi hogyan sikerül... Egyébként ez a rendezvény a világon egyedülálló, ilyet még senki sem csinált. A programban Hubay V. Csárdajelenete, Saint-Saëns Románc, Csajkovszkij Csipkerózsikájának hegedűszólója, Kodály Hártyájából az Intermezzo átírata, Bartók Román népi táncok, valamint két Hubay-darab, a

Preghiera és a Szerelemittasan kapott helyet. Úgy kellett kiválogatnom a műsort, hogy minden húr megszólaljon... Legyen lassú és virtuóz darab is. A koncertet egyébként múzeumi belépővel lehet látogatni.

■ *A növendékeknek mit tanácsol?*

– Arra biztatom őket, hogy bátran próbálkozzanak ilyen modern hangszerekkel. Minden koncertplakátomra ráíratom: Szecsődi Ferenc magyar mesterhegedűn játszik, készítette Székely Márton 2006-ban. Ennek a hangszernek teljesen kiegyenlített, óriási hangja van. Esztétikailag is gyönyörű, tényleg öröm kézbe venni. Ahol nem tudják, mindig megkérdezik, milyen olasz hegedű, mert olyan a hangja... A mai mesterek már olyan fejlett technikával, jó anyagokkal dolgoznak, hogy valóban nagyszerű hangszerek születnek a kezük alatt. Egy ilyen hegedűnek az az előnye is megvan, hogyha javításra szorul, nem kell messzire vinni, s mindennek a költsége is alacsonyabb. Érdemes hát vállalni a koncertezést ezeken a hegedűkön. Egyébként más hangszerekkel is beszéltem, hogy vállalnának-e hasonló fellépést, de nem jártam sikerrel... Remélem, hogy úttörő munkát kezdtem el, s mások is követni fogják a példám!

– Kiválónak tartottam Szecsődi Ferenc koncertjét – mondja Semmelweis Tibor hangszerésmester, a Hangszerész Szövetség egykori elnöke, a Hangszerészképző Iskola egyik alapítója – Korábban jómagam is szerveztem „hangpróbát”, olyan programot, amelyen öt Kossuth-díjas művészből és tizenöt főiskolai hallgatóból álló grémium előtt szólaltattak meg tizennégy különböző hangszert. Mindez sötétített szobában zajlott, így a szakértői zsűri nem látta a hegedűket. A bírálóbizottság értékelése alapján született eredmény nagyon elgondolkasztó volt, hiszen a dobogó első helyein mind-mind modern hangszerek végeztek, megelőzve a nagynevű mesterhegedűket... Arra nagyon büszke vagyok, hogy a fiam, aki szintén a hangszerészetet választotta hivatásául, szép eredményt ért el ezen a versengésen. Éppen azért, mert hiszek abban, hogy a mai hangszerek is felveszik a versenyt a régi darabokkal, nagyon lényegesnek tartom, hogy ezt a bemutatón ne csak a Régi Zeneakadémián összegyűlő közönség, hanem sokkal többen lássák. Felkerestem ezzel az ötlettel a Duna Televízió elnökét, és Cselényi László kitalálta, hogy nemcsak a hangversenyt tűzik műsorra, hanem lesz egy nap, ami reggeltől estig a hegedűről szól majd. Szecsődi Ferenc és Szentpéteri Gabriella koncertjét

felveszik, s a hangversenyt június 11-én vetítik majd, s ezen a tematikus napon lesz beszélgetés a hangszerről, és bemutatnak hangszerésműhelyeket is. A tervezett koncert a világon az első interaktív, komolyzenei hangverseny, amelyen a néző-hallgatónak – ha szavazni és nyerni szeretne – az egész műsort gondosan végig kell hallgatnia, és a legjobb hangú hangszerre szavazni! Több száz ezres „zsűri”, soha, sehol nem figyelt még egyszerre a HEGEDŰRE, és a hangjára. Abban is reménykedem, hogy mindennek lesz folytatása...

■ *Így nemcsak a hangszerek, hanem a hangszerészek is nagyobb figyelmet kapnak...*

– Sokszor elfelejtik azt, hogy egy katartikus hatású koncerthez nemcsak kiváló előadóra, remek darabokra van szükség, hanem az is nagyon lényeges, milyen hangszereken szólal meg az adott darab. Ha a három tényezőből csak egy is hiányzik, akkor már nem jön létre a tökéletes élmény... Erről a harmadik lábról azonban általában elég kevés szó esik. S tényleg egy hegedűs és a hangszere között szinte abnormális viszony figyelhető meg, sokat válogatnak a művészek, amíg megtalálják a tökéletes instrumentumot. Ha pedig ez sikerül, akkor úgy vigyáznak rá, ahogy a szemük fényére. Nagyon örülök, hogy Szecsődi Ferenc nemcsak ezen a különleges koncerten, hanem más hangversenyeken is egy kiváló hangszerész alkotásán, Székely Márton hegedűjén játszik. Jó lenne, ha sokan követnék a példáját! Hiszen ma már sokszor bebizonyosodik, a modern hangszerek is szólhatnak úgy, mint a Stradivarik... Magyarországon napjainkban hat-nyolc olyan hegedűkészítő mestert ismerek, akinek világszínvonalú instrumentumok kerülnek ki a keze alól. Ezt azért is állíthatom ilyen magabiztosan, mert átfogó képem van a mai hangszerkészítésről. Már tíz esztendeje járok zsűrizni Olaszországba, s tudom, hogy milyenek az ott születő hangszerek. Két-három olyan magyar mester is akad, aki jobb, mint az itáliai hangszerészek...

■ *Rácz Barnabás hangszerésszel beszélgetve azonban kiderült, kevesen keresik az új hangszereket...*

– Sajnos ilyen országban élünk, hogy adott egy tehetséges mester – ilyen például Rácz Barnabás is –, aki a nulláról indulva felépített egy kiváló műhelyt, külföldről járnak hozzá, itthon pedig csak javításokra kérik fel... Miközben az általa készített hangszerral nyitnak meg konferenciát az Egyesült Államokban... Arról azonban büszkén számolhatok be, hogy a Zeneakadémia égisze alatt

Semmelweis Tibor

indult hangszerész iskola, amelyet remekül vezet utódom, Lendvai Tamás, kiváló növendékeket bocsájt útra, akikben soha-soha nem csalatkozom. A csalódás az egykori növendékekben ritka, mint a fehér holló...

■ *Milyennek látja a hangszerészképzés mai helyzetét?*

– Úgy vélem, a hazai iskola a lehető legjobb közé tartozik. A cremonai, a mittenwalddi vagy a cseh iskola is irigyli a mi intézményünk helyzetét, hiszen a Zeneakadémia épületében, Liszt Ferenc szobája fölött dolgozhatunk... Nagyon jónak tartom, hogy a hangszerész-tanulók így megismerkedhetnek, kapcsolatot alakíthatnak ki az ifjú muzsikusokkal. Olyan emberek foglalkoznak velük, akik maguk is műhelyt működtetnek, tehát a hangszerésmesterséggel nap mint nap foglalkoznak, így nem csupán az elmélettel vannak tisztában...

■ *Akadnak, akik úgy vélekednek, hangszerészekből is túlképzés van...*

– Én pedig azt gondolom, hogy aki tényleg jó a szakmájában, az ma is talál magának elegendő munkát. Egyébként éppen ezért csak olyan növendékeket veszünk fel az iskolába, akik valahol tanulóként dolgoznak. S így az elmélet mellett megtanulják alaposan a munka gyakorlati részét is.

■ *Sokan emlegetik, hogy hiányzik a hangszerész szövetség...*

– Így van, az információáramlás sem működik úgy, ahogy kellene. Szükség lenne arra, hogy legyen egy szervezet, amely a közös érdekeket megfelelő elszántsággal, erővel képviseli. Ideje lenne ezért ismét életre hívni ezt a szövetséget... Van olyan ember, akit alkalmasnak talállok a vezetői posztra, az egész megszervezésére, s remélem, ő is vállalja a feladatot, hiszen kellően agilis, nyitott személyiségre van szükség. Mert itt valóban igaz, hogy nem elég akarni, tenni, tenni kell...
R. Zs.

Helmut Möller

Az egészség megőrzésének művészete

Szalutogenézis és ellenálló képesség: kulcs a muzsikusi orvosláshoz

Mi betegítheti meg a muzikusokat?

Egy példa erre a Trip to Asia c. film. Ebben a berlini filharmonikusok vallanak pályájuk csillogó oldaláról, a stressz és félelemreakciók okozta megterhelésekről is.

A legújabb klinikai kutatások igazolják, hogy minden orvosi igénybevétel mögött 70–75%-ban stressz-tényezők állnak. A kutatók ma halálozási okként nagyobb rizikót látnak a stressz által okozott szituációkban mint például a dohányzásban. Legtöbbször magas vérnyomás, gyomorpanasz, alvászavarok, félelmi állapot, hátfájás és feszültség a jogcím a gyógyszer felírásához. Vannak jelenségek, amelyek közvetlenül összefüggésbe hozhatók a stressz által okozott megterheléssel.

Ma úgy ítélem meg, hogy a muzikusok egészség-károsodásai először is „a felszínen”, az izomzatban, azok ináiban, valamint a csontrendszerben tükröződnek vissza. A valódi okok azonban a testi megterhelések, a hangszer-specifikus különlegességek, valamint a tökéletesedési- és konkurencia drukk komplikált cserehatásaiban rejlik. Hatása van rá a kulturális terület takarékosági intézkedései miatti egyre nagyobb aggodalom is.

Ha a stressz a napi életben feszültségállapotot hoz létre, akkor ez először is fiziológiai jelenség; nem ártalmas. A negatív hatástól akkor kell félni, ha a leküzdési lehetőségek túl magas árat követelnek. A rövid formula így hangozhatna: a stressz negatív következményei mindig a leküzdési lehetőségek hiányában rejlenek.

Először is fel kell tenni a kérdést:

hogyan, hol és mikor lehetnek fel erőforrások, amelyekre a muzikusok támaszkodhatnak? Az egyéni tehetségpotenciál és a szülői ház korai támogatása éppen olyan nagy szerepet játszik, mint a későbbi tapasztalatok az iskolában és a felsőfokú tanulmányok ideje alatt.

- Ki vezetett a zenéhez és hogyan?
- Mennyire vagyok tehetséges? Milyen mérvű a készségem, a lelkesedésem, a kitartásom és a frusztráció-toleranciám?
- Kik és milyenek voltak az első tanárim?
- Milyen támogatást kaptam a serdülőkor kritikus fejlődési fázisában?
- Főiskolai tanulmányaim során milyen tapasztalatokat szereztem?
- Hogyan éltem meg a próbajátékot és később a koncertéteket?

Az ilyen kérdésekre adott válaszok alapvető jelentőséggel bírnak, mivel utalást adnak arra, hogy milyen erőforrásokkal rendelkezik a muzikus. A muzikus orvoslás egyik tanulmányában, 2005-ben, 705 fiatal muzikus növendéket és professzionális muzikust vizsgáltunk. Három területet tudtunk meghatározni, amelyek a fiatal muzikusoknál stressz előidézők, ill. növelik azt:

Zenei-művészi elvárások

Állandó gyakorlási kényszer	=25 százalék
Tökéletesedési kényszer	=41 százalék
Fellépési félelmek	=43 százalék
Kétségek, hogy az egyéni tehetség elengedő-e	= 45 százalék

Konfliktusok és szociális klíma

A tanár és karmester elvárásai	=28 százalék
Munkahelyi klíma, konfliktusok a kollegákkal	=41 százalék
Konkurencia a muzikusok között, versenyegek	=48 százalék

Reprodukciós kényszer

Gyakori utazások, azaz távollét otthonról	=11 százalék
Szabálytalan szolgálati beosztások, túlsúlyban esténként és hét végén	=23 százalék

Bizonytalan szakmai kilátások

=54 százalék

Az ellenálló képesség javítása

Ha ma azt kérdezzük, hogy mi tudja a muzikusok egészségét megőrizni, akkor az ellenálló képesség-kutatás segít tovább lépni. Hét tényezőt nevez meg, amelyek az egészségünket pozitívan befolyásolni tudják. Ehhez tartozik:

Optimizmus
Küzdőképesség
Szakítás az áldozati szereppel
Önértékelés
Szociális kompetencia
Biztos kapcsolatok
Hálózatok, barátságok

Mik a lehetőségek a fiatal muzikusok ellenálló képességének tanulmányaik ideje alatti növeléséhez? Elsősorban szemináriumok, zenepszichológiai előadások, különböző tudományi ágak kutatási eredményeinek ismertetése. Ezeket úgy kell előkészíteni, hogy a muzikusok alkalmazhassák azokat a gyakorlatban. Kiegészítőképpen praktikusak a fizikai gyakorlatok, mivel az emocionális agy a testet tartósabban megéri és gyorsabb magatartásváltoztatásokhoz vezet. A kutatás három példáját, az önértékelést, önbizalmat, az áldozati szerep felhagyását, barátságokat és hálózatokat közelebbről is megvilágítjuk.

Önértékelés és önbizalom

Azok a muzikusok akik megbecsülik önmagukat megelégedettek, képesek valamibe belekezdeni, a stressz szituációkat jobban tudják kezelni. Növendékek és professzionális muzikusok, akik önkritikusan foglalkoznak fogyatékságaikkal, hajlanak arra, hogy másokkal hasonlítsák össze magukat. A nem reálisan magas elvárások és igények saját képességeik iránt gyakran destruktív hatásúak.

Néha egyszer gyakorlatok is segítenek, hogy a legtöbbször már korán jelentkező kisebbségi érzés ellen védekezzünk, ellenstratégiákat dolgozzunk ki. Példa: egy muzsikust a feladatot kapja, hogy a színpadon játsszon el egy darabot. Amikor elhagyja a színpadot, alig észrevehető testi gesztusokat tesz, mint pl. összeszorított ajkak, gyámoltalan lesütött pillantás, lebecsülő kézmozdulatok, mindazt, ami belsőleg lejátszódik benne. Ezeket a gyakorlatokat addig kell ismétetni, míg a muzsikust a színpadot pozitív gondolatokkal, érzésekkel és gesztusokkal hagyja el.

Szakítás az áldozati szereppel

A muzsikussal folytatott beszélgetések során gyakran hallunk panaszokat má-

sokra: „Ezzel a dirigenssel nem tudok együtt dolgozni. A pultszomszédomban mindig újra megjegyzéseket tesz rám. Nekem egyáltalán sosem volt olyan tanárom, aki támogatott volna.” Önmagát áldozatnak látni, anélkül, hogy kritikusán feltenné a kérdést: „Mit tehetek? Hogyan javíthatnám meg a helyzetemet?” Egyszer szerepjátékokban hozunk létre ilyen szituációkat. A cél: belsőleg lezárni az ilyen magatartást, aztán más viselkedési- és gondolkodási modelleket kipróbálni.

Barátságok, hálózatok

Ha a muzsikuskor védett csoportban egymás között vannak és elmesélik, amit zenekarukban átélnek, gyakran olyan méltatlan, ellenséges szituációkról, irigységről,

konkurenciáról beszélnek, amelyek egészen a kirekesztésig terjedhetnek. Az ilyen beszélgetések végén már majdnem teljesen felszabadult, bizalmas, sőt laza kommunikációt lehet megfigyelni. Szakmai világukban azonban állandóan ellenkező tapasztalatokat szereznek. Ez azt mutatja, hogyan lehet a muzsikuskor támogatni, bátorítani.

Az olyan zenepszichológia, amely a megelőzésen alapszik, értelmes és segítséget nyújt. Az egészség megőrzésének művészete abban áll, hogy a megrögzött beállítottságokat, beteges önképeket feltárja és produktív látásmóddal és viselkedési mintákkal helyettesítse.

(Das Orchester 2009/2)

Peer Abilgaard

Miképpen lehet megszerezni és megtartani egészségünket

Ha terapeuták, orvosok és talán érintettek egy tudományos szakmai kongresszus alkalmával találkoznak, általában a betegségek, lehetséges okaik és a megfelelő terápiák állnak az érdeklődés középpontjában.

Nem lehetne megfordítani a fegyvert, és megkérdezni, mi menti meg az embereket a betegségtől? Ez a perspektíva-váltás volt a Deutsche Gesellschaft für Musikphysiologie und Musiktherapie (A Zenei Fiziológia és Muzsikoterápia Német Társasága)

„Mi tartja egészségesen a muzikusokat” címmel 2008 őszén, a Kölni Zeneművészeti Főiskolával közösen rendezett 9. szimpóziumának tematikus vezérfonala.

A fentnevezett szervezet alapítása, 1994 óta, többek között a zenészek orvosi ellátásának javításával, a muzsikálás fiziológiájával foglalkozó tudomány – e téren a kutatás és oktatás – támogatásával, a muzsikuskor képzésében és szakmai segítésében érdekeltek. interdiszciplináris együttműködésével foglalkozik. Az ebben az összefüggésben gyakran emlegetett összehasonlításnak a hivatásos muzsikuskor és élsportolók között változatlanul jogosultsága van. Pályájuk során mindkét szakmai csoporthoz tartozóknak testük és szellemük teljes integritására kell hagyatkozniuk, azzal a jelentős különbséggel, hogy a sportolók általában harminc évek közepén fejezik be karrierjüket, míg a hivatásos muzsikuskor ekkor további 30 éves pályájuknak még az elején járnak.

Azt, hogy milyen szokatlanok ezek a szakmai terhelések, az elmúlt 20 évben hatásosan kifejtették és tudományosan alátámasztották. De az ártalmak perspektívájának kiemelése, ha a sajtó „Betegen a zenekari árokból” címmel közöl cikket, valóban a teljes igazság? A muzsikuskor pályája valóban magas rizikó faktorral rendelkezik?

Igen is, meg nem is. Igen, amennyiben a terhelések valóban nagyok és a széles nyilvánosság részére még mindig rejtve maradnak, a megbetegedéseket tabuként kezelik és a szakmai segítség gyakran nem megfelelő. Az igen azonban akkor azt is jelenti, hogy a gondot felismerik annak érdekében, hogy egy második lépéssel az orvosi és pedagógiai gondoskodás megjavítására vállalkozzanak.

A nem másfelől azonban azt jelenti, hogy nem kell leragadni a deficitek vizsgálódásánál és nemcsak a betegséget kell felismerni, hanem meg kell kérdezni, hogy mi óv meg tőle. Továbbá: ha a betegséget már nem lehetett elkerülni, fel kell tenni a kérdést: hogyan győzték azt le mások? Melyek azok a személyiségi jegyek, amelyek lehetővé teszik számunkra, hogy a testi és/vagy pszichikai stresszt könnyebben kezeljék?

Az erőforrások erősítése

Ezzel kapcsolatban a tudomány az elmúlt években néhány új, fontos szempontot hozott nyilvánosságra. Így például a humort, a megterhelések értelmébe és le-

küzdhetőségébe vetett hitet, mint úgynevezett védelmi faktorokat tárgyiasították. Ezeken az általános szempontokon kívül azonban léteznek még egészen személyes, egyéni tulajdonságok is, amelyek a fájdalommal való kapcsolatot (jobban) uralni tudják. A személyes betegség-történet megbeszélése után az orvosnak az a kérdése, hogy: „Tulajdonképpen hogy bírta ki mindezt a szenvedést?” Nagyon tanulságos volna, de ez a világ igen kevés praxisában hangzik el, pedig sok felvilágosítást adna az erőforrásokról, egy embernek a stressz legyőzéséhez való tehetőségéről. Ezeknek az erőforrásoknak a további erősítése az emberek egyéni képességeit tekintetbe véve gyakran egy-

szer út lenne a javuláshoz. „Onnan elhozni az embereket, ahol állnak” orvosi-terapeutikus összefüggés szempontjából is gazdagodást jelentene.

Tapasztalatom szerint az orvosokat, terapeutákat, pedagógusokat és érdekelteket ez az erőforrás-orientált nézőpont nemigen inspirálja. A muzsikálás természetesen már önmagában is protektív; a muzsikusoktól azonban a mindennapok strukturális adottságai is magas probléma megoldási képességet követelnek. Ösztönzően hathat híres művész személyiségek tanulmányozása is: Hogyan volt képes egy Bach, egy Beethoven vagy egy Sosztakovics olyan sok személyes gyöt-

relem mellett nemcsak nem felhagyni a komponálással, hanem olyan zenét alkotni, amelyik kivezet a szenvedésből?

A kölni konferencia alkalmával muzsikusok, pedagógusok, neurológusok, pszichoterapeuták és orvosok tartottak beszámolókat. Az előadások mellett volt lehetőség véleménycserére és kipróbálásra is. Az ajánlatok között szerepeltek különböző terápia módszerekkel foglalkozó workshopok, mint pl. Alexander technika, Feldenkrais módszer, jóga légzés, és Qi-Gong, (légzés és meditációs terápia) amelyeket sok muzsikus hasznosnak ítélt

(Das Orchester, 2009/2)

Amatőr zenekarban játszani erősíti az egészséget. Ez az összefüggés, amelyet egy új közvélemény-kutatás igazol, eddig ismeretlen volt a politikában és a társadalomban.

Senki sem vonja kétségbe, hogy a mérsékelt sportolás pozitív hatással van az egészségünkre. Ugyanez a muzsikálás és az egészségmegőrzés viszonyában nem ilyen magától értetődő, annak ellenére, hogy ismert: a zenehallgatás, és különösen az aktív muzsikálás pozitív hatással van az emberre.

2009 tavaszán három Aargau kantonbeli (Svájc) amatőr zenekarban írásbeli felmérést végeztek. Különösen az érdekelte a kérdezőket, mennyire állapítható meg pontosan meghatározott kritériumok alapján a zenekari tagoknál a közös zenélés pszichikai és szociális hatása. Ezen kívül azt is kutatták, hogy az egészségmegőrző hatást a megkérdezettek észlelték-e és tudatosan ápolták-e.

A felmérés eredménye:

Az összesen 70 kérdőív értékelése megmutatta, hogy az amatőrzezenekar-béli zenélés különösen a pszichikai területen hat pozitívan. A tagok túlnyomórészt arról számoltak be, hogy a zenekari játék ideje alatt teljes

figyelmüket a zenélés köti le, s ez által gondtalanságot és jó közérzetet tapasztalnak. A problémáikat egy időre elfelejtik, ennek nyugtató hatása van. A körkérdés eredményei arra utalnak, hogy a zenélés az életminőség javulása mellett (életöröm, elégedettség, bizakodás és ösztönzés) zenei továbbképzésként is figyelembe vehető, így az önértékelésük is erősödik. A megkérdezett zenészek optimizmussal beszéltek az életükről, a jövőjükéről, ez is védő tényező lehet stresszes helyzetekben. Eszerint az amatőr zenekarban zenélés hatásos „anti-stressz-eszköz.”

Tehát a szociális hatást tekintve szintén kedvező a kép. A csapatmunka egyúttal társasági élet és folyamatos kölcsönös értékelés. A zenekari tagok ezt magasra értékelték. Annak ellenére, hogy a legtöbb tag a próbákön kívül ritkán jár össze, egymásnak fontosak. A közös öröm és a zenei élmény sajátos módon összeköti a résztvevőket. Az eredmények alapján megállapítható, hogy egy amatőrzezenekar-béli tevékenység lényeges erőforrás a szociális egészséghez, mindenekelőtt az egyes tagok integrációját és az érzelmi támogatását segíti.

Vajon tudatában vannak a zenekari tagok, hogy hobbijuk által aktívan támogatják az egészségüket? A választ erre a kérdésre az alábbi rangsor mutatja: a tagok az egészséget támogató tevékenységek között a zenélést tették az első helyre!

A leglényegesebb egészségmegőrző (elősegítő) tevékenységek (intézkedések) ranglistája a zenekari tagok értékelése alapján.

- zenehallgatás és muzsikálás
- elegendő alvás
- boldog párkapcsolatban élni
- egészséges táplálkozás
- nevetni tudás képessége
- megbízható barátok
- sportolás
- nemdohányzás
- biztos munkahely
- alkohol kerülése

Tanulságok a politika számára

A műkedvelő zenekarnak tehát fontos egészségmegőrző funkciója van. Ezt a társadalomban és a politikában is világosabbá kell tenni. Egyértelműen szükség van széles körű felvilágosításra.

Egy hangszer megtanulása ma is sokáig tart és sokba kerül, ez főleg az alacsony jövedelmű társadalmi rétegeket hozza hátrányba. Ha a kultúrpolitikai vezetésben tudatosra tehető, milyen lényeges szerepet vállalhatnak az egészség megőrzése területén, ha nemcsak a sportot, hanem a muzsikálást is az egészséggel asszociálják, akkor esetleg erre a területre is nagyobb támogatás juthat. Ez konkrét hozzájárulás lenne az egész társadalom egészségéhez, életkortól függetlenül.

Hanni Köch
Schweizer Musikzeitung
(Fordította: Miklós Attila)

DEBRECENI FILHARMONIKUS ZENEKAR ÉS KODÁLY KÓRUS

PRÓBAJÁTÉKOT hirdet

**BRÁCSA TUTTI
HATÁROZOTT IDEJŰ ÁLLÁSRA
2010. MÁJUS 28-ÁN 12 ÓRAKOR**

A próbajáték helyszíne: a zenekar próbaterme
4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c II. emelet

A próbajáték anyaga: J.S. Bach: Szvit vagy hegedű szólószonátából egy tétel
egy versenymű első tétele (kadenciával), vagy
virtuóz előadási darab

Zenekari állások lapról olvasása:
Csajkovszkij: Vonós szerenád I. tétel
Bartók B.: Hegedűverseny II. tétel
Wagner: Tannhäuser – nyitány
Mozart: Varázsfuvola – nyitány

A próbajáték anyaga a zenekar titkárságán átvehető.
Zongorakisérőt a zenekar nem biztosít.

Az álláshely betöltéséhez közép- vagy felsőfokú szakirányú végzettség szükséges.
Jelentkezéskor kérünk:
– rövid szakmai önéletrajzt
– szakirányú végzettséget igazoló okirat másolatát

Jelentkezési határidő: 2010. május 27.

Jelentkezés: postacím: 4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Telefon: 52-500-200. Fax: 52-412-395. Email: dfz@dfz.hu

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Debrecen, 2010. április 1.

Mocsáriné Dobos Ilona
igazgató h.

DEBRECENI FILHARMONIKUS ZENEKAR ÉS KODÁLY KÓRUS

PRÓBAJÁTÉKOT hirdet

**I. HEGEDŰ TUTTI
HATÁROZOTT IDEJŰ ÁLLÁSRA
2010. MÁJUS 28-ÁN 11 ÓRAKOR**

A próbajáték helyszíne: a zenekar próbaterme
4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c II. emelet

A próbajáték anyaga: Szabadon választott Mozart versenymű saroktétele
1 szabadon választott tétel J. S. Bach szólószonátáiból
vagy partitáiból

Zenekari állások: Mozart: Varázsfuvola – nyitány
Glinka: Ruszlán és Ludmilla – nyitány
Bartók B.: Concerto – I. és V. tétel
R. Strauss: Halál és megdicsőülés

A próbajáték anyaga a zenekar titkárságán átvehető.
Zongorakisérőt a zenekar nem biztosít.

Az álláshely betöltéséhez közép- vagy felsőfokú szakirányú végzettség szükséges.
Jelentkezéskor kérünk:
– rövid szakmai önéletrajzt
– szakirányú végzettséget igazoló okirat másolatát

Jelentkezési határidő: 2010. május 27.

Jelentkezés: postacím: 4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Telefon: 52-500-200. Fax: 52-412-395. Email: dfz@dfz.hu

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Debrecen, 2010. április 1.

Mocsáriné Dobos Ilona
igazgató h.

DEBRECENI FILHARMONIKUS ZENEKAR ÉS KODÁLY KÓRUS

PRÓBAJÁTÉKOT hirdet

**II. HEGEDŰ TUTTI
HATÁROZOTT IDEJŰ ÁLLÁSRA
2010. MÁJUS 28-ÁN 11 ÓRAKOR**

A próbajáték helye: a zenekar próbaterme
4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c II. emelet

A próbajáték anyaga: Szabadon választott versenymű saroktétele
1 szabadon választott tétel J. S. Bach szólószonátáiból
vagy partitáiból

Zenekari állások: Mozart: Varázsfuvola – nyitány
Smetana: Eladott menyasszony - nyitány
Bartók B.: Concerto – I. és V. tétel
R. Strauss: Halál és megdicsőülés
Beethoven: VI. szimfónia 4. tétel,
Beethoven: IX. szimfónia 1. 2. 4. tétel

A próbajáték anyaga a zenekar titkárságán átvehető.
Zongorakisérőt a zenekar nem biztosít.

Az álláshely betöltéséhez közép- vagy felsőfokú szakirányú végzettség szükséges.
Jelentkezéskor kérünk:
– rövid szakmai önéletrajzt
– szakirányú végzettséget igazoló okirat másolatát

Jelentkezési határidő: 2010. május 27.

Jelentkezés: postacím: 4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Telefon: 52-500-200. Fax: 52-412-395. Email: dfz@dfz.hu

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Debrecen, 2010. április 1.

Mocsáriné Dobos Ilona
igazgató h.

A PANNON FILHARMONIKUSOK – PÉCS

PRÓBAJÁTÉKOT hirdet

**II. HEGEDŰ SZÓLAMVEZETŐ
HELYETTESÍTŐ ÁLLÁSRA**

Próbajáték anyaga: Bach partita szabadon választott tétele
Mozart versenymű I. tétel kadenciával

Zenekari szemelvények: Bartók: Concerto
I. tétel 51-93
III. tétel 34-53
V. tétel 12-50 és 265-317 (felső szólam)
R. Strauss: Till Eulenspiegel
29-32 (ziffer!)
Mozart: Serenata notturna K.239
Marcia (I.tétel) szóla 2.hg
Mozart: Haffner szimfónia K.385
Allegro con spirito (teljes I.tétel)

Az írásbeli jelentkezéseket 2010. június 10-ig kérjük beküldeni az alábbi címre:
Pannon Filharmonikusok – Pécs
7621 Pécs, Király u. 19.

A próbajáték anyagát a jelentkezés regisztrálása után minden pályázónak megküldjük,
illetve személyesen a zenekar székházában átvehető. Zongorakisérőt biztosítunk!

A próbajáték tervezett időpontja: 2010. június 15.

A pontos időpontról a próbajáték anyagával egy időben adunk tájékoztatást.
Az állás betöltése: megegyezés szerint.
Az állást elnyerő művésznak szolgálati lakást biztosítunk.

Bővebb felvilágosítást a 72/ 510-114/24 telefonszámon adunk.

Pécs, 2010. április 20.

Horváth Zsolt
igazgató

A PANNON FILHARMONIKUSOK – PÉCS

PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET

NAGYBŐGŐ TUTTI HELYETTESÍTŐ ÁLLÁSRA

Próbajáték anyaga: Dittersdorf: Nagybőgőverseny I.II. tétel kadenciával
Zenekari szemelvények:

Bartók:	Concerto I. tétel eleje a „66” utáni 10. ütemig.
Bartók:	Zene vonósokra...I. tétel „15” után 2-től „35” után 1-ig
Bartók:	Kékszakállú... „112”-től a „118”-ig .
Beethoven:	9. szimfónia IV. tétel eleje az Allegro assai 24. üteméig
Brahms:	1. szimfónia I. tétel „E” – től az „E” után 25 –ig.
Mahler:	2. szimfónia I. tétel első 41 üteme
Schubert:	C-dúr szimfónia Scherzo tétel eleje a „D” –ig
Schumann:	4. szimfónia IV.tétel 660. ütemtől a 724.-ig. ill. a „C” után 2 – től a végéig
Mozart:	Haffner szimfónia KV.835 IV. tétel eleje „A”-ig
R. Strauss:	Don Juan „O” után7. től az „S” –ig
Wagner:	A Bolygó Hollandi – nyitány „F” –től a „K”-ig

Az írásbeli jelentkezéseket 2010. június 10 -ig kérjük beküldeni az alábbi címre:
Pannon Filharmonikusok – Pécs
7621 Pécs, Király u. 19.

A zenekari szemelvényeket a jelentkezés regisztrálása után minden pályázónak megküldjük, illetve személyesen a zenekar székházában átvehetők. Zongorakísérőt biztosítunk!

A próbajáték tervezett időpontja: 2010. június 15.

A pontos időpontról a próbajáték anyagával egy időben adunk tájékoztatást.

Az állás betöltése: megegyezés szerint.

Az állást elnyerő művésznak szolgálati lakást biztosítunk.

Bővebb felvilágosítást a 72/510-114/24 telefonszámon adunk!

Pécs, 2010. április 20.

Horváth Zsolt
igazgató

A PANNON FILHARMONIKUSOK – PÉCS

PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET

ÜTŐ TIMPANI KÖTELEZETTSÉGGEL ÁLLÁSRA

Próbajáték anyaga: Egy szabadon választott Bach cselló szvit tétel
Egy szabadon választott timpani előadási darab
Bent Lylloff: Etude for snare drum, Arhus etude no. 9

Zenekari szemelvények:

Timpani:	Elliott Carter: Eight pieces for timpani / 8. Marsh
Bartók:	Concerto 4. tétel (42-50ig)
Beethoven:	9. szimfónia 4. tétel (814- végig)
Brahms:	1. szimfónia 4. tétel (419- végig)
Hindemith:	Szimfonikus metamorfózisok (2. tétel)
Bent Lylloff:	Arhus etűd
Ravel:	Bolero
Rimskij-Korszakov:	Seherezáde 3. 4. tétel
Rossini:	Tolvaj szarka - nyitány
Stravinsky:	Tűzmadár
Gershwin:	Porgy és Bess
Kodály:	Háry-szvit, 6. Császári udvar bevonulása
Debussy:	La Mer
Réztányér:	Csajkovszkij: Rómeó és Júlia nyitány Csajkovszkij: 4. szimfónia 4. tétel (270-)
Vibrafon:	Bernstein: West Side Story
Dobfelszerelés:	Bernstein: West Side Story(részletek)

Az írásbeli jelentkezéseket 2010. június 10-ig kérjük beküldeni az alábbi címre:
Pannon Filharmonikusok – Pécs, 7621 Pécs, Király u. 19.

A próbajáték anyagát a jelentkezés regisztrálása után minden pályázónak megküldjük, illetve személyesen a zenekar székházában átvehetők.

A próbajáték tervezett időpontja: 2010. június 15.

Az állás betöltése: megegyezés szerint

Az állást elnyerő művésznak szolgálati lakást biztosítunk.

Bővebb felvilágosítást a 72/ 510-114/24 telefonszámon adunk.

Pécs, 2010.április 20.

Horváth Zsolt
igazgató

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET

II. HEGEDŰ SZÓLAMVEZETŐI ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2010. június 3. (csütörtök) 10.00

Helye: Zenekari székház (3525 Miskolc, Fábán u. 6/a)

A próbajáték anyaga:

- Egy tetszőlegesen választott tétel J.S. Bach Szólószonátáiból vagy Partitáiból (kivéve: Menuett, Gavotte, Bourrée, Gigue az E-dúr partitáiból)
- Az első tétel kadenciával W.A. Mozart : G-dúr (K.216), D-dúr (K.218) vagy A-dúr (K.219) hegedűversenyéből.

Zenekari állások:

Mozart: Varázsfuvola – nyitány	16. ütemtől „B”-ig (Allegro)
Bartók: Táncszvit III. tétel	22-től 26-ig
Beethoven: I. szimfónia II. tétel	Eleje „A”-ig
Brahms: II. szimfónia IV. tétel	Eleje „B” után 5-ig
Sztravinszkij: Petruska	68 előtt 1-től 73-ig
Mendelssohn: Skót szimfónia I. tétel	Bevezetés
Smetana: Az eladott menyasszony – nyitány	Eleje a 32. ütemig
Mahler: I. szimfónia IV. tétel	Eleje 3 után 1-ig
R. Strauss: Zarathusztra	18 előtt 8-tól 18-ig 51 előtt 3-tól 53-ig
Bartók: Concerto V. tétel (Fúga)	265-től 317-ig

Jelentkezés: írásban, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!)

2010. május 31-ig levélben, vagy személyesen a zenekar irodájában (cím: 3525 Miskolc, Fábán u. 6/a). A zenekari szólamok kottái az irodában átvehetők, ill. igényelhetők H.–Cs.: 9–16 óra között, P.: 9–12 óra között a 46/323-488-as telefonszámon.

Jelentkezés feltétele: minimum három éves zenekari gyakorlat

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít.

Bérezés: Kjt. szerint. Egyéb juttatás: étkezési hozzájárulás

Miskolc, 2010. március 31.

Szabó Péter
igazgató

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET

NAGYBŐGŐ TUTTI ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2010. június 3. (csütörtök) 12.00

Helye: Zenekari székház (3525 Miskolc, Fábán u. 6/a)

A próbajáték anyaga:

- egy barokk szonátatétel vagy Hans Fryba: Szvit régi stílusban c. művének egy tétele
- egy tetszőlegesen választott nagybőgőverseny saroktétele

Zenekari állások:

- Beethoven: V. szimfónia III. tétel
- Beethoven: IX. szimfónia IV. tétel eleje (recitativo)
- Brahms: IV. szimfónia II. tétel
- Bartók: Concerto I. tétel eleje
- Mozart: g-moll szimfónia I. tétel
- Mozart: Figaro házassága – nyitány
- Muszorgszkij: Egy kiállítás képei – Samuel Goldenberg és Schmyle

Jelentkezés: írásban, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!)

2010. május 31-ig levélben, vagy személyesen a zenekar irodájában (cím: 3525 Miskolc, Fábán u. 6/a). A zenekari szólamok kottái az irodában átvehetők, ill. igényelhetők H.–Cs.: 9–16 óra között, P.: 9–12 óra között a 46/323-488-as telefonszámon.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít.

Bérezés: Kjt. szerint

Egyéb juttatás: étkezési hozzájárulás

Sikeres próbajáték esetén a munkaszerződés megkötésének a feltétele az érvényes erkölcsi bizonyítvány bemutatása.

Miskolc, 2010. március 31.

Szabó Péter
igazgató

DEBRECENI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Május 6.

Bartók terem

Michael Praetorius:
Es ist ein Ros' entsprungen
Sven-David Sandström:
Es ist ein Ros' entsprungen
Henry Purcell: Hear my prayer,
O Lord
Sven-David Sandström:
Hear my prayer, O Lord
Johann Sebastian Bach:
Komm, Jesu, komm
Sven-David Sandström:
Komm, Jesu, komm –
Magyarországi bemutató
Johann Sebastian Bach:
Lobet den Herrn
Sven-David Sandström:
Lobet den Herrn –
Magyarországi bemutató
Vez.: Pad Zoltán

Május 13.

Kölcsey Központ

Mozart:
Esz- dúr szimfónia KV. 543
Mahler:
V. (cisz-moll) szimfónia
Vez.: Kocsár Balázs

Május 27.

Kölcsey Központ

Ravel:
Spanyol rapszódia
Debussy: Iberia suite
De Falla:
Hét spanyol népdal
Ravel: Bolero
Km.: Francesca Provvisionato
Vez.: Kocsár Balázs

Június 2.

Bartók terem

Monteverdi:
Vespro della Beata Vergine
Vez.: Vashegyi György

BUDAFOKI DOHNÁNYI ERNŐ SZIMFONIKUS ZENEKAR

Május 9. vasárnap 11:00

Olasz Kultúrintézet

Megérthető/6
A megválaszolt kérdés
Hommage á Földes Imre
Kodály: Psalmus Hungaricus
Cselóczki Tamás – tenor
Budapesti Akadémiai
Kórustársaság
(karigazgató: Balassa Ildikó)
Előad és vez.:
Hollerung Gábor

Május 16. vasárnap 19:30

Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Énekel az ország
Händel: Izrael Egyiptomban
Kiss Noémi – szoprán
Megyesi Schwartz Lúcia –
mezzoszoprán
Kálmán László – tenor
Konkoly Balázs – basszus
Szentimrei László – basszus
Országos Egyesített Kórus
Vez.: Hollerung Gábor

Május 28. péntek 19:00

Klauzál Ház

Budafoki/7
Brahms:
Akadémiai ünnepi nyitány
Madarász: II. zongoraverseny
Csajkovszkij: I. szimfónia
Jandó Jenő – zongora
Vez.: Stephen D'Agostino

Május 30. vasárnap 19:30

Olasz Kultúrintézet

Universitas/7
Lajtha László: III. szvit
Dvořák: Csellóverseny
Csajkovszkij: I. szimfónia
Tatjana Vaszilijeva – cselló
Vez.: Stephen D'Agostino

BUDAPESTI FILHARMONIAI TÁRSASÁG

CONCERTO BUDAPEST

Május 9. (vasárnap) 11.00 óra

Telekom Zeneház

Manó bérlet

Május 19. (szerda) 19.30 óra

Művészetek Palotája

Romantikus bérlet
Brahms:
Tragikus nyitány Op. 81
Berg: Hegedűverseny Op. 61
Bruckner: IV. „Romantikus”
szimfónia Esz-dúr
Km.: Keller András – hegedű
Vez.: Takács-Nagy Gábor

DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Május 14. péntek 19:00

Duna Palota

Tavaszi bérlet
„Függöny fel!” népszerű opera
nyitányok
Bellini, Bizet, Donizetti, Lehár,
Nicolai, Offenbach, Rossini,
Weber,
Vez.: Kovács László

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

Május 7. 19.00 óra

Richter-terem

Varga Tibor bérlet
„A nő”
Mendelssohn, Grieg, Smetana,
Gounod, Verdi, Bizet művei
Vez.: Rácz Márton

Május 14., péntek, 19:00

Győr, Richter-terem

Richter János bérlet
„Chopin-év”
F. Schubert:
Rosamunda – nyitány
F. Chopin: e-moll
zongoraverseny, op. 11
R. Korszakov:
Seherezade, op. 35
Vez.: Medveczky Ádám
Km.: Nagy Ervin zongora

Május 23. 19.30

Baden Casino (Ausztria)

Haydn:
Ouverture Windsor Castle
C-dúr Csellóverseny
Trombitaverseny
90. C-dúr szimfónia
Vez.: Norbert Pfaffmeyer

Június 5. Győr, Széchenyi tér

Atadó ünnepség – Gálakonzert

Június 19. 19:00

Fertőrákosi Barlangszínház

Szegedi Csaba áriaestje,
Sztárvendég: Miklósa Erika
Mozart: Don Giovanni -nyitány
Don Giovanni és Zerlina ket-
tőse
Figaro házassága – A gróf áriája
Donizetti: Szerelmi bájital –
Adina és Dulcamara kettőse
Massenet: Thais – Meditation
Offenbach: Hoffmann meséi –
Dappertutto áriája
Delibes:
Lakmé – Csengettyűária
Rossini:
A sevillai borbély – nyitány
Figaro belépője
Rosina áriája F-dúr
Rosina és Figaro kettőse
Verdi: Macbeth – Macbeth áriá-
ja a IV. felvonásból
Traviata 1. felvonás előjáték
Don Carlos – Posa áriája és
halála IV. felvonásból
Traviata Violetta áriája az I.
felvonásból
Vez.: Medveczky Ádám

Június 27. Győr

Szent László Nap
Burkali Teodór:
Szent László Himnusz

Július 2. Győr

Győrkec Fesztivál megnyitó
Balogh Sándor,
Lukácsházi Győző:
Tuba Tóbiás

Július 4. Fertőrákos, 17.00

Püspöki Palota udvara

Haydn:
Acide e Galatea
sinfonia-overtura
Mozart:
K. 550. g-moll szimfónia
Beethoven: I. szimfónia
Vez.: Berkes Kálmán

Július 5. Győr, 20.00

Xantus Múzeum udvara

Haydn:
Acide e Galatea
sinfonia-overtura
Mozart:
K. 550. g-moll szimfónia
Beethoven: I. szimfónia
Vez.: Berkes Kálmán

MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

Május 5. szerda, 19.30

Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Szöke Tibor mesterbérlet

Berlioz:
Római karnevál – nyitány
Paganini:
II., h-moll hegedűverseny
Csajkovszkij:
III. szvit, op. 55
Km.: Alexander Markov
Vez.: Vladimir Ponkin

Május 9. vasárnap, 19.00

Vasúttörténeti Park

Verdi Terezinben
Defiant Requiem – Lázadó
Requiem
Km.: Béres Ilona és Garas
Dezső
Vez.: Murry Sidlin

Május 11., kedd 16.30

Bűgöcsiga – hangversenysorozat babáknak és mamáknak

Május 11., kedd 17.30

Szeretethang – hangversenysorozat várandós kismamáknak

Mindkét program a zenekar
próbatermében lesz:
VIII. Múzeum utca 11.
Az előadásokat Ácsné Székely
Edit vezeti.
Közreműködnek
a MÁV Szimfonikus Zenekar
művészei

Május 18. kedd, 18.00
Festetics Palota, Budapest,
VIII., Pollack Mihály tér 3.

Festetics bérllet

Wolf: Olasz szerenáé
 Villa Lobos:
 Bachianas Brasileiras No. 5
 Villa Lobos:
 Bachianas Brasileiras No. 9
 Barber:
 Knoxville – Summer of 1915
 Kodály: Nyári este
 Km.: Fodor Beatrix
 Vez.: Rodrigo de Carvalho

Május 26. szerda, 19.00
Budapesti Operettszínház,
Budapest, Nagymező utca 17.

Erdélyi Miklós bérllet

Grieg: Peer Gynt – I. szvit
 Villa Lobos: Szaxofonverseny
 Sibelius: V. szimfónia
 Km.: Csepregi Gyula
 Vez.: Rodrigo de Carvalho

Május 29., szombat, 11.00
Stefánia Palota: Budapest,
XIV. Stefánia út 34.

Unokák és nagyszülők
hangversenyei

A sugár úti palota
 Erkel Ferencre emlékezünk,
 születésének 200. évfordulóján
 Keresztmetszet
 a Hunyadi László c. operából
 Vez.: Szennai Kálmán

Június 9. szerda, 19.00
Budapesti Operettszínház,
Budapest, Nagymező utca 17.

Lukács Miklós bérllet

Sibelius: Románc
 Sibelius: Impromptu
 Beethoven:
 c-moll zongoraverseny
 R. Strauss: A hősi élet
 Km.: Jandó Jenő
 Vez.: Csaba Péter

Június 18. péntek, 18.00
Festetics Palota, Budapest,
VIII., Pollack Mihály tér 3.

Festetics bérllet

Haydn: 39., g-moll szimfónia
 Szóllósy:
 III. concerto 16 vonósra
 Haydn: 83., g-moll szimfónia
 Vez.: Takács-Nagy Gábor

Június 23. szerda, 17.00
Nemzeti Múzeum

Beethoven: II. szimfónia
 Sibelius: III. szimfónia
 Vez.: Jukka Iisakkila

Június 30. szerda
(esőnap július 2. péntek)

Hangverseny az ÁLLATKERTBEN

Beethoven-est
 Vez.: Kollár Imre

MISKOLCI SZIMFONIKUS
ZENEKAR

Május 10. 19.00

Művészetek Háza, Miskolc
Szezonbérlet

Mozart:
 A-dúr hegedűverseny K.219
 Mahler: V. szimfónia
 Hegedű: Kokas Katalin
 Vez.: Kovács László

Június 10. 19 óra
Miskolci Nemzeti Színház

Bartók + Európa Miskolci
Nemzetközi Operafesztivál

Bartók Béla:
 A kékszakállú herceg vára
 Giacomo Puccini:
 Gianni Schicchi
 Közreműködnek:
 Rálik Szilvia,
 Cser Krisztián,
 Kálmán Péter.
 Díszlettervező: Khell Csörsz
 Jelmeztervező:
 Gyarmati Ágnes
 Vez.: Nánási Henrik
 Rendező:
 Kerényi Miklós Gábor

Június 16. 19 óra
Művészetek Háza, Miskolc

Bartók + Európa Miskolci
Nemzetközi Operafesztivál

Gustav Mahler:
 Egy vándorlegény dalai
 Km.: Polgár László
 Vez.: Kovács László

Június 24. 17.00, 19.00
Miskolci Nemzeti Színház,
Szabadtéri Színpad

Promenáád koncert
 Vez.: Kovács László

Június 20. 19 óra
Miskolci Nemzeti Színház

Bartók + Európa Miskolci
Nemzetközi Operafesztivál

Európa Gála
 Szólisták:
 Tuija Knihtilä, Barbara
 Dobrzanska, Marco Stella,
 Giuseppe Giacomini
 Vez.: Carlo Montanaro

NEMZETI
FILHARMONIKUSOK

Május 6. 19:30
Művészetek Palotája – Bartók

Béla Nemzeti Hang-
versenyterem, Budapest

Nem bérletes előadás

R. Strauss: Don Juan, op. 20
 Sosztakovics: II. (ciszh-moll)

hegedűverseny, op. 129
 Rahmanyinov: Vocalise, op. 34
 Rahmanyinov-Kocsis:
 Tizenöt dal
 Vez.: Kocsis Zoltán
 Km.: Nemzeti Énekkar,
 A Magyar Rádió Gyer-
 mekkórusa, Hegedű: Gidon
 Kremer, Tenor: Fekete Attila,
 Bariton: Anatolij Fokanov

Május 9. 11:00
Művészetek Palotája – Fesz-
tivál Színház, Budapest

Zenés vizeken... – Gyerekbérlet
...a 20. századi zenében

Debussy: Nocturnes – I. tétel:
 Felhők
 Debussy: A tenger – részletek
 Britten: Négy tengeri közjáték –
 részletek
 Schönberg: Öt zenekari darab,
 op. 16 – III. tétel: Színek
 Honegger: Pacific 231
 Debussy: Nocturnes – III. tétel:
 Szirének
 Vez.: Antal Mátyás
 Km.: Nemzeti Énekkar,
 Énekes szólista,
 műsorvezető: Kovács Sándor

Május 9. 15:00
Művészetek Palotája – Fesz-
tivál Színház, Budapest

Zenés vizeken... – Gyerekbérlet
...a 20. századi zenében

Debussy: Nocturnes – I. tétel:
 Felhők
 Debussy: A tenger – részletek
 Britten: Négy tengeri közjáték –
 részletek
 Schönberg: Öt zenekari darab,
 op. 16 – III. tétel: Színek
 Honegger: Pacific 231
 Debussy: Nocturnes – III. tétel:
 Szirének
 Vez.: Antal Mátyás
 Km.: Nemzeti Énekkar,
 Énekes szólista,
 műsorvezető: Kovács Sándor

Május 13. 19:30
Művészetek Palotája – Bartók
Béla Nemzeti Hang-
versenyterem, Budapest

Ének és szimfónia – Klemperer-
bérlet 2009-2010

Schönberg:
 Előjáték a Genezishez, op. 44
 Sztaravszkij: Bábel (1944)
 Schönberg:
 Egy varsói túlélő, op. 46
 Vincent d'Indy: Jean Hunyade
 – szimfónia, op. 5
 Saint-Saëns: III. (c-moll,
 „Orgona”) szimfónia, op. 78
 Vez.: Antal Mátyás
 Km.: Nemzeti Énekkar,
 Orgona: Virágh András

Május 24. 19:30
Művészetek Palotája – Bartók
Béla Nemzeti Hang-
versenyterem, Budapest

Hangszer és pálcza – Ferencsik-
bérlet 2009-2010

Haydn: C-dúr gordonkaverse-
 ny, Hob. VII/b:1
 Bruckner:
 VII. (E-dúr) szimfónia
 Vez.: Heinrich Schiff
 Km.: Gordonka (Cselló):
 Heinrich Schiff

PANNON
FILHARMONIKUSOK

Csigaház

Május 8., szombat 15.00 és
16.30 Civil Közösségek Háza
nyagterem

„Szüddobbanás”

A Pannon Filharmonikusok
 egyedi zenei programja
 KICSIKNEK! (4-8 év)

Még!esély!

Május 12., szerda 11.00
ZenePark

Brahms:
 2. szimfónia (D-dúr), op.73
 Vez.: Peskó Zoltán

Világstárok Pécssett sorozat
Május 12., szerda 19.30 PTE
Romhányi Aula

Mozart: 35. „Haffner” szimfónia
 (D-dúr) K.385
 Fazil Say: 3. zongoraverseny
 „Anatólia csendje”
 Brahms:
 2. szimfónia (D-dúr), op.73
 Vez.: Peskó Zoltán
 Km.: Fazil Say – zongora

Fővárosi év a fővárosban!
A Pannon Filharmonikusok,
a Pécs2010 EKF Program
Nagykövete

Május 14., péntek 19.30
Művészetek Palotája Bartók
Béla Nemzeti Hang-
versenyterem, Budapest

Mozart: 35. „Haffner” szimfónia
 D-dúr, K.385
 Fazil Say: 3. zongoraverseny
 „Anatólia csendje”
 Brahms:
 2. szimfónia (D-dúr), op.73
 Vez.: Peskó Zoltán
 Km.: Fazil Say – zongora

Május 15., szombat 18.00 ANK
Segítség, komolyzene!

Tombol a romantika!
 Brahms: 2. szimfónia (D-dúr)
 op.73

Km.: Bujtor Balázs,
László Csaba
Vez.: Vass András

Május 20., csütörtök 19.30
PTE Romhányi Aula
1 arc – 2 hang

Crossover az opera és a könnyűzene világában
Mozart: Figaro házassága – Nyitány
Mozart: Cosi fan Tutte – Come scoglio
Gounod: Rómeo és Júlia – Ah, je veux
Mascagni: Parasztsücsület – Intermezzo
Gounod: Faust – Ah, je ris 'Ékszer ária'
Puccini: Bohémélet – Quando m'en vó
J. Strauss: Denevér – Csárdás (Rosalinda csárdása)
My Fair Lady – zenekari szvit
Christina Aguilera: Hurt – új, szimfonikus hangszerelés
Christina Aguilera: The Voice Within – új, szimfonikus hangszerelés
Celine Dion: All by Myself – új, szimfonikus hangszerelés
Stein – Bock – Harnick: Hegedűs a háztetőn
Whitney Huston: I Will Always Love You – új, szimfonikus hangszerelés
Queen: The Show Must Go On – új, szimfonikus hangszerelés
Vez.: Silló István
Km.: Nina Bernsteiner – szoprán

Május 29., szombat 18.00
Szabadtéri piknik a Pannon Filharmonikusokkal
Zenekari Piknik

Világsztárok Pécssett sorozat
Június 3., csütörtök 19.30
PTE Romhányi Aula

Saint-Saëns: Le Rouet D'Omphale, op. 31
Schumann: a-moll csellóverseny, op. 129
Veress: Threnos
Roussel: Bacchus és Ariadné, 2. szvit, op. 43
Vez.: Gilbert Varga
Km.: Leonard Elschenbroich – cselló

Június 5., szombat 19.00
Gyárvárosi Katolikus Templom

A Pécsi Szimfonia koncertje
Corelli: Esz-dúr Concerto Grosso, op.6, no.12
Albinoni: d-moll oboaverseny, op.9, no.2
Vivaldi: Négy évszak – Tavasz

Haydn: C-dúr („Medve”) szimfónia, Hob. I:82
Vez.: Vass András

Bartók + Európa 2010 Miskolci Nemzetközi Operafesztivál Nyitókoncertje
A Pannon Filharmonikusok, a Pécs2010 EKF Program Nagykövete
Június 9., szerda 20.00
Miskolci Nemzeti Színház

Csigaház
Június 12., szombat 15.00 és 16.30 Civil Közösségek Háza nagyterem
„Kicsi vagyok én, majd meg-növök én...”
A Pannon Filharmonikusok egyedi zenei programja
KICSIKNEKI (4-8 év)

Zene Ünnepe
Június 21., hétfő 17.00
Kossuth tér (esőhelyszín): PTE Romhányi Aula)

Mesterek és tanítványaik hangverseny
Pécsi Szimfonia
Vez.: Vass András
Közreműködnek:
Sturcz Noémi – alt
Győri András – oboa
Forró Fruzsina – fuvola
Girán Péter – gitár
Balogh Ádám – zongora
Domján Katalin – gordonka
Szőke Noémi – szaxofon

Zene Ünnepe
Június 21., hétfő 20.00
Kossuth tér (esőhelyszín): PTE Romhányi Aula)
Orff: Carmina Burana
Vez.: Peskó Zoltán

SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Május 9., vasárnap, 19:30, Budapest, MÜPA

Szimfonikus Körkép
Kovács Z.: 1. fagottverseny
Dohnányi: I. szimfónia, Szimfonikus percek
Vez.: Robert Houlihan

Május 12., szerda, 19:30, Bartók Terem
Szimfonikus Színház
Savaria Szimfonikus Zenekar és Weöres Sándor Színház közös műsora

Május 15., szombat, 20:00 Fő tér
Vez.: Rózsa Ferenc

Május 22., Agora Művelődési és Sportház
Vox Humana
(Szimfonia bérlettel összevont előadás)

Beethoven: István király – nyitány, op. 117.
Dohnányi: Szimfonikus percek, op. 36.
Beethoven: IX. szimfónia, op. 125.
Km.: Nemzeti Énekkar
Vez.: Vásáry Tamás

Június 4., péntek
Bartók Terem

Brahms: I. zongoraverseny
IV. szimfónia
Krausz Adrienn – zongora
Vez.: Eötvös Péter

Június 19., szombat, Szentivánéji hangverseny
Strauss-est
Vez.: Hermine Pack

Július 8–20. Nemzetközi Bartók Szeminárium és Fesztivál

Július 8., csütörtök
Nyitó hangverseny

Július 20., kedd
Záró hangverseny

Augusztus 21., szombat
Kőszegi hangverseny

SEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Május 4. kedd 19:30
Színház
Fricsay/6

Massenet: Phaedra – nyitány
Bartók: Hegedűverseny
Albéniz: Henry Clifford – nyitány
Albéniz: Merlin – közzjáték
Debussy: Három noktürn
Km.: Kokas Katalin – hegedű,
Vaszy Viktor Kórus női kara
Vez.: Thomas Herzog (Svájc)

Május 17. hétfő 19.30
Békéscsaba, Jókai Színház

Massenet: Phaedra – nyitány
Bartók: Hegedűverseny
Albéniz: Henry Clifford – nyitány
Albéniz: Merlin – közzjáték
Debussy: Három noktürn
Km.: Kokas Katalin – hegedű,

Vaszy Viktor Kórus női kara
Vez.: Thomas Herzog (Svájc)

Május 18. kedd 12.00
Színház

Ifj. bv. délidőben/ 3
Rossini: A tolvaj szarka – nyitány
C. Franck: d-moll szimfónia – II., III. tétel
Vez.: Gyüdi Sándor

Május 18. kedd 19.30
Színház

Vaszy/6
Rossini: Tolvaj szarka – nyitány
Paganini: D-dúr hegedűverseny nr. 1. , op.6
C. Franck: d-moll szimfónia
Km.: Lendvay József
vez.: Gyüdi Sándor

Május 21. péntek 19.00
Kecskemét

Händel: Messias
Km.: énekművészek,
Vaszy Viktor Kórus
Vez.: Gyüdi Sándor

Jún. 4. péntek 19.00
Kalocsa

Kékmadár Fesztivál
Händel: Dettingeni Te Deum
Km.: Vaszy Viktor Kórus,
énekművészek
Vez.: Gyüdi Sándor

SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Május 3. 19:00
Megyeháza díszterme, Szolnok
Mozart-est

Don Giovanni – nyitány
g-moll szimfónia K 183
g-moll szimfónia K 550
Vez.: Izaki Maszahiro

Május 10. 19:00
Aba-Novák Kulturális Központ, Szolnok

Wagner – est
Rienzi-nyitány
Tannhäuser-nyitány
Wagner: Lohergin-az I. és a III. felvonás előjátéka
A nürnbergi mesterdalnokok – nyitány
Wesendonck-dalok
Trisztán és Izolda-előjáték és Izolda szerelmi halála
Km.: Német Judit – mezzoszoprán
Vez.: Izaki Maszahiro

Június 7. hétfő 19:00

**Damjanich János Múzeum
díszudvara**

Fantázia bérlet

Bécsi – est

Vez.: Deák András

Június 14. hétfő 19:00

Csello est

Dvorák: h-moll csellóverseny no. 2 op. 104

Elgar: é-moll csellóverseny op. 85

Km.: Furukawa Nobuo (Japán)

Vez.: Izaki Maszahiro

ZUGLÓI FILHARMÓNIA – SZENT ISTVÁN KIRÁLY SZIMFONIKUS ZENEKAR ÉS ORATÓRIUMKÓRUS HANGVERSENYEI

Május 11. kedd 18.00

**Ifjúsági hangversenyek a
Zuglói Zeneházban II/1.**

Kotroczó Szabolcs (fagott) és a Zuglói Filharmónia – Szent István Király Szimfonikus Zenekar koncertje

Vivaldi: C-dúr

fagottverseny (RV.472)

Piazzola: Az angyal halála

Ott Rezső: Andante és

Scherzo

Jolivet: Concerto fagottra

és kamarazenekarra

Km.:

Gábor-Nagy Nóra –

zongora, Beleznai Anna,

Méri Balázs – fagott.

Vez.: Horváth Gábor

Május 14. péntek 17.00

**Zuglói Szent István Zene-
ház**

Ifjúsági hangversenyek a

Zuglói Zeneházban II/2.

Farkas Izsák (hegedű) és a

Zuglói Filharmónia –

Szent István Király Szim-

fonikus Zenekar koncertje

Bach: Ciaccona

Grieg:

g-moll quartett I. t

Gerschwin: Három prelúd

Brahms:

D-dúr hegedűverseny I.t.

Km.: The Faces Quartett

(Farkas Izsák, Puss Ferenc,

Zárbok Zita, Farkas Áron),

Váradi Emőke – zongora.

Vez.: Ménesi Gergely

Május 15. szombat 16.00

Fővárosi Állat-és

Növénykert

Jó idő esetén a Japánkertben, rossz idő esetén a Barlangteremben

Május 16. vasárnap 10.30

16.00 óra

**Pastorale 2010 családi
hangversenysorozat IV/4.**

*„Elment a madárka idegen
országba”*

Moldvai és gyimesi

csángómagyar zene és tánc

Vendégeink: Petrás Mária

és a Tatros Együttes

Műsorvezető:

Solymosi Tari Emőke

Május 29. szombat 17.00

Térszene Zuglóban

Városligeti Lebán Ferenc

Operettgála

Városliget Királydomb

A műsorban a következő

operettekbelől hangzanak el

részletek:

Giuditta, Cáravics,

A mosoly országa,

Luxemburg grófja,

Cigányszerelem,

Bécsi asszonyok.

Km.: Geszthy Veronika,

Szendy Szilvia, Egyházi

Géza, Kiss Zoltán

Vez.: Záborszky Kálmán

Május 21., péntek 19.30

**Kovács Orsolya Diploma-
hangversenye**

Zeneakadémia,

Nagyterem

Mozart: Esz-dúr simfonia

concertante K.364

Km.: Kovács Orsolya

és Zárbok Zita

Brahms: D-dúr hegedű-

verseny II.-III. tétel

Km.: Kovács Orsolya

Vez.: Ménesi Gergely

Június 18. péntek, 18.30

Zuglói Szent István

Zeneház

A Zuglói Filharmónia

szőlőtáinak zenekari

hangversenye

Műsoron:

Haydn, Weber,

Mendelssohn, Brahms,

Lalo művei

Km.: Hajdó Bence,

Szöke Márton,

Sárkány Katalin,

Kirkósa Ágnes,

Petrus Bölöni Áron,

Makkos Noémi.

Június 19. szombat 17.00

Zsivora park

Térszene Zuglóban

Zuglói Filharmónia

Fúvószenekara

Vez.: Makovecz Pál

Július 12., hétfő 20.30

Vajdahunyad vár

Nyári Zenei Fesztivál 2010

F. Schubert:

Rosamunda – nyitány

E. Grieg: a-moll zongora-

verseny Op. 16.

Km.: Jandó Jenő

Saint – Saëns:

III. szimfonia

Km.: Harmath Dénes

Vez.: Záborszky Kálmán

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR
Duna Palota és Kiadó Kulturális Kht.
Próbaterem: 1038 Budapest, Csobánka tér 5.
Tel./fax: (+36-1) 355-8330
1051 Budapest, Zrínyi u. 5.
Bérletvásárlás, jegyrendelés:
Bokor Erzsébet 06/20 937-1399
www.dunaszimfonikusok.hu
E-mail: info@dunaszimfonikusok.hu

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar
Közhasznú Nonprofit Kft.
Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
Levélcíme: 1775 Budapest, Pf. 122
Művészeti titkárság: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/b. IV. ép.
Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
E-mail: info@bdz.hu
www.bdz.hu

Concerto Budapest
1094 Budapest, Páva u. 10-12.
Tel.: 215-5770 • Fax: 215-5462
E-mail: btg@tza.hu • http://www.telekomzenekar.hu

Debreceni Filharmonikus Zenekar
4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
E-mail: dfz@dfz.hu
www.dfz.hu

Győri Filharmonikus Zenekar
9021 Győr, Aradi vértanúk u. 16.
Tel.: (96) 312-452 • Fax: (96) 319-232
E-mail: office@gyfz.hu
www.gyfz.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar,
Énekkar és Kottatár Kht.
1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Postacím: 1364 Budapest, Pf. 49
Tel.: 411-6610 • Fax: 411-6699
E-mail: G.Kovacs@filharmonikusok.hu
www.filharmonikusok.hu

Magyar Állami Operaház
Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara
1061 Budapest, Andrássy út 22.
Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
http://www.bpo.hu

MÁV Szimfonikus Zenekar
1088 Budapest, Múzeum u. 11.
Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
E-mail: office@mavzenekar.hu
www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar
3525 Miskolc, Fáblian u. 6/a.
Tel.: (46) 323-488
E-mail: missyo@hu.inter.net • www.mso.hu

Óbudai Danubia Zenekar
1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 5., I. em. 4., kapucsgöngy: 26.
Levélcíme: 1399 Budapest, Pf. 716
Tel.: (+36-1) 373-0228 • Tel./fax: (+36-1) 269-1178
E-mail: info@danubiazenekar.hu
www.danubiazenekar.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs
7621 Pécs, Király u. 19.
Tel.: (72) 510-114 • Fax: (72) 213-513
E-mail: info@pannonfilharmonikusok.hu
www.pannonfilharmonikusok.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
E-mail: info@sso.hu
www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar
6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Korzó Zeneház
Tel.: (62) 426-102
E-mail: orch@symph-szeged.hu • www.symph-szeged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar
5000 Szolnok, Hild tér 1
Aba-Novák Kulturális Központ
Tel.: (30) 9358-368
E-mail: info@szolnokszimfonikusok.hu
www.szolnokszimfonikusok.hu

**Zuglói Filharmónia Non-profit Kft. – Szent István
Király Szimfonikus Zenekar**
1145 Budapest, Columbus u. 11.
Tel./Fax: (36 1) 467-0788; 467-0788;
E-mail: zuglofilharmonia@szentistvanzene.hu
http://www.szentistvanzene.hu

zeneKar

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK,
VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK
SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA,
A NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL.

nka

Nemzeti Kulturális Alap

ALAPÍTOTTA: POPA PÉTER

A szerkesztőség címe:

MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE

1068 Budapest, Városligeti fasor 38.

Telefon: 342-8927 - Fax: 322-5446

e-mail: zenekar@mail.datanet.hu

www.hungorchestras.com

Felelős kiadó és szerkesztő: POPA PÉTER

Nyomdai kivitelezés: PUBLICITAS

1021 Budapest, Tárogató út 26.

Telefon/fax: 200-7330

e-mail: dtp@publicitas.hu • www.publicitas.hu

Felelős vezető: A Kft. ügyvezetője

ISSN: 1218-2702

Az interjúkban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel
szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul.
Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

Association
of Hungarian Orchestras

Hírek

[További hírek »](#)

Alexander Markov a MÁV Szimfonikusokkal

2010.05.01

Alexander Markov lesz jövő héten a MÁV Szimfonikusok vendége: az orosz származású hegedűművész szerdán ad koncertet az együtessel, de hétfőn mesterkurzust is tart.

[TOVÁBB...](#)

Hódolat Lajtha Lászlónak a Régi Zenekadémián

2010.05.01

Lajtha, Ibért és Ravel művel hangzanak el Hommage a Lajtha címmel az UMZE Kamaragyűttes előadásában vasárnap este a Régi Zenekadémián. "Akár francia estnek is nevezhetnénk a programot, hiszen Lajtha Lászlót francia szellemű zeneszerzőnek tartották sokan, tanult és élt is ott" - mondta az MTI-nek Itzész Gergely fuvolaművész, a műsor szerkesztője, kiemelve, hogy az utójára felcsendülő darab, Lajtha Négy hommage-s, erősíti a gall karaktert.

[TOVÁBB...](#)

Fabio Luisi lesz a Met vezető vendégkarmestere

2010.04.29

A bécsi szimfonikusok karnagya, Fabio Luisi lesz a New York-i Metropolitan Opera (Met) vezető vendégkarmestere. Az 51 éves karmester szezononként egy új darabot, valamint egy feldolgozást vezényel majd - számolt be Peter Gelb, a Met menedzsere.

[TOVÁBB...](#)

A győri filharmonikusok Ausztriában lépnek fel Jon Lorrddal

2010.04.29

Hírek

[Zenekar újság](#)
[Kritikák](#)
[Próbajátékok itthon](#)
[Próbajátékok külföldön](#)
[Szakmai törvények és rendeletek](#)
[Rólunk](#)
[Tagzenekarok](#)
[Zenei szakmai szervezetek](#)
[Hangversenytermek, koncert helyszínek](#)
[Kultúrátámogató szervezetek](#)
[Partnerelink](#)
[Képgaléria](#)
[Hangszerbörze](#)
[Fórum](#)
[Impresszum](#)

Belépés

Felhasználó név

Jelszó

[BELEPÉS](#)
 Gyorskereső...

Próbajátékok Itthon

» Utó próbajáték - timpani kötelezettséggel

» Nagybőgő tutti próbajáték helyettesítő állásra

» II. hegedű szólamvezetői próbajáték helyettesítő állásra

» II. hegedű szólamvezetői próbajáték

» Nagybőgő tutti próbajáték

[Összes belföldi próbajáték →](#)

Eseménynaptár

<< Előző év / hónap

Köv. év / hónap >>

2010 Május

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
					01	02
03	04	05	06	07	08	09
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37

Mai dátum

ESEMÉNYEK

[Szolnoki Szimfonikus Zenekar](#)

AMI BENNÜNKET ÉRDEKEL!

Új honlapot indított a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége!

Kedves Kollégák! Ha a zenekari tagokat igazán érintő híreket, tudósításokat akartok olvasni, vagy azokhoz hozzászólni, látogassátok gyakran új honlapunkat.

Itt megtalálhatjátok :

- A legújabb kulturális híreket, napi frissítéssel
- A Zenekar újság legfrissebb számából ízelítőt és a korábbi számait teljes terjedelmükben
- A legfrissebb kritikákat
 - Hangversenyekről – hogy összevethessük és értékelhessük a teljesítményünket
 - Hangfelvételekről – hogy megismerjük tagzenekaraink felvételeit
 - Könyvekről – hogy tudjuk, mit érdemes elolvasni
- Próbajátékok itthon: Minden magyar hivatásos szimfonikus zenekar itt hirdeti meg a megüresedő álláshelyeit
- Próbajátékok külföldön: Minden külföldi lehetőségről itt lehet tájékozódni
- Szakmai törvények és rendeletek: Törvények és rendeletek, amelyek a zenekarokat érintik
- Rólunk: Miért alakítottuk meg Szövetségünket, mik a legfontosabb céljaink
- Tagzenekarok: Ahol minden tagzenekar honlapjára lehet közvetlenül eljutni
- Zenei szakmai szervezetek: Ahol megtalálhatóak a magyar és külföldi szakmai szervezetek linkjei
- Hangversenytermek, koncert helyszínek ahol közvetlenül lehet tájékozódni a hangversenytermek műsorairól
- Kultúrátámogató szervezetek: Ahol pályázati lehetőségekről lehet értesülni
- Partnereink: Ahol minden zenei partnerünk és minden zenei portál megtalálható
- Képgaléria: Ahol tagzenekarainkról lehet képeket találni
- Fórum: Ahol Te is elmondhatod véleményedet minderről, ami a szakmában történt
- Eseménynaptár: ahol megtalálod az összes tagzenekarunk hangversenyeit

RSS

A legfrissebb híreink és a próbajáték lehetőségek már közvetlenül elérhetők az RSS szolgáltatásunkon keresztül, akár mobiltelefonon is.

HÍREK: http://www.hungorchestras.com/rss/news_rss.php

PRÓBAJÁTÉKOK: http://www.hungorchestras.com/rss/probatekok_rss.php

Új szolgáltatásunk

Adams
Alexander
Alphasax
Amati
Bach
Bags
Berg Larsen
BG
Blackburn
Borgani
Buffet Crampon
B&S
Cannonball
Charles Bay
Cherub
Conn
Courtois
Denis Wick
Dotzauer
E. Schmid
Eastman
Edwards
Fontaine
Francois Louis
Getzen
Hammig
Hardcase
Holton
Hoyer
Jody Jazz
Jupiter
Keilwerth
King
König & Meyer
Kromat
Lebayle
Leblanc
Lorée
Ludwig
Majestic
Manhasset
Marca
Marigaux
Mateki
Melton
Miyazawa
Morizono
Muramatsu
Musser
Neotech
P. Mauriat
Paiste
Pearl
Powell
Premier
Rico
Rigotti
Roy Benson
Rudolf Meinl
Sankyo
Schagerl
Schneider
Schreiber
Seiko
Selmer
Sonaré
Steuer
Straubinger
Studio 49
Trevor J. James
Vandoren
VMI
Wilde + Spieth
Wittner
Yamaha
Yanagisawa

20 ÉV

TISZTA HANG

20 ÉVES A FON-TRADE MUSIC,
30 ÉVES A CSIDER HANGSZERÉSZMŰHELY

www.fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14., Telefon: 1 210 2790, 30 488 6622

FON
TRADE MUSIC